

Xəbər
Nabranda istirahət mərkəzində itən uşaq 1 gün sonra meşədən tapıldı
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 24 iyul 2018-ci il Çərşənbə axşamı № 157 (7046) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

ABŞ-la Rusiyanın qaz savaşı böyüyür - Azərbaycana da təhlükə var...

Enur Soltanov:

"Rusiya ABŞ-ın dəstək verdiyi Azərbaycan layihəsinə qarşı aktiv fəaliyyətə keçə bilər"

yazısı səh.11-də

25 il Ağdamsız

yazısı səh.4-də

Amerika maliyyəçiləri Trampa qarşı - səbəblər...

yazısı səh.15-də

Yeddi hədəfli "Yol xəritəsi"nin 20 faizi icra olunmayıb

yazısı səh.5-də

Gəncə hadisələri ilə bağlı daha 8 nəfər qandallandı

yazısı səh.6-də

Moskvadan İrəvana 200 milyonluq silah krediti reallaşdı

yazısı səh.9-də

Ölkəyə gələn turistləri kim və necə maarifləndirməlidir?

yazısı səh.12-də

"Heç kəs onkoloji xəstəlikdən sığortalanmayıb" - doktor Azad Kərimli

yazısı səh.10-də

Düşmənin yeni Qarabağ oyunu: həm Rusiyaya güvənir, həm də...

yazısı səh.13-də

Restoran və kafelərdə fantastik qiymətlər: nəzarət olmalıdır...

yazısı səh.12-də

AzTV sədrinin korrupsiya əməliyyatları araşdırıla bilər

yazısı səh.11-də

TÜRKİYƏ ÜZƏRİNDƏN İRƏVANA SAVAŞ MESAJI: "BİZƏ BİR AY DA BƏSDİR..."

Ermənistanda son vaxtlar güclənən ikili xofun tək səbəbi; Bakı üçün yaxınlaşan "qızıl saat" - müharibənin tətii hər an çəkile bilər; **erməni müdafiə naziri:** "Bakıdakı paradda göstərilən hərbi texnikadan narahatıq, onların necə əldə edilməsi bizi düşündürür..."

İcra başçıları ilə bağlı yeni strategiya - bu posta gəncələr gətiriləcək

Prezidentin seçkidən sonra başladığı təmizləmə prosesinin yeni dalğasının orta rəngli məmurları əhatə edəcəyi gözlənilir; **ekspert:** "Proqramın mühüm hissəsi bölgələr və icra orqanları ilə bağlıdır"...

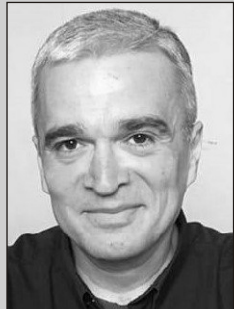
yazısı səh.5-də

İlahiyyat İnstitutunun rektoru Ceyhun Məmmədov:

"Öz dini təhsil mərkəzimizi qurmağa çalışırıq"

yazısı səh.7-də

İlqar Məmmədov azadlığa çıxa bilər

yazısı səh.6-də

Sözle keçən, sözdən keçən ömür - Rauf Arifoğlu-52

yazısı səh.3-də

Prezident Masallıda yol tikintisinə 7,5 milyon manat ayırdı

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Masallı rayonunun Şatıroba-Hişkədərə-Miyanku-Kubin-Birinci Səmədxanlı-Xallicalı-Əminli-Məmmədxaanlı avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

APA-nın məlumatına görə, 32 min nəfər əhalinin yaşadığı 22 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Şatıroba-Hişkədərə-Miyanku-Kubin-Birinci Səmədxanlı-Xallicalı-Əminli-Məmmədxaanlı avtomobil yolunun tikintisi məqsədilə 2018-ci il dövlət büdcəsinin dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə avtomobil yollarının tikintisi və yenidən qurulması üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin 7,5 milyon manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılıb.

Maliyyə Nazirliyinə müvafiq məbləğdə maliyyələşməni təmin etmək tapşırılıb.

Kommunal xidmətlər sektorunda islahatlarla bağlı təkliflər paketi hazırlanacaq

Bu il Azərbaycanda kommunal xidmətlər sektorunda islahatlarla bağlı təkliflər paketi hazırlanacaq və aidiyyəti qaydada təqdim ediləcək. "APA-Economics" xəbər verir ki, bu barədə "Azərbaycan Respublikasında kommunal xidmətlərin (elektrik və istilik enerjisi, su və qaz) inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsinin icra vəziyyəti"nin 2017-ci il üzrə monitorinq və qiymətləndirmə hesabatında qeyd edilib.

Monitorinq və qiymətləndirmə İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi tərəfindən hazırlanıb.

Sənəddə qeyd edilib ki, ötən il kommunal xidmətlər sektorunda məqsədləndirilmiş fondun yaradılması ilə bağlı araşdırma aparılıb və təkliflər müvafiq qurumlara təqdim olunub.

Hesabatda bildirilib ki, 2018-2020-ci illər ərzində "ASAN kommunal" mərkəzlərinin fəaliyyətinin genişləndirilməsi və mərkəzlərdə göstərilən xidmətlərin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər görülməlidir.

Cəlilabadda dəhşətli qəza - 2 qardaş öldü

Cəlilabadda baş verən yol qəzasında iki nəfər dünyasını dəyişib. ARB TV xəbər verir ki, Cəlilabad rayonunun Göytəpə şəhəri ərazisində Masallı rayon sakinləri Fəriz Novruzlunun idarə etdiyi "Mercedes" markalı avtomobillə Tural Mirzəyevin idarə etdiyi dövlət qeydiyyat nişanlı olmayan "M" markalı motosiklet toqquşub.

Nəticədə T. Mirzəyev və səmişini, qardaşı Yalçın hadisə yerində ölüb, digər sürücü xəstəxanaya yerləşdirilib.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Parlamentin 100 illiyinə hazırlıqlar gedir-vitse-spikerdən açıqlama

Bahar Muradova: "Hazırda Milli Məclisə növbədənənar seçkilərin keçirilməsi üçün əsas görmürəm"

"Mən əksər hallarda tətlimi Azərbaycanda keçirirəm. Bu dəfə də belə olacaq. Baxmayaraq ki, tətlim zamanıdır, amma hələ ki işdəyik. Çox güman ki, 10-15 gün müddətində istirahət etməyə imkan olacaq. O zaman da Azərbaycanda olacağam, başqa bir ölkəyə getmək planım yoxdur".

Milli Məclisin sədr müavini Bahar Muradova bu fikirləri yay tətlimi harada keçirəcəyi ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında söylədi.

Xanım vitse-spiker Azərbaycan parlamentinin 100 illiyinə hazırlıqla bağlı yaradılmış təşkilat komitəsinin hazırda fəaliyyətini davam etdirdiyini də bildirdi: "Müvafiq tədbirlər planı üzrə işlərimiz yekunlaşmaq üzrədir. Sentyabr ayında keçirilməsi nəzərdə tutulan təntənəli yubiley iclasımıza müxtəlif ölkələrdən parlament nümayəndə heyətlərinin iştirakı gözlənilir. Dəvətlər artıq göndərilib. Digər hazırlıqlarımız da davam edir. Düşünürəm ki, müsəlman şərqinin ilk demokratik cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi həm də dünya ictimaiyyəti üçün tarixi əhəmiyyət kəsb edən bir hadisədir. 100 il bundan əvvəl yarandığı vaxtda olduğu kimi, Azərbaycan bu

gün də həm region, həm də dünya ölkələri üçün bir çox vacib sahələrdə, o cümlədən müstəqil dövlət quruculuğu sahəsində gözəl bir nümunə rolunu oynayır. Milli-mənəvi dəyərlərimizə sadiqlik, eləcə də müasirliyə, yeniliklərə hər zaman açıq olan, etnik, milli dini tolerantlığı ilə seçilən bir cəmiyyətimiz var. Son 25 ildə əldə etdiyimiz ictimai-siyasi sərbətliliyimiz uğurlarımızın mənbəyi, sabaha yönələn hədəflərimizin istinadgahıdır. Hər birimizin borcu bu mühiti qoruyub saxlamaq, əldə etdiyimiz nailiyyətlərimizi paylaşmaq və bölüşmək üçün bütün dünya ölkələri və xalqları ilə qarşılıqlı marağa söykənən münasibətləri inkişaf etdirmə-

yə çalışmaq olmalıdır. Çoxsaylı daxili və xarici qonaqların da iştirak edəcəyi yubiley tədbirimiz də istisna etməm ki, bunun üçün gözəl bir fürsət olacaq".

B.Muradova Milli Məclisə növbədənənar seçkilərin keçirilməsi ilə bağlı xəbərlərə də münasibət bildirdi: "Milli Məclisdəki 6 boş yerə seçki keçirmək məsələsinin gündəmdə olması təbiidir, başa düşülməlidir. Əlbəttə ki, müəyyən prosedurlar var, o proseduralar çərçivəsində ola bilər. Amma hazırda Milli Məclisə növbədənənar seçkilərin keçirilməsi üçün əsas görmürəm".

□ E.PASASOY,
"Yeni Müsavat"

"Turizm şirkətlərinə tövsiyə edirik ki, sərfəli paketlər təklif etsinlər" - Turizm Agentliyi

"Turizm şirkətlərinin fəaliyyəti ilə bağlı hər hansı lisenziya və xüsusi razılıq sənədi yoxdur. Şirkətlər bu sahədə sərbəst fəaliyyət göstərirlər".

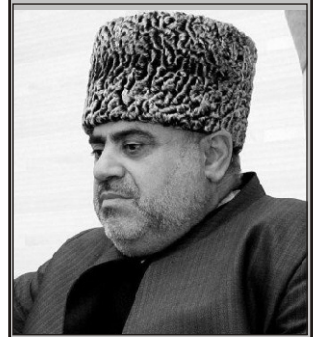
Bunu APA-ya açıqlamasında Dövlət Turizm Agentliyinin nümayəndəsi Kənan Quluzadə deyib.

K. Quluzadə bildirdi ki, Dövlət Turizm Agentliyinə ölkədən xaricə gedən turistlərin bu sahədə fəaliyyət göstərən şirkətlər və yerləşdirmə obyektləri haqqında şikayəti daxil olmayıb: "Əgər turist üçün narahatlıq və problem yaradan hallar varsa, onların hüquqları pozulursa, təbii ki, müvafiq dövlət qurumları, eyni zamanda Dövlət Turizm Agentliyinə müraciət edə bilərlər. Agentlik edilən müraciətlərin müvafiq tərəflər qarşısında qaldırılması məsələsinə baxa bilər. Amma turistlərə tövsiyə edirik ki, səfərə çıxanda şirkətdən biletlərini və göstərilən xidməti təsdiq edən sənədi tələb etsinlər. Bu halda onlar xaricə gedəndə hər hansı bir narahatlıqla üzləşməyəcəklər".

K. Quluzadə turizm sektorunda olan qiymət və xidmətin səviyyəsinə də toxunub. O qeyd edib ki, azad bazar iqtisadiyyatı olduğu üçün dövlət qurumları bu sahədə qiymətləri tənzimləmir: "Dövlət qurumları yalnız öz tövsiyələrini verir. Biz də agentlik olaraq turizm şirkətlərinə tövsiyə edirik ki, rəqabət şəraitini nəzərə alaraq, yerli və xarici turistlər üçün sərfəli paketlər təklif etsinlər. Xidmət mütləq dərəcədə səviyyəli olmalıdır. Qiymət fərqi xidmət səviyyəsinə təsir edə bilməz. Obyektlər qiymətləri çeşidləməlidir ki, insanlar büdcəsini tənzimləyə bilsinlər. O ki qaldı qiymətlərin baha, yaxud ucuz olmasına, bazarda bir məhsulun qiyməti fərqli şəkildə olur. İnsanlar

keyfiyyətli istirahət etmək istəyirlərsə, bütün dünyada belədir ki, göstərilən xidmət bahalı olur. Amma Bakıtrafi və regionlarda ucuz xidmətlər də göstərilir. O ki qaldı dövlət təbəçiliyində olan strukturlara, onların xidməti heç də baha deyil. Məsələn, "Yanardağ" qoruğu agentliyin tabeliyindədir və orada giriş qiyməti iki manatdır. Məktəblilər üçün isə giriş 20 qəpiyə nəzərdə tutulub. Bu siyahını genişləndirmək də olar. Harada ki dövlət vasitəsilə strukturlara nəzarət edilir, orada qiymətlər yuxarı deyil. Özəl obyektlərə isə biz müdaxilə yox, tövsiyə edə bilərik ki, qiymətlər ucuz olsun".

"Ermənistan dini liderlərin görüşündə əldə olunan razılaşmaları həyata keçirmir" - QMİ sədri

"Təəssüf ki, erməni dini liderləri ilə İndiya kimi keçirdiyim görüşlərdə əldə olunan nəticələr, gəlinmiş qərarlar tam olaraq həyata keçirilmir, erməni tərəfinin əməli addımlarında öz əksini tapmır".

"Report" xəbər verir ki, bunu Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Fransanın tanınmış yazıçısı Jerar Kardo ilə görüşdə deyib.

QMİ sədri Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münasibətlərinin başladığı zamandan etibarən erməni dini liderləri ilə keçirdiyi görüşlər barədə qonağa geniş məlumat verib.

A.Paşazadə Fransanın ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədr ölkəsi kimi münasibətlərin sülh yolu ilə ədalətli həllinə yardımını əsirgəməyəcəyinə ümidvar olduğunu bildirib.

Gürcüstanda ödəmə terminalını qarət edən azərbaycanlı polis öldürdü

Gürcüstanın Poti şəhərində ödəmə terminalını qarət edərkən polis tərəfindən qətlə yetirilmiş şəxsin kimliyi müəyyən olunub.

APA-nın yerli bürosunun məlumatına görə, həmin şəxs 20 yaşlı Nazim Quzanovdur.

N. Quzanova atəş açmış polis əməkdaşı saxlanılıb.

Gürcüstanın Baş Prokurorluğu istintaibə bağlı istintaqa başlayıb.

N. Quzanov əvvəlki illərdə oğurluq, xuliqanlıq, polisə təbə olmamaq və marixuanadan istifadəyə görə dəfələrlə saxlanılıb.

Qeyd edək ki, Potidə baş vermiş insident zamanı N. Quzanov polis əməkdaşlarına təslim olmayaraq, onlara fiziki müqavimət göstərərək qarşıdurma nəticəsində polis əməkdaşı ona baş nahiyəsindən atəş açılıb.

Sözlə keçən, sözdən keçən ömür - Rauf Arifoğlu-52

23 iyul "Yeni Müsavat" Media Qrupunun rəhbəri, tanınmış jurnalist Rauf Arifoğlunun doğum günüdür. R.Arifoğlu müasir Azərbaycan mətbuatının təməlini qoyan, onu yarıdan və yaşıdan əzərlənən insanlardandır. 1988-ci ildən başlayan meydan hərəkatı fonunda formalaşmağa başlayan milli mətbuatın ilk təsisatlarını məhz o yaradıb, ortaya çıxarıb. Meydan hərəkatının ilk vaxtlarında R.Arifoğlu "Birlik" dərgisini yaradıb. Sonradan - 1989-cu ilin noyabr ayında isə "Yeni Müsavat" qəzetinin əsasını qoyub.

Rauf Arifoğlu başqa qəzetlərin də yaradılmasında birbaşa rol oynayıb. O, 1992-ci ildə "Yeni Turan", "Cümhuriyyət" qəzetlərini, "Dünya" jurnalını təsis edib.

R.Arifoğlu yeni dövr milli mətbuatının əsasını qoyan əksər insanlardan fərqli olaraq 30 ilə yaxın müddətdir ki, qəzetçilik fəaliyyəti göstərir. Azərbaycan

mətbuatının təkə yaradılmasında deyil, qorunmasında, yaşamasında və inkişafında danılmaz xidmətlər göstərib. Və o xidmət davam edir.

Bu gün "Yeni Müsavat" Media Qrupunun nəzdində xeyli KİV fəaliyyət göstərir. Onlarla jurnalist bu KİV-lərdə işləyir. Rauf Arifoğlu ən çətin şərtlərdə belə mətbu sözün yaşaması, ayaqda qalması üçün böyük fədakarlıqlar göstərən bir ziyalı və qəzetçidir.

Rauf bəy yaşı 30 ilə dayanan bir jurnalistika məktəbinin də yaradıcısıdır. Hazırda Azərbaycanda fəaliyyət göstərən əksər qəzet, sayt və tv-lərdə vaxtilə "Yeni Müsavat" qəzetində çalışmış həmkarlarımıza rast gəlmək mümkündür.

R.Arifoğlu təkə yaxşı redaktor, istedadlı qələm adamı deyil, həm də bacarıqlı menecer, idarəçidir.

Rauf bəyin fəaliyyətində əsas yerlərdən birini də onun milli düşüncənin, Cümhuriyyət dəyərlərinin, dini kimliyimizin Azərbaycanda uğurla təbliği tutur. R.Arifoğlu M.Ə.Rəsulzadənin və digər Cümhuriyyət

banilərini tanıdılmasında, onların Azərbaycan və Türk Dünyası üçün gördükləri böyük işlərin təqdim edilməsində əsas rollardan birini oynayıb.

Rauf Arifoğlu Sovet İmperiyasının Azərbaycanın milli bayrağını qadağan etdiyi vaxtlarda o bayrağı və oradakı rəmzləri ölkəsinin vətəndaşları üçün açan, təbliğ edən fikir adamlarındandır.

20-ci əsrin əvvəllərində istiqlalçı və cümhuriyyətçi nəsil bayrağımızda 100 illər sonra bizə lazım olacaq simvollar buraxdı. Millət və ölkə olaraq siyasəti qibləmizi müəyyənləşdirdilər. "Türkləşmək, İslamlaşmaq, Çağdaşlaşmaq" şüarını böyük istedadla bayrağımıza köçürdülər. 70 il sonra Azərbaycanın yeni istiqlalçı və cümhuriyyətçi nəslini bu simvolları düz və dolğun bir formada millətə çatdırmalıydı. Cümhuriyyət yaradıcısı olan atalarımızın yolundan sapmaq olmazdı. Bu işə çiyin verən, əmək verən, bayrağımızın yenidən Vətən səmasında dalğalanmasına qatqısı olan, onu millətə sevdiren əsas simvollar

dan biri də məhz Rauf Arifoğlu oldu.

Rauf Arifoğlu Türkiyə-Azərbaycan əlaqələrinin, dostluğunun, qardaşlığının təbliğində, hər iki ölkədə bu vacib mövzunun ictimai şüura yeridilməsində müstəsna rol oynamış aydınlarımızdır. O, bu görevini bu gün də davam etdirir.

"Yeni Müsavat" Media Qrupunun kollektivi olaraq Rauf Arifoğlunu - bu dəyərli, işıqlı və Azərbaycan sevdalısı ziyasını doğum günü münasibət ilə ürəkdən, candan təbrik edirik. Ona söze, fikrə verdiyi xidmətlərə görə təşəkkür edirik. Ən əsası, komandamızın, "Yeni Müsavat" ailəsinin bu cür liderinin olmasından yana özümüzü şanslı və xoşbəxt sayırıq. Yaxşı ki varsınız, Rauf bəy. Doğum gününüz mübarək olsun.

■ Saygılarla, "Yeni Müsavat"
■ Media Qrupunun kollektivi

İrəliyə bax, qoca!

O, o qədər fərasətli, ünsiyyətçi, qabiliyyətli, böyük-küçük yeri bilən adamdır ki, günü bu gün bir cəpəcəyini götürüb bu ölkədən gedər (tutaq ki, Ukraynaya, Türkiyəyə, Rusiyaya), cəmi bir ildən sonra uğurlu iş adamı kimi hər şeyə sahib olar. Çünki hər yerdə ondan ötrü hər şeyi edəsi, yollarında zəhmət çəkdiyi çoxsaylı dostları var.

Ancaq həyatına real təhlükələr yarandığı hallarda belə o, bunu etmədi, mühacirət etmək, vətən dəyişmək fikrini yaxın qoymadı, "bu ölkənin türməsi də doğmadır" düşüncəsində oldu.

Bir dəfə ikilikdə söhbətimiz zamanı bu barədə danışdıq, dedi ki, biz bu ölkədə Rauf Arifoğluyduq, Xəlil Kazımlıyıq, qürbətə kim olacağıq, sıradan biri, nə bizi tanıyan olacaq, nə sevən, nə nifrət edən, nə yazımıza, imzamıza hörmət qoyan... Bura yaxşıdır.

Təxmin etdinizsə, söhbət "Yeni Müsavat" media qrupunun rəhbəri Rauf Arifoğlundan gedir.

İndi "media qrupu" dedikdə, bu, bəlkə kimlərsə böyük, kimlərsə kiçik bir şey kimi görünə bilər. Amma "Yeni Müsavat" adlı əllə yazılan "samizdat" qəzetin böyüyüb-böyüyüb media qrupuna çevrilməsi bu kişinin, eləcə də onun qələm-daşlarının gecəli-gündüzlü zəhməti bahasına olub.

30 il öncə o, Tovuzdan Bakıya bir cəpəcəyi ilə gəlmişdi. Entuziazmı, iddiası, yaradıcılıq eşqi yaşından qat-qat böyük idi.

30 il sonra dönüb geriye baxanda, itirdiklərini, qazandıqlarını hesablayanda ortada gözə çox şey deyir. İtkilərə baxsaq, nədir ki... türmədə keçən illər, seyrəlməmiş saçlar, ağarmış saqqal... Qazanc isə qat-qat çoxdur: cəmiyyətdə mövqe, ölkədə şan-şöhrət, çoxsaylı dostlar, övladlara verilən yaxşı təhsil, sabit kollektiv, söz sahibi olmaq, kənd-kəşəyin, el-obanın problemlərini həll edə bilmək imkanı və sair və ilaxır...

Yoxsa bəziləri, necə deyərler, qısqı bərk gələndə çamadanı qablayıb, baş götürüb ölkədən qaçdılar. Geriyə baxmadan. Ona güvənən insanlar umsuq edərək...

Ancaq onda yol yoldaşlarını, dostları yarı yolda buraxmaq xasiyyəti yoxdur. Belə edə bilməmək üçün insana mane olan bir şey var - vicdan. Rauf Arifoğlu vicdanlıdır, dostu sadıqdır.

Bu günlərdə ağır əməliyyatdan çıxandan sonra doğma qardaşının və Rauf Arifoğlunun adını çəkərək yazmışdım ki, ikisi də başımdan bir tük əskik olanda narahat olur, tədbirlər görürlər. Doğrudan da elədir. İkisinə də sonuna qədər güvənirəm. Bilirəm ki...

Rauf bəy mənə saysız-hesabsız yaxşılıqları dəymiş adamdır. Çoxu bəlkə də heç özünün yadında deyil. Amma onların içində elə yaxşılıqlar var ki, bizdən sonra nəvələr də unutmayacaq. Söhbət dar gündə dayaq durmaqdan gedir.

Bəzən mediada, siyasi kuluarlarda tanıyan-tanımayan bir çoxları sırf siyasi mövqeyinə görə onu tənqid edir, ağızlarına gələni yazırlar, hətta çox ifrata varırlar. Baxırsın ki, çoxu iftira-dır. 20 il boyunca media məkanında birinci olmağın acı bədəlləri var, biri də bu cür iftiralara, haqsız hücumlara məruz qalmaqdadır. Bu da onun nəsihidir.

İki yol var, ya yuvarlanıb dibə düşəcəksən, adını çəkən, yada salan olmayacaq, ya da həmişə ön planda, məclislərin başında olacaqsan, əvəzində adını hallandıracaq. Bir jurnalist üçün ən dəhşətli unudulmaqdır. Siyasətçi üçün də elədir, əslində. Ancaq yaxın tariximizdə belə bir hadisə olmuşdu, vəzifədən biabırçılıqla qovulmuş nazirlərdən biri ona müsahibə üçün zəng edən jurnalistə məhz belə demişdi: "Adımı çəkməyin, yazmayın, qoyun unudulum".

Rauf Arifoğlu müstəqil mediamızın tarixində elə bir iz qoyub ki, unudulması deyil. Vaxtilə o, söz meydanında sinəsini qabağa verməyədi, söz azadlığı uğrunda, tənqidi medianın böyülməsinə naminə çarpışmasaydı, bunu gözə alıb türmələrdə yatmasaydı, əmin olun ki, bu gün ölkədə medianın sahib olduğu mövqe itirilmiş olardı. Bu gün jurnalistlərə hörmət qoyulursa, mükafatlar, hədiyyələr verilsə, onlarla dost olmağa çalışırlarsa, mövqeləri ilə hesablaşırlarsa, bunlar vaxtilə ön səfərdə Rauf Arifoğlunun da olduğu mübarizənin nəticəsidir.

O bir tarixi dönmə və missiya idi, ağır, keşməkeşli günlərdir. İndi hər şey rəvandır. İndi irəliyə baxmaq zamanıdır.

Kollektivdə kiçik qardaşımız Azər Ayxan arada ikimizə də gah "hocalar" deyir, gah da "qocalar". Hər ikisi xoşdur. İkisini də haqq etmişik. Ona görə də mən 52 yaşlı Rauf Arifoğlunun doğum günü münasibətilə yazdığım bu yazını məşhur romanın adını improvizə edərək bitirirəm: İrəliyə bax, qoca! Şair Səbahəddin Əli demişkən, görəcək günlər var daha... (əlbəttə ki, yaxşı günlər).

■ Xəlil KAZIMLI

Bu yazı ağıl öyrətmək cəhdi deyil. Ola bilsin bir az erkənə alınacaq, amma səbəbi var - professional sahədə Fuad Muradovla çox qarşılaşmışıq, onu müstəsna əxlaqlı, ağıllı, faydalı bir vətəndaş kimi tanıyıram və bu üslubun xətrinə dəyməyəcəyindən əminəm.

ƏLƏKBƏR ƏLİYEV

Diaspora ilə iş necə qurulmalı - Fuad Muradova açıq müraciət

Azərbaycan diasporası, azərbaycanlılar siyasi xalq kimi tarix səhnəsinə çıxdıqları və azərbaycanlı kimliyi ilə dünyaya, əsasən də Qərbi ölkələrinə yayıldıqları gündən formalaşmağa başlayıb - yəni bu fenomenin azı yüz yaşı var. Son 30 ildir, bu yayılma fantastik sürətlə alıb. Yaxşı adamların yanında, yaramazlar da, bu və digər səbəblərdən, Azərbaycandan mühacirət edirlər.

Mən isə ona görə şanslı adamam ki, Avropada, Amerika qitəsində, başqa yaxın və uzaq diyarlarda tanıdığım, dostluq etdiyim azərbaycanlılara görə permanent fəxr hissi keçirirəm. Riyakarlığa nə həcat - Azərbaycanın bu adamlara layiq ölkə olmadığını da tez-tez düşünürəm. Çünki Azərbaycan elə bir ölkədir ki, onu sevmək, ona aid olduğunu hiss etmək üçün özündən təsəlli, ümid və nostalji ilə yörgülmüş səbəblər uydurulmalı-

san.

Bu qədər lirika bəsdir, qayıdaq mövzuya. İkinci nəsil diaspora adamlarının yarısı evlənmə çağındadır, evlənenlər də az deyil. Yəni artıq üçüncü nəsil azərbaycanlılar doğulur, böyüyür, məktəbə gedirlər. Avropa, ABŞ, Kanada başda olmaqla, bütün dünyada məktəb yaşında, ikinci və üçüncü nəsil azərbaycanlılar yaşayır.

Bu uşaqlar Azərbaycan haqqında heç nə bilmirlər, valideynlərindən eşitdikləri məlumatlarla kifayətlənirlər. Valideynlərin də hamısı "akademik" deyil, aralarında mövhumatçısı, müxalifətçisi, iqtidarçısı, başdan-xarabı, qərəzli-qərəzsiz, vecsiz-i var. Uşaqların özündən də təşəbbüs gözləməyə dəyməz - yüz il qalsa, nəse aqıb oxuyan, baxan deyillər. Onların həyat ritmi, rejimi, dərsləri özlərinə bəsdir. Elə yaş dövrü var ki, "ana vətən, ata yurd" kimi mövzular uşağı maraqlandırmır, bu da çox normal-

mirlər. Həm də məsələ axı mədəniyyətdə də deyil - bu uşaqların Azərbaycana gəlişini, iasəsini, asudə vaxtını dövlət təşkil etməlidir, valideynlər yox. Diaspora Komitəsi varsa, fəaliyyət istiqamətlərindən biri də bu olmalıdır.

Təklif belədir ki, iki həftə yay, iki həftə də qış mövsümündə olmaqla, 8-16 yaş arası diaspora azərbaycanlıları üçün düşürgələr təşkil olunsun. Diaspora Komitəsinin saytında müraciət bölməsi yaradılsın, ora gələn müraciətlərə baxılsın, uşaqların viza və uçuş xərcləri ödənilsin.

Düşürgədə yarım gün Azərbaycan dili dərsləri keçilsin, günün qalan hissəsində isə uşaqlara tarixi yerlər, muzeylər, rayonlar gəzdirilsin, onlara ölkənin mətbəxi tanıtılsın, düşürgələrdə oyunlar, yarışlar keçirilsin və (istəyən) uşaqların, bu düşürgələrdə hər il iştirakı təmin edilsin.

Bu işə Avropada yaşayan,

pedaqoji təhsili, ali savadı olan azərbaycanlılar da cəlb edilsin. Uşaq psixologiyasından anlamaq yetməz, uşaqların gəldikləri ölkələrin spesifikasını bilən ekspertlərlə də əməkdaşlıq etmək lazımdır. Onlar azərbaycanlı kolleqaları ilə bir yerdə iş-

ləsinlər, uşaqlarda yarana biləcək kultür şokunun qarşısını alsınlar, ifadə edə bilmədikləri hissələrinə tərcüməçilik etsinlər.

Bütün bu xoş planların reallaşmasının qarşısında isə ciddi bir əngəl var - yeniyetmə diaspora azərbaycanlıları, gənclərin həbsdə olduğu ölkədə düşürgəyə yollanmaq istəyəcəklərmi? Onlar biləndə ki, valideynlərinin vətəndə belə qanqaraldıcı işlər olur, bəzən siyasi səbəblərə görə ölkədən çıxışa "stop" qoyulur, nə düşünəcəklər?

Deyərim, bizim ölkədən fədodal çuşkalığı yığıdırsan, Azərbaycanın qiyməti olmaz. Qalan problemlər belədir ki, onların heç olmasa obyektiv səbəbləri var. Necə deyərler, evdə bişməyib, qonşudan gəlməyib. Dövlət nədir, dövlətçilik nədir bilinmir - ənənə yox, məktəb yox. Son illərdə biznes elita formalaşmış, onun da heç biznes etikası tam oturmuşmayıb, qaldı ki, siyasi mədəniyyəti.

Azərbaycanın Ağdam rayonunun Ermənistan Silahlı Qüvvələri tərəfindən işğaldan 25 il ötdü.

İşğal nəticəsində ərazisi 1154 kvadrat kilometr, əhalisi 147000 nəfər olan Ağdam rayonunun 77,4 faizi ermənilərin əlinə keçib. Hazırda rayonun yalnız 22,6 faizi Azərbaycanın nəzarətindədir. Ermənilər Ağdamın işğal olunan ərazilərindəki tarixi abidələri, qəbiristanlıqları, yaşayış obyektlərini, xəstəxanaları, kitabxanaları, məktəbləri, idarə və müəssisələri dağıdıblar. İşğal nəticəsində 128 min nəfər doğma ev-eşiyindən didərgin düşüb, Azərbaycan iqtisadiyyatına 3 milyard manatdan artıq ziyan dəyib. Qarabağ döyüşlərində ən çox küçə döyüşləri aparılan rayon da Ağdam olub. Ağdam uğrunda gedən döyüşlərdə Azərbaycan tərəfi 6 mindən çox şəhid verib.

Ağdam rayonu 1930-cu ildə təşkil edilib. Rayonun relyefi əsasən düzənlik, qismən dağlıqdır. Ağdam rayonu Azərbaycanın qədim, füsunkar təbiətli torpağı olan Qarabağın mərkəzində-Qarabağ dağ silsiləsinin şimal-şərq ətəklərində, Kur-Araz ovalığının qərbində yerləşir. Dəniz səviyyəsindən yüksəkliyi 410 metr, maksimum yüksəklik 1365 metrdir. Rayonun ərazisindən Qarqar və Xacın çayları axır. Dağlıq Qarabağ hadisələri başlayan dan Ağdam burada cərəyan edən hadisələrin episentri olub.

Ermənistan Azərbaycanın yeni bir ərazisini-Dağlıq Qarabağı işğal etmək məqsədilə 1988-ci ilin fevralından başladığı müharibəyə ilk olaraq məhz Ağdam rayonu cəlb olub. Hadisələrin ilk günlərindən ən böyük ağırlıqlar Ağdam rayonunun, onun əhalisinin üzərinə düşüb.

1988-ci ilin son aylarında Ermənistan öz ata-baba yurd yuvalarından, daha sonra Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətindən doğma isti ocaqlarından silah gücünə amansız vəhşiliklərlə qovulub didərgin salınan on minlərlə azərbaycanlı məhz Ağdam rayonuna pənah gətirdi. 1992-ci ildə Dağlıq Qarabağı bütünlüklə işğal edən Ermənistan bədnam rus ordusuna arxalanaraq, bununla kifayətlənməyərək Dağlıq Qarabağın ətraf rayonlarına da hücum etdi. Xüsusən, Ağdama olan hücumların ardı-arası kəsilmirdi. 1993-cü ilin may ayının 11-dən etibarən qızıq bu hücum əməliyyatları həmin il iyul ayının 23-də Ağdamın süqutu ilə başa çatdı. Bundan sonra 1994-cü il mayın 12-dək davam edən hərbi təcavüz nəticəsində ermənilər Ağdam rayonunun 846,7 kvadrat kilometrini, yeni ümumi ərazisinin 77,4 faizini işğal etməyə nail oldu.

İşğaldan əvvəl Ağdamda 1898 sayda sosial-iqtisadi tikinti obyektini, 17 sənaye, 31 tikinti, 753 ticarət, 397 ictimai işə, 220 məişət müəssisəsi, 480 sosial bina, 24 min 446 yaşayış tikililəri, həmçinin 54 məktəbəqədər uşaq, 116 ümumtəhsil müəssisəsi, bir neçə ali məktəb filialı, 13 mə-

25 il Ağdamsız

6 min şəhid versək də xilas edə bilmədiyimiz, birinci Qarabağ müharibəsinin episentri olan rayonumuz...

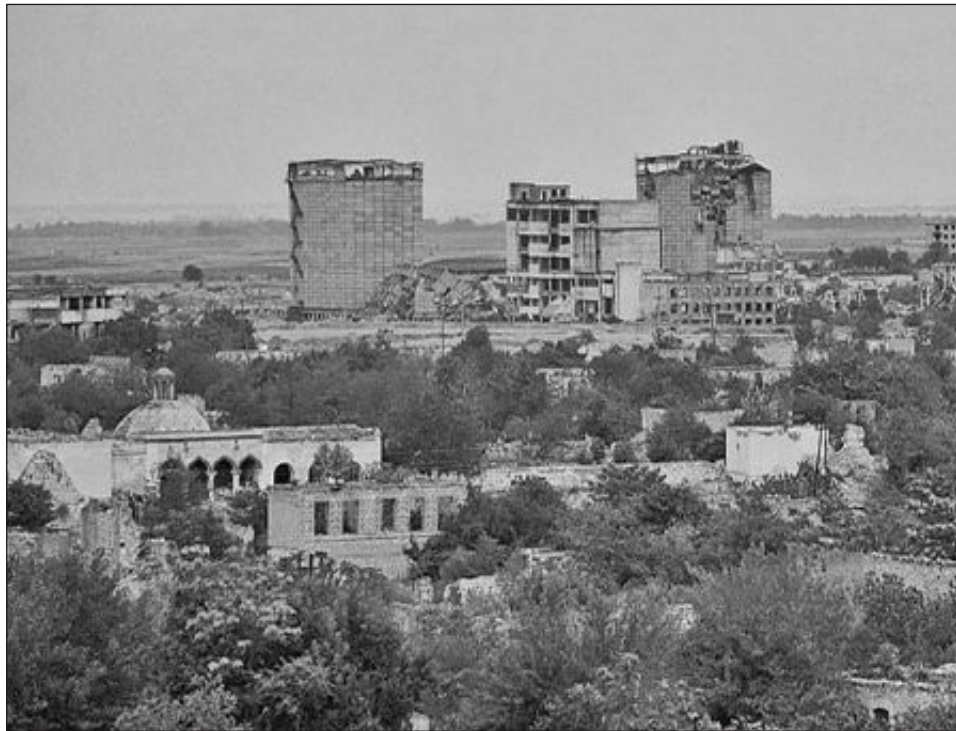
dəniyyət evi, muzeylər, 109 mədəniyyət klubu olub. Təxmini rəqəmlərə görə, Ağdam rayonunun işğalı nəticəsində ölkəmizə 252 milyon ABŞ dolları dəyərində maddi ziyan dəyib.

İşğal edilmiş Ağdam şəhəri və 87 kənd oxşarı olmayan bir vəhşiliklə darmadağın edilərək yerlə yeksan olundu.

İşğal nəticəsində 128 min insan məcburi köçkün həyatını yaşayır. Doğma yurdlarından köçkün düşən rayon əhalisinin əksəriyyəti ölkənin müxtəlif bölgələrinə səpələnib. Hazırda Ermənistan "Hərbi münaqişələr zamanı mədəni sərəvətlərin qorunması haqqında" Haqqa Konvensiyasının və "Mədəni sərəvətlərin qeyri-qanuni dövriyyəsi haqqında" Paris Konvensiyasının müddəalarını kobudcasına pozaraq Azərbaycanın mədəni sərəvətlərini talamaqda davam edir.

Dünən-iyulun 23-də bir qrup ağdamlı və ağdamsevərlər Şəhidlər Xiyabanını ziyarət edib, torpaqlarımız uğrunda canından keçən şəhidlərimizin ruhlarına dualar oxuyublar. Ağdamın işğaldan azad ediləcəyinə inanlarını ifadə ediblər...

Ağdam rayonundan millət vəkili Bəxtiyar Sadiqov "Yeni Müsavat"a Ağdamın işğalının Azərbaycan üçün böyük itki olduğunu bildirdi. Onun sözlərinə görə, 1993-cü ilin iyununda Gəncədə və Bakıda baş verən hadisələr ermənilərə Qarabağ cəbhəsində hücum əməliyyatlarını genişləndirmək imkanı vermişdi. Nəticədə rayonun 77 faizi işğal olundu: "Erməni terrorçuları Ağdamın işğalı zamanı ağır hərbi cinayətlər törətdilər. Ağdam Qa-

rabağ müharibəsində ən çox şəhid verən rayondur. Şəhidlərdən 16-sı milli qəhrəmandır. Rayonun 160 min nəfər əhalisindən 128 mini ev-eşiyindən didərgin düşüb. Onlar ölkənin 62 şəhər və rayonunda məskunlaşıblar. Ümummilli lider Heydər Əliyevin söyləri nəticəsində rayonun tamamilə işğalının qarşısı alındı. Dağıdılmış kommunikasiyalar bərpa edildi, həyat üçün zəruri şərait yaradıldı. İdarə, müəssisə və təsərrüfatların fəaliyyəti bərpa edildi, iqtisadiyyat dirçəldi, digər yerlərdə məskunlaşmış ağdamlıların rayonla hərtərəfli əlaqəsi sahmana salındı. Ərazisinin üçdə ikisi itirilsə də Ağdam rayon kimi yaşadı, ağdamlılar isə qurub-yaratmaq ənənələrini davam etdirdilər.

Ulu Öndərin siyasi kursu-

nu uğurla davam etdirən prezident İlham Əliyev Ağdama göstərilən qayğının hüduqlarını xeyli genişləndirdi. Dövlətimizin başçısının bu rayona hər gəlişi quruculuq işlərinə yeni miqyas və dinamizm gətirdi.

Hazırda rayonun inzibati mərkəzi Quzanlı qəsəbəsində yerləşir. Bu qəsəbənin, eləcə də Ağdamın digər kəndlərinin abadlaşdırılması istiqamətində mühüm işlər görülüb. Bu gün məcburi köçkün həyatı yaşayan ağdamlıların ən böyük arzusu tezliklə doğma yurda qayıtmaqdır. Hər bir ağdamlı əmindir ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə gündən-günə qüdrətlənən ölkəmizin üç rəngli bayrağı yaxın zamanlarda işğal olunmuş Azərbaycan torpaqlarında dalğalanacaq, işğal altındakı tor-

paqlarımız azad ediləcək".

Ağdamın Sarıcalı kəndində doğulub boya-başa çatan xalq artisti, professor Arif Babayev isə moderator.az-a açıqlamasında torpaq itkisinin hamımızın ürəyində bir yara olduğunu bildirib: "Torpaq itkisi hamımızın ürəyində böyük bir dərddir. Ümidimiz var ki, torpaqlarımız işğaldan azad edilər. Mənim də Qarabağda doğulmuş bir adam kimi, o yerlər heç vaxt yadımdan çıxmır. Ya müharibə yoluyla, ya da danışıqlarla torpaqlarımızı, inşallah, azad edərək. Qarabağ mənim ürəyimdir. O torpaqlar dünyada tayı-bərabəri olmayan bir yerdir. Dünyanın bir çox ölkələrində olmuşam, amma bu torpaq, su, yer kimi bir yer görməmişəm".

ötür. Bu bir əsrin dördüdə bir hissəsidir. Bu qədər vaxt ərzində torpaqlarımızın qaytarılmaması özü hər şeyi deyir. İşğal olunmuş rayonlar arasında ən çox Ağdam şəhid verib. Həm canımız, həm də torpağımız gedib. Hər dəfə işğal günündə Ağdamın qarşısında xəcalət çəkirim. Ağdamı niyə qaytara bilmirik?-sualının açmasını hələ də bilmirəm. Bu gün ordumuz çox böyük gücə malikdir. Bunu ölkə başçısı da, müdafiə naziri də təsdiq edir. Amma çox təəssüflər olsun ki, hələ də biz nəyi gözləyirik, bilmirəm. Ermənilərdən zəif olsaydıq, torpaqlarımızın işğalı bu qədər bizə təsir etməzdi. Ağdamı işğaldan azad etmək üçün hələ də xeyallarımda partizan dəstələri ya-

radırıq. Döyüşçü yoldaşlarla söhbətlər edib, təəssüflənirik. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Torpaqların müdafiəsi zamanı Rusiyada evini satıb gəlib ordunun yaranmasına xərcləyən şəhidlərimiz var. Hamısının ruhu bizim Ağdama qayıtmağımızı gözləyir".

Ağdamın Əlimədətli kəndindən olan xalq artisti Nəzakət Teymurova isə doğulduğu kənddəki son günlərini xatırlayıb: "Ermənilər ara vermədən "Qrad"la hər yeri dağıtsa da, biz kəndimizdən çıxmırdıq. Qardaşlarım döyüşdə idi, anam, bacılarım və bacım uşaqları ilə evimizdə qalırdıq. Həmin dəhşətli günü yaqın ki ömrümün sonuna qədər unuda bilməyəcəm. Səhər tezdən qrad səsinə oyanırdım. Hava işıqlanmamışdı, amma atılan mərmilərin alovundan hər yer işıq idi. Pəncərəmizin şüşələri qırılıb töküldü, evimiz dağıldı, uşaqların çığırtsı anamın nələsinə qarışdı. Ayaqyalın evdən çıxıb küçəyə töküldük. Yolda gördük ki, öləm kim, başı, ayağı kəsilib can verən kim. Qonşumuzda bir ailə vardı, ata-bala öldü, qızı havalandı. Bizi maşına doldurub, kənddən Ağdama apardılar. Qaldığımız ev hərbi hissəyə yaxın idi. Meyitləri "KamAZ"a doldurub, götürüldülər ki, düşmən əlinə keçməsin. O dəhşətli günləri xatırlayanda ölüb-dirilirəm. Sinəmdə Ağdam yarası, Ağdam həsrəti var. Bacımın qəbri də oradadır. Ağdamın alınacağı və bacımın məzarını görəcəyim günü həsrətlə gözləyirəm".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Yaxın vaxtlarda daha bir neçə rayonun icra başçıları dəyişdirilməsi gözlənilir. Onların yerinə YAP fəallarının və icra strukturlarında yüksək vəzifə tutmayan gənclərin gətirilməsi planlaşdırılır. Əldə etdiyimiz məlumata görə, yaxın həftələrdən başlayaraq, bələdlərdə daha çox şikayətlər edilən icra başçılarının vəzifələrindən azad olunması ilə yanaşı, onların son üç il ərzindəki fəaliyyətləri təftiş ediləcək. Təxminən 20-yə yaxın icra başçısının fəaliyyətindən doğan əsas şikayətlər Prezident Administrasiyası tərəfindən müxtəlif yollarla araşdırılıb və əmin olunub ki, artıq bir sıra yerli icra hakimiyyətlərinin başçıları şikayətlərlə bağlı yuxarıdakı özünü də düzgün məlumatlandırmırlar.

Qeyd edək ki, vətəndaşların əsas narazılıqları xüsusilə özünü "kiçik padşah" kimi aparan icra başçılarındandır və hakimiyyət bu postla bağlı yeni strategiya hazırlayıb.

Qeyd edək ki, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev 11 aprel seçkilərindən sonra kadr dəyişiklikləri həyata keçirib. Ölkə başçısının ilk dəyişikliyə Nazirlər Kabinetindən başladığı məlumdur. Belə ki, uzun illər hakim komandada mühüm post tutan bir sıra nazir və komitə sədri işdən çıxarılıb. Onların yerinə isə əvvəldən adı hansısa yüksək vəzifəyə gətirilə biləcək şəxslər olaraq hallanmayan kadrlar gətirilib. Yeni nazirlər və komitə sədrlərinin təyinatında daha çox gənc kadrlara stavka edilib. Ölkə başçısının kadr dəyişikliklərinin davamlı olacağı bildirilirdi. Proqnozları 10-dan artıq rayonun icra başçısının vəzifədən azad edilməsi doğrultmuş oldu.

Bu günlərdə əldə etdiyimiz

İcra başçıları ilə bağlı yeni strategiya - bu posta gənclər gətiriləcək

Prezidentin seçkidən sonra başladığı təmizləmə prosesinin yeni dalğasının orta rəngli məmurları əhatə edəcəyi gözlənilir; "proqramın mühüm hissəsi bölgələr və icra orqanları ilə bağlıdır"...

məlumatlarda deyilir ki, yerlərdə narazılıq yaradan icra başçılarının vəzifədən götürülməsi davam edəcək.

Gənc Demokratlar İnstitutunun direktoru Yeganə Hacıyeva bildirdi ki, prezident İl-

ham Əliyevin icra orqanlarında seçkilərdən sonra başladığı və yaxınlarda davam edəcəyi "təmizləmə işləri" seçkilərdən sonra hökumətin tərkibində aparılan genişmiqyaslı dəyişikliklərin davamı sayıla

bilər: "Cənab prezident qarşıya mühüm strateji vəzifələr qoyub. Biz onları islahat proqramları adlandırma bilirik. Yeni yeni dövrün öz xarakteristikası var. Bu ondan ibarətdir ki, hökumət, yerli icra orqanları

maksimum şəffaf işləməyə çalışmalı, əhali üçün əlçatan olmalı və çevik qərarlar qəbul etməlidir. Dövlət başçısı tərəfindən müəyyən edilmiş kursu insanlara çatdırmalıdır. Hansısa korrupsiya və s. kimi təyinatlı, ünvansız xərcləmələrə yol verilməməlidir. Proqramın mühüm hissəsi bölgələr və icra orqanları ilə bağlıdır".

Bəs yerlərdəki vəzifədən çıxarılaacaq icra hakimiyyəti başçıları yerinə təyinatlarda köhnə kadrların, yoxsa yüksək təhsilli gənc kadrların təyinatı gözləniləndir?

Həmsöhbətimiz bildirdi ki, istər icra başçısı, istər başqa yüksək vəzifəli şəxs olsun, təyin olunan kadrlar müasir dövrün tələblərinə cavab verməlidirlər: "Biz seçkidən sonra Nazirlər Kabinetinə daxil edilən yeni nazirlər və komitə sədrələrinə diqqət edəndə məhz bu məqamın əsas götürüldüyünü görürük. Bu baxımdan hesab edirik ki, icra baş-

çılarını təyinatında da müasir informasiya-kommunikasiya sistemlərini yaxşı bilən, müasir iqtisadi proseslərdən baş çıxaran, onları öz rayonu, əhalisi üçün tətbiq edən, iş adamlarına rayonun qapısını açmağı bacaran, əhali ilə ünsiyyət qurmaq bacarığı olan adamlar bu təyinatlarda yer alacaqlar. Cənab prezident də çıxışlarında yerlərdəki icra başçıları qarşısında bu kimi tələbləri qoyub. İstər köhnə kadr olsun, istər gənc məhz bu tələblərə cavab verməlidir".

Y.Hacıyeva vurğuladı ki, icra başçılarının dəyişdirilməsinə sıradan dəyişiklik kimi yanaşmaq lazım deyil. Çünki icra hakimiyyəti başçısı vəzifəsi mühüm dövlət postudur və bu vəzifəyə təyin olunan şəxslər bölgələrdə dövlətin əsas siması, prezidentin nümayəndəsidir.

Digər ekspertlər də hesab edir ki, icra başçıları seçilərkən onların dövlətçilik tərəkürü, idarəetmə qabiliyyəti, insanlarla işləmək bacarığı və s. nəzərə alınmalıdır və alınır.

Rayona şəxsi müəssisələri kimi yanaşan icra başçıları insanları hakimiyyətdən, dövlətdən narazi salırlar. Ya onlar rayonun "kiçik padşahları" tərəkürünü dəyişməli və xalqa xidmət etmək məsuliyyəti ilə yanaşmalıdırlar, ya da vəzifədən kənarlaşdırılmaları mütləqdir.

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Yeddi hədəfli "Yol xəritəsi"nin 20 faizi icra olunmayıb

Kommunal xidmətlərə Strateji Yol Xəritəsinin ümumi icra vəziyyəti 68 faizdir; proje monitoring edildi

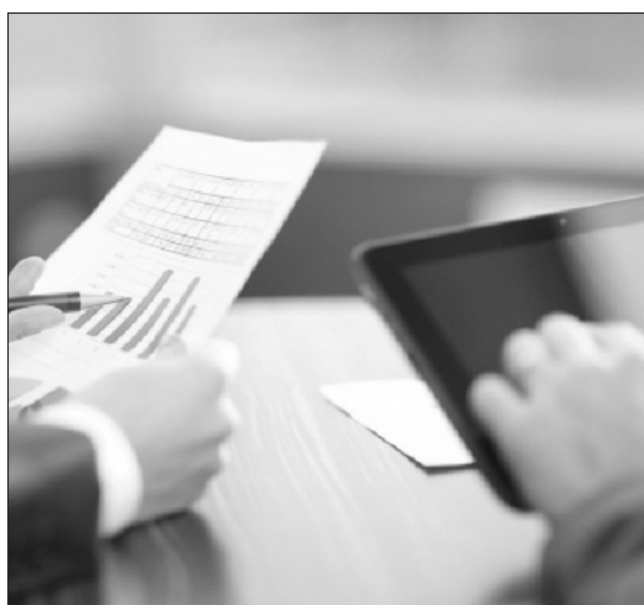
"Azərbaycan Respublikasında kommunal xidmətlərin (elektrik və istilik enerjisi, su və qaz) inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"nin 2017-ci ildəki icra vəziyyəti monitoring olunub. Monitoringi həyata keçirən İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin eksperti Ramil Hüseynin "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, yeddi strateji hədəfdən ibarət olan bu Strateji Yol Xəritəsinin ümumi icra vəziyyəti 68 faizdir. Sənəd çərçivəsində 2017-ci il üzrə nəzərdə tutulan tədbirlərin 55 faizinin icrası tamamlanıb, 25 faizi qismən icra edilib, 20 faizi isə icra edilməyib.

Strateji yol xəritəsinin birinci hədəfi olan kommunal xidmətlər sektorunun tənzimlənməsində dayanıqlılığın və effektivliyin təmin edilməsi çərçivəsində nəzərdə tutulan tədbirlərin 91 faizi icra edilib, 9 faizi icra edilməyib. Bu strateji hədəf üzrə Energetika Nazirliyinin tabeliyində Enerji Məsələlərini Tənzimləmə Agentliyi yaradılıb. Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə "Elektroenergetika və qaz təchizatı sahəsində fəaliyyət göstərən payların (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslər arasında qarşılıqlı ödəniş məsələlərinin tənzimlənməsi və daxil olan vəsaitlərdən istifadə

Qaydası" təsdiq edilib.

İkinci strateji hədəf olan tam şaxələndirilən və ekoloji baxımdan təmiz elektrik enerjisi istehsalının təmin edilməsi üzrə işlərin 56 faizi tam, 36 faizi qismən icra edilib, 18 faiz isə icra edilməyib. Bu hədəf çərçivəsində nəzərdə tutulan tədbirlərin icrası nəticəsində elektrik enerjisində ölkədəxili ehtiyacın proqnozlaşdırılmasına dair geniş hesabat hazırlanıb.

Sənədin üçüncü strateji hədəfi olan dünya üzrə orta səmərəlilik və keyfiyyət standartlarının tətbiqi və məqsədlərə nail olmaq üçün mexanizmlərin işə salınması sahəsində nəzərdə tutulan tədbir-

lərin 42 faizi tam, 25 faizi qismən icra edilib, 33 faizi isə icra olunmayıb. Bu hədəf çərçivəsində elektrik stansiyalarının potensialından səmərəli istifadənin təmin edilməsi məqsədilə tədbirlər planı hazırlanıb və müvafiq təkliflər Nazirlər Kabinetinə təqdim edilib.

Qeyd edilən yol xəritəsinin dördüncü hədəfi olan "Səmərəli və effektiv qazpaylaşdırma infrastrukturunun yaradılması"nın 2017-ci ilə aid tədbirlərinin 27 faizi tam, 33 faizi qismən icra edilib, 40 faizi isə icra edilməyib. Hədəf üzrə nəzərdə tutulan tədbirlərə uy-

ğun olaraq qaz şəbəkəsinin mövcud vəziyyəti və qaz itkiləri təhlil olunub, qaz itkilərinin səviyyəsinin tələb olunan minimal göstəriciyə çatdırılması məqsədilə inkişaf planı hazırlanıb.

Beşinci hədəf olan "Yüksək səviyyəli su idarəetmə strukturunun yaradılması"nın 2017-ci ildə icra vəziyyəti belədir: 78 faiz icra edilib, 20 faiz qismən icra edilib.

Altıncı strateji hədəf olan "Su təchizatında itkilərin azaldılması və səmərəliliyin təmin edilməsi" çərçivəsində nəzərdə tutulan tədbirlərin 50 faizi icra edilib, 50 faizi qismən icra edilib.

Strateji yol xəritəsinin sonuncu "Dayanıqlı və etibarlı istilik təchizatı infrastrukturunun yaradılması" hədəfinin 2017-ci ildə 69 faizi tam icra edilib, 17 faizi qismən icra edilib, 14 faizi isə icra edilməyib. Bu hədəf çərçivəsində Bakı şəhəri və respublikanın regionlarında istilik təchizatı sistemlərinin fəaliyyəti ilə bağlı monitoringlər davam etdirilib, qiymətləndirmələr aparılıb, yenidən qurulması,

modernləşdirilməsi və tikintisi nəzərdə tutulan bəzi obyektlər üzrə istilik mənbələrinin layihə-smeta sənədləri hazırlanaraq razılaşdırılmaya və ekspertizaya təqdim edilib və zəruri mühəndis hazırlığı işləri aparılıb.

Özəl və kommersiya yönümlü istilik təchizatı sistemlərinin yaradılması ilə bağlı təhlillər aparılıb, istilik itkilərinin minimuma endirilməsi və xərclərin azaldılması istiqamətində işlər görülüb.

Əsas icraçı qurumların performansına gəldikdə isə Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi Strateji Yol Xəritəsində 2017-ci ildə nəzərdə tutulan tədbirlərin 100 faizini, "AzərİstilikTəchizat" ASC isə 93 faizini yerinə yetirib. İqtisadiyyat Nazirliyi qeyd edilən dövr ərzində nəzərdə tutulan tədbirlərin müvafiq olaraq 89 faizini, Azərsu" ASC 79 faizini, Maliyyə Nazirliyi 75 faizini, Tarif (qiymət) Şurası 67 faizini, Energetika Nazirliyi 64 faizini yerinə yetiriblər. Digər qurumlardan isə "Azərenerji" ASC 50 faiz, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti 46 faiz, "Azərişiq" ASC 38 faiz icra göstəricilərinə malikdirlər.

İqtisadiyyat söbəsi, "Yeni Müsavat"

Tramp Putini Rusiyaya niyə dəvət etdi?..

Hüseynbala SƏLİMOV

Helsinkiyə baş tutmuş görüşdən sonra D.Trampa qarşı elə bir tənqid dalğası başladı ki, düşündük ki, ABŞ prezidenti uzun müddət bundan özüne gəlməyəcək, çünki nəinki siyasi opponentlər, hətta öz komanda üzvləri belə onu Putinə qarşı mülayim davranmaqda, hətta ölkənin milli maraqlarını nəzərə almaqda ittiham edirdilər.

Amma bir daha məlum oldu ki, Donald çox tərs adamdır, ABŞ-ın "siyasət maşını" və opponentləri qarşısında dərhal təslim olmaq fikrində deyil. Görüşdən biri-iki gün sonra məlum oldu ki, Tramp V.Putini ABŞ-a səfər etməyə dəvət edib!

Doğrusu, əvvəl bunu ciddi qəbul etmədik və düşündük ki, ABŞ prezidenti yaqin yenə sosial şəbəkədə hansısa oyun çıxarıb və ertəsi gün bunu təkzib edəcək.

Amma belə olmadı. Rusiyanın da siyasi dairələri təsdiq etdilər ki, heçqətən də dəvət olubdur.

Bəs səbəb nədir? Helsinkiyə iki saatlıq görüş ona bəs etmədimi? Tramp təkrar olaraq Putinlə nələri müzakirə etmək istəyir? Axı Helsinki iki ölkə arasında ciddi fikri ayrılıqların olduğunu sübut etdi...

Düşünürük, Suriya məsələsi Tramp üçün elə də aktual deyil, iki-üç ay bundan əvvəl bura raket müdaxiləsi etməklə ABŞ "Astana üçlüyü" nün söylərini demək olar ki, tamamilə dondura, iflic edə bilər.

Tampın Putinin diqqətini Çinə cəlb etmək cəhdi də nəticəli olmadı. Üstəlik, nə Ukrayna məsələsilə bağlı, nə də sanksiyalarla əlaqəli hansısa pozitiv işarə olmadı. Yeganə olaraq onu demək olar ki, Tramp deyəsən, bu il üçün Kiyevin qaz problemini həll edə bilər.

Qalır İran məsələsi. Helsinkiyə görüşündə "qara xətt"lə keçən mövzulardan biri də bu idi. Amma ABŞ prezidenti bura müəyyən ümidlərlə gəlsə də, V.Putin onu məyus etdi- Rusiya prezidenti ölkəsinin İranla bağlanmış nüvə sazişinə sadıq qaldığını bildirdi.

Tamamilə mümkündür ki, Putin nə vaxtsa siyasi "hərəkət" da İranın da "qiyməti"ni açıqlasın. Amma keçikirmir? Məsələ bundadır ki, noyabrın 4-dən sanksiyalar bütün gücü ilə işləməyə başlayacaq...

Yumşaq şəkildə desək, İrانی ağır sınaq gözləyir. Hakimiyyətə D.Trampın gəlməsi "kart"ları bir az qarışdırdı. Demokrat Barak Obama əsas təzyiç vektorunu Rusiyaya tərəf yönəltmək istədiyindən Tehranla bir az əvvəldə qeyd etdiyimiz sazişi imzalamışdı. Amma Trampın hakimiyyətə gəlişi digər məsələlərdə olduğu kimi, İran probleminə də istiqaməti dəyişdi. D.Tramp əksinə hərəkət etməyə çalışır: o, Rusiya ilə dil taparaq İran problemini həll etməyi düşünür...

Bir daha deyirik ki, o, çox tərs adamdır. Bir çox məsələlərlə bağlı onunla ölkənin "siyasət maşını" arasında əsl savaşı gedir.

Amma Yerusəlimlə bağlı qərar, NATO-nun Brüssel sammitində onun yenidən avropalı həmkarlarını müdafiə xərclərini artırmağa çağırması və Helsinkiyə V.Putinlə ondan tələb olunan və gözlənilən kimi yox, bildiyi kimi davranması, tənqidlərə rəğmən, Rusiya prezidentini ABŞ - a dəvət etməsi bir daha göstərdi ki, bu adam, necə deyirlər, tutduğunu buraxan deyil.

İranla münasibətlərin kəskin fazaya daxil olması Azərbaycan üçün də narahatlıq doğurur. Azərbaycan ABŞ-la, İsrailə yaxın münasibətlər saxlasa da, heç vaxt onların İrana qarşı siyasi kursunu dəstəkləməyib və indi də dəstəkləmir.

Amma kimə deyirsən? Bütün bunlara rəğmən, çox təəssüf ki, Azərbaycan İran üçün yenə də "sionizm yuvası" kimi qalmaqda davam edir.

Buna münasibətdə iki yolumuz ola bilər: dialoqu davam etdirərək genişləndirmək və yaxud da Tehrana qarşı təzyiç imkanları axtarmaq. Söz yox ki, biz birinci yolu tutmalıyıq. Amma ən son hadisələr göstərdi ki, ehtiyatı da əldən vermək olmaz və həyat, eləcə də böyük siyasətin acı təcrübəsi göstərir ki, "bir əlində gül, digərində dəyənək" tutanların siyasəti daha təsirli və ya effektiv olur, çünki böyük siyasətdə hamı güclə hesablaşır.

Başlıcası budur ki, böyük narahatlığa əsas yoxdur. İllərin təcrübəsi, eləcə də bu yaxınlarda baş verən hadisələr İranın Azərbaycana mümkün müdaxiləsinin istiqamətlərini bir daha aşkar etdi. Ona görə də zərbənin haradan daxil ola biləcəyini təxmin edə bilərik. Deməli, qalır sayıqlıq və tədbirlilik...

Bu ilin mayında ölkə başçısı tərəfindən böyük əfv sərəncamı imzalandı. Həmin sərəncama əsasən 600-dən çox məhkum azadlığa çıxdı. Bu il həmçinin Azərbaycanda böyük amnistiya aktının qəbul ediləcəyi ilə bağlı da məlumatlar var. Hazırda Azərbaycanda siyasi məsələlərlə bağlı həbs olunmuş bir neçə məhbus var ki, ictimaiyyətdə xüsusilə onların azadlığa buraxılacağı ilə bağlı məlumatlar dolaşır.

"Məmmədov İlqar Eldar oğlunun Azərbaycan Respublikası CM-in 220.1 və 315.2-ci maddələrlə məhkum edilməsinə dair cinayət işi üzrə onun barəsindəki Ali Məhkəmənin Cinayət Kollegiyasının 18 noyabr 2016-cı il tarixli və Şəki Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 29 aprel 2016-cı il tarixli qərarları ləğv edilib".

Cinayət işi apelyasiya qaydasında yenidən baxılması üçün Şəki Apelyasiya Məhkəməsinə göndərilib. Hüquq müdafiəçiləri açıqlamalarında bildirlər ki, oktyabr ayına qədər İlqar Məmmədovun azadlığa çıxacağını

yük dəyişikliyin olduğunu söyləmək mümkün deyil. Ən azından İlqarın özünə azadlığa çıxacağı və ya digər bu kimi məsələlərlə bağlı heç bir məlumat verilməyib. Plenumun qərarı da hələ ki İlqara təqdim edilməyib. Lakin bu günlərdə təqdim olunmalıdır. Çox təəssüf ki, bu qərara əsasən İlqar yenidən Şəkiyə köçürülməlidir. Hazırda İlqar Binəde 2 saylı cəzaçəkmə müəssisəsindədir. Yenidən apelyasiya qaydasında baxılması üçün Şəkiyə göndəriləcək. Bu ayın sonu, gələn ayın əvvəllərində əgər ciddi dəyişiklik olmasa, İlqar Şəkiyə aparılacaq və orada məhkəmənin günü tə-

lemlər olub, İlqar siyasi fəaliyyətinə görə həbs edilib. Dolayısı ilə plenum Avropa Məhkəməsinin qərarını sanki icra etmiş sayılır. Ancaq İlqar yenə də azadlığa buraxılmadı. Məhkəmənin nə zaman olacağı ilə bağlı hələ ki heç bir məlumat yoxdur. Ancaq prosedur qaydalarına görə, təqribən avqustun sonu, sentyabrın əvvəllərində məhkəmənin ilkin iclası olmalıdır. İlqarın azadlığa çıxıb-çıxmayacağı isə bu məhkəmə qərarından asılı olacaq. Əslində İlqarla bağlı qərar siyasidir. Siyasi qərarı da məhkəmə, obrazlı desək, səsləndirəcək. Ehtimallardan biri də odur ki, əgər

İlqar Məmmədov

azadlığa çıxa bilər

Natiq Cəfəri: "Ehtimal və ümidlərimiz var ki, o, öz azadlığına qovuşacaq"

Həbsdə olanlardan REAL sədri İlqar Məmmədov, AXCP-dən Asif Yusifli, Məmməd İbrahim, Seymur Həzi, vəkil Əliabbas Rüstəmov və NIDA-çı İlkin Rüstəməzadə kimi şəxslərin adlarını qeyd edə bilərik.

İyulun 16-da Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu REAL hərəkətinin sədri İlqar Məmmədov barədə qərar elan edib. Qərara görə, Cinayət Məcəlləsinin 220.1 və 315.2-ci maddələrlə məhkum edilməsinə dair cinayət işinin icraatı zamanı "İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında" Konvensiyanın müddəalarının pozulmasına dair İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin 16 noyabr 2017-ci il tarixli "İlqar Məmmədov Azərbaycana qarşı" iş üzrə qərarında şərh edilmiş hüquq və azadlıqların pozulması ilə bağlı yeni hallar müəyyən edib. Ali Məhkəmənin Plenumu aşağıdakıları qərara alıb:

gözləyirlər. Lakin onların sözlərinə görə, bu il dekabr ayına qədər növbəti əfv sərəncamının imzalanacağını düşünmürlər.

"Yeni Müsavat"a danışan REAL Partiyasının İdarə Heyətinin üzvü Natiq Cəfəri bildirib ki, İlqar Məmmədov bir neçə gün bundan öncə evi ilə əlaqə saxlayıb: "Ötən həftə isə həyat yoldaşı onunla görüşmüşdü. Hələ ki bö-

plenum qərarı yenidən baxılıb Ali Məhkəmədə həmin qərarlardan göstərilən qüsurar aradan qaldırılacaqsa, İlqar Məmmədov azadlığa çıxa bilər. Ancaq təbii ki, bu, siyasi qərardan asılı olacaq. Ehtimal və ümidlərimiz var ki, İlqar Məmmədov öz azadlığına qovuşacaq. Artıq 5 il yandırılır ki, insan günahsız yerə həbsdədir. Cəzasını çəkib bitirməsinə isə cəmi 1 il yarı qalıb. Çox böyük ehtimal ki, Şəki məhkəməsi şərti azadlığa çıxmaqla və ya cəzasının böyük hissəsini çəkdiyini nəzərə almaqla qərar çıxara bilər. Ancaq müddətlərlə bağlı heç bir fikir deyə bilmərik".

Qeyd edək ki, İlqar Məmmədov 2013-cü il yanvarın 23-24-də baş vermiş İsmayilli hadisələri ilə əlaqədar həbs olunub. REAL sədri kütəvi iğtişaşların təşkilindən, polisə müqavimət göstərməkdə ittiham olunaraq, 7 il azadlıqdan məhrum edilib.

□ Əli RAİS, "Yeni Müsavat"

Gəncə hadisələri ilə bağlı daha 8 nəfər tutuldu

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elmar Vəliyevə qarşı törədilən terror aktından 20 gün keçir. Ötən müddətdə hadisənin təfərrüatları və başvermə səbəbləri haqda çeşidli məlumatlar yayılıb, ortaya xeyli ilginç məlumatlar çıxıb. İyulun 3-də hüquq-mühafizə orqanları - DİN, Baş Prokurorluq və DTX birgə açıqlama yayaraq Elmar Vəliyev və onun mühafizəçisi Qasım Aşbazova qarşı törədilmiş hadisənin terror aktı olduğunu elan edib. Elmar Vəliyevə və mühafizəçisinə qarşı gerçəkləşdirilən hadisədən 1 həftə sonra Gəncədə bir qrup şəxs iğtişaşa cəhd edərək, 2 polis zabiti - Gəncə Şəhər Baş Polis İdarəsinin rəis müavini, polis polkovniki İlqar Balakışiyev və Nizami Rayon Polis İdarəsinin rəis müavini, polis polkovnik-leytenantı Səməd Abbasovu xəncərlə öldürüblər.

Qanlı hadisələrdən ötən müddət ərzində Gəncə olaylarına görə əməliyyat istintaq tədbirləri davam etdirilməkdədir. Son həbslər bir neçə gün əvvəl baş tutub. Gerçəkləşdirilən əməliyyat tədbirləri zamanı daha 8 nəfərin tutularaq barələrində həbs-qətimkan tədbiri seçildiyi, bir nəfərin isə öldürüldüyü deyilir. Bu barədə Respublika Baş Prokurorluq, Daxili İşlər Nazirliyi və Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin birgə yay-

dığı məlumatda bildirilir. Məlumatla görə, təqsirləndirilən şəxs qismində axtarıbda olan, Gəncə şəhərində "ağır cinayət əməlləri törətmiş müştəhəkil qrupu" n fəal üzvlərindən biri, Yunis Səfərova yaxın münasibətlərdə olan və əvvəllər məhkum olunmuş Anar Bağirovun iyulun 20-də Binəqədi rayonu, Xocəsən qəsəbəsində gizləndiyi yer müəyyən edilib. Onun əməliyyat tədbirləri zamanı silahlı müqavimət göstərdiyi və

cavab tədbiri olaraq öldürüldüyü deyilir. Hadisə yerinə baxış zamanı Anar Bağirovun üzərindən "Makarov" tipli tapança və həmin silaha dair sursat aşkar edildiyi də qeyd olunur. Yeni saxlanılanların adı sadalanmır. Hüquq-mühafizə orqanlarının məlumatına görə, bundan öncə Gəncə hadisələri ilə bağlı 30-dan artıq şəxs həbs edilib. İyulun 15-də isə polisi öldür-

məkdə şübhəli sayılanlardan biri Rəşad Böyükkişiyevin isə polisə qumbara ilə müqavimət göstərərək öldürüldüyü haqda rəsmi məlumat verilib. İyulun 10-da Gəncə şəhərində baş verən cinayətlərlə bağlı tutulanlar arasında axtarıbda olan Samir Ramiz oğlu İbrahimov da var.

□ E.MƏMMƏDLİYEV "Yeni Müsavat"

Bu ilin fevralında Azərbaycanca ilk dəfə dövlət ali dini təhsil ocağı - Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu yaradıldı. Artıq bu ildən instituta qəbul həyata keçiriləcək, təhsil ocağı fəaliyyətə başlayıb. Bir neçə seminar, ilahiyatçılarla görüş keçirilib, təhsil standartları, tədris planları hazırlanıb. Məqsəd aydındır, yeni institut dövlətin himayəsi altında xarici təsirlərdən uzaq, yerli dini kadrlar hazırlayacaq. Bu isə o qədər də asan iş deyil. Həm də ona görə ki, bu, ilk cəhddir. Elə İlahiyyat İnstitutunun rektoru Ceyhun Məmmədovla söhbətimizdə əsasən bu mövzulara toxunduq.

- Ceyhun müəllim, İlahiyyat İnstitutunun təşkili prosesi hansı mərhələdədir? İnstitut fəaliyyətə hazırdır?

- Tədris ili ilə bağlı hazırlıq davam edir. İnstitutun fəaliyyət göstərməsi üçün Təhsil Nazirliyinin tələb etdiyi qayda və təlimatlar var ki, biz onları yerinə yetirməyə çalışırıq. Öncə təhsil standartları hazırlanmalıdır. Bildiyiniz kimi, bizdə iki istiqamət mövcuddur: Dinşünaslıq və İslamşünaslıq. Standartlar hazırlanıb Təhsil Nazirliyinə təqdim olunub. Nazirliklə razılaşıdırılıb. Hazırda tədris planı üzərində iş gedir və yekunlaşmaq üzrədir. Ümumən götürdükdə tədris işi, kadr heyəti və sair istiqamətdə işlər sürətlə davam etdirilir. Hesab edirəm ki, tədris ili başlayana qədər bu işləri yerinə yetirə biləcəyik.

- "Açıq qapı günləri" elan etmişiniz. Vəziyyət necədir, maraq varmı instituta?

- İnstitutumuz yeni yarandı, cəmiyyətdə bu barədə məlumat azdır. Fevralda İnstitut cənab prezidentin sərəncamı ilə yaradılıb, may ayının sonunda rektor təyin edildi. Təhsil müəssisəsi yeni yaradılsa da maraq böyükdür. Tez-tez bizə qəbul şərtləri, kimlərin qəbul ola biləcəyi haqda müxtəlif suallar verilir. Buna görə də "Açıq qapı günü" elan etdik ki, suallara aydınlıq gətirək. Gələnlərə müəyyən izahatlar verilir, onları düşündürən məsələlərə aydınlıq gətirilir. Birinci il 60 nəfər qəbul yeri ayrılıb. İslamşünaslıq ixtisası üzrə 35, Dinşünaslıq ixtisası üzrə isə 25 yer ayrılıb. Hər iki ixtisas tamamilə dövlət sifarişlidir, yeni ödənişsizdir.

- Qarşıma qoyduğunuz əsas hədəf, ən azı ilkin mərhələdə nədən ibarətdir? Savadlı din xadimi və islamşünaslara olan kadr ehtiyacını təmin edə biləcəksiniz?

- Azərbaycanda və xaricdə dini təhsil mövzusu zaman-zaman cəmiyyətdə geniş müzakirə olunub. Bildiyiniz kimi, təxminən 3 min nəfərə yaxın azərbaycanlı xaricdə təhsil alıb. Eyni zamanda bu günə kimi Bakı İslam Universitetində təxminən 3850, Bakı Dövlət Universitetinin İlahiyyat fakültəsində 819 nəfər dini təhsil alıb. Hesab edirik ki, artıq

Azərbaycan bu sahədə müəyyən işlər görə bilər. Bu gün ölkəmizdə bu sahəni güclü bilən savadlı ilahiyatçılarımız var. Qarşıda dayanan əsas vəzifələrdən biri savadlı, zəngin dünyagörüşlü, dərin dini və dünyəvi biliklərə malik ilahiyatçıların yetişdirilməsidir. Burada daha bir məqsəd isə ölkə vətəndaşlarını xarici zərərli təsirlərdən qorumaqdır. Bildiyiniz kimi, sovet dövründə bu sahəyə məhdudiyətlər vardı, dini ənənə zəifləmişdi. Son illərin hadisələri, dünyada baş verən proseslər də bu institutun yaradılmasını zəruri etdi. Cənab prezident də bu ilin fevralında böyük

- Qeyd etdiyiniz kimi, müsəlman dünyasında böyük təcrübəsi olan, uzun illər fəaliyyət göstərən dini təhsil mərkəzləri mövcuddur. Biz fəaliyyətə başladıqdan sonra bir çox xarici universitetlərin o cümlədən İran, Türkiyə, Özbəkistan, Rusiya hətta Oksford və Kembric kimi universitetlərin fəaliyyətini, dini tədris proqramlarını araşdırdıq. Təbii ki, biz yeni yaranmış institutuq, ilk dövrlərdə müəyyən çətinliklərimizin olması labüddür. Üstünlüklerimiz sırasında dövlət ali təhsil müəssisəsi olmağımız, təhsilin ödənişsiz olması, tələbələrə geyim və qidalanma ilə bağlı və

sil mərkəzlərimiz, nüfuzlu alimlərimiz olub. Azərbaycan İslam mədəniyyətinə böyük alimlər bəxş edib. Bərdəi, Beyləqani adı ilə tanınan xeyli sayda nüfuzlu azərbaycanlı alimlər olub. Biz də düşünürük ki, beynəlxalq təcrübəni də öyrənməklə, həmçinin milli adət-ənənələr və yerli realığı da nəzərə almaqla Azərbaycan nailiyyətlər əldə edə bilər.

- Maraqlı detala toxunduunuz. İslam başəri bir dindir, amma hər kəs də etiraf edir ki, ölkələrin özünəxas bir dini dəyərləri, ənənələri formalaşır. Bizdə İlahiyyat İnstitutu milli, yəni Azərbaycana məxsus, kənar təsiri olmayan bir dini təhsil

model, Azərbaycanın öz modelini təklifləri olub. Burada söhbət kənar təsirlərdən uzaq, özünü qoruya biləcək, Azərbaycana xidmət edən, azərbaycanlı ideologiyasını təbliğ edən bir müəssisənin yaradılmasından söhbət gedir.

- İnstitutda fərqli İslam məzhəbləri və təriqətlər hansı formada tədris olunacaq? Bunun düsturu tapılıbmı? Söhbət gələcəyin ilahiyatçılarından gedir.

- Bildiyiniz kimi, tarixən Azərbaycanda müxtəlif dinlərin və məzhəblərin nümayəndələri qarşılıqlı anlaşma və sülh şəraitində yaşayıblar. Azərbaycan bu sahədə bir sıra müsəlman ölkələri üçün örnək

zərə almaq lazımdır ki, siz ilk dövlət ilahiyat ali məktəbisiniz?

- Qeyd etdiyiniz kimi, bu gün dünyada narahatedici proseslər gedir. Xüsusən də müsəlman ölkələrində son illərdə bunun acı nəticələrini gördük. Prosesləri təhlil etdikdə görürük ki, hazırda dünyada münaqişələrin yaradılmasında ən çox din və etnik amildən məharətlə istifadə olunur. Bu səbəbdən də bütün ölkələrdə dini və milli təhlükəsizliyin təmin olunması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bunun üçün də inzibati tədbirlərlə yanaşı, maarifçilik işlərinə də ciddi ehtiyac var. Bununla bağlı Dini Qurumlarla İş üzrə

"Öz dini təhsil mərkəzimizi qurmağa çalışırıq"

Ceyhun Məmmədov: "Qarşıma qoyulan əsas vəzifələrdən biri savadlı, zəngin dünyagörüşlü, dərin biliklərə malik ilahiyatçıların yetişdirilməsidir"

uzaqgörənliklə sərəncam imzalayaraq bu institutun yaradılmasına qərar verdi. Bu da uzun müddət Azərbaycanda həyata keçirilən din siyasətinin məntiqi nəticəsi idi. Azərbaycan özünün dini təhsil sistemini qurmalı idi.

- Azərbaycan müsəlman ölkəsidir, üstəlik, qonşumuzda iki böyük, islami təcrübəsi olan iki ölkə - Türkiyə və İran var. Bura al-Əzhər, Mədinə universitetləri kimi nüfuzlu mərkəzləri də əlavə etsək, ciddi rəqabət mühitinin olduğunu demək olar. Çətin olmayacaq ki? Üstünlüyünüz varmı və bunlardan necə istifadə etməyi düşünürsünüz?

saitlərin ayrılmasının nəzərdə tutulmasıdır. Çünki xaricdə oxuyan insanların bir çoxu məhz Azərbaycanda dini təhsil pullu olduğu üçün xaricə üz tuturdu. Təbii ki, xaricdəki universitetlərin 100 il və daha çox təcrübəsi var. Ancaq biz də başlamalıyıq, Azərbaycanda imkanlar var, dövlətin dəstəyi və bu işi bacaracaq savadlı kadrlar var. Biz həm də dediyim kimi təcrübəsi olan ölkələrin təcrübəsini öyrənirik. Biz onların təcrübəsini öyrənərək öz sistemimizi qurmaq istəyirik. Bundan başqa, bizim özümüzün də sovetlərə qədər dini təhsil ənənələrimiz olub. Lap qədimlərdə bizim milli dini təh-

təcrübə formalaşdırma biləcəkmiz?

- Şübhəsiz. Bir sıra müsəlman ölkələri özələnəməxsus dini təhsil sistemini qurub. Biz hesab edirik ki, Azərbaycan da öz dini təhsil sistemini qura bilər. Bu gün dünyada ciddi proseslər gedir, dindən siyasi məqsədlərlə istifadəyə cəhdlər var. Əsas hədəflərdən biri də yetişdirilən insanlarda dövlətə bağlılıq, azərbaycanlı ideyasının və vətən sevgisinin güclü olmasıdır. Eyni zamanda da onların dərin dini biliklərə malik olması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Ümumiyyətlə, din xadimi nümunə olmalıdır. Zaman-zaman Azərbaycanda da milli

rolunu oynayır. Bu realığı nəzərə alaraq institutda bütün İslam məzhəbləri və təriqətləri, onların şəriət ehkamları hər hansı bir ayrı-seçkilik olmadan tədris olunacaq. Bu istiqamətdə artıq işlərə başlamışıq.

- Bildiyim qədər ilə institutda dünyəvi elmlər də tədris olunacaq. Hansı dünyəvi fənlərin tədrisi nəzərdə tutulub?

- Təhsil Nazirliyinin müəyyən standartları var. Bezi fənlərin tədrisi məcburidir. Qarşıya qoyulan əsas məqsəd odur ki, İlahiyyat İnstitutunda dini biliklərlə yanaşı dünyəvi elmlər də tədris olunsun. Müsəlman dünyasında müəyyən dövrdə din xadimlərinin ancaq dini biliklərə malik olmasına üstünlük verilib və bu, ciddi problemlər yaradıb. Ancaq biz düşünürük ki, bizim tələbələrimiz dini biliklərlə yanaşı Azərbaycan ədəbiyyatını, tarixini, mədəniyyətini, incəsənətini, folklorunu və multikulturalizmini yaxşı bilməlidirlər. Bunların bir qismi fənn kimi tədris olunacaq, bəziləri isə əlavə kurslar, seminarlar şəklində öyrədiləcək.

- Hazırda bütün dünyada din sahəsində, necə deyirlər, durum mürəkkəbdir. Dindən siyasi məqsədlərlə, hətta terrorçuluq məqsədilə istifadə olunur. Buna qarşı Azərbaycanın, belə desək, öz "immuniteti" olmalıdır, daha konkretləşdirsək, bu iş həm də sizin üzərinizə düşəcək. Nələr etməyi, yenilik olaraq, düşünürsünüz? Nə-

Dövlət Komitəsi bu istiqamətdə ciddi işlər görür. Maarifləndirmə işlərində biz də aktiv iştirak etməyə çalışırıq. İnstitutumuz fəaliyyətə başladıqdan sonra 1 konfrans, 10-a yaxın dəyirmi masa keçirilib, bir çox müsahibələr və açıqlamalar verilib. Ancaq görülməli işlər çoxdur. Bildiyiniz kimi, bir sıra xarici saytlarda, sosial şəbəkələrdə radikalizm təbliğatı aparılır. Biz bu mövzunu müzakirə etdik və ortaq rəy budur ki, radikalizmin yayılmasının kökündə xarici amillərlə yanaşı, cəhəllət, savadsızlıq və bilgisizlik dayanır. Ona görə də radikalizmə qarşı mübarizənin əsas istiqamətlərindən biri də geniş maarifləndirmə tədbirlərinin həyata keçirilməsidir.

- Təbii ki, ciddi rəqabət üçün dəstək lazımdır, ilahiyat institutunun tələblərə cavab verməsi, rəqabətə davam gətirə bilməsi üçün dövlətin dəstəyi lazımdır. Dövlət o həddə dəstək vermək, yəni institutu güclü bir mərkəzə çevirməyi düşünür?

- Bildiyiniz kimi, müstəqilliyimizi əldə etdikdən sonra Azərbaycanda dini sahədə pərakəndəlik olub. Müxtəlif ölkələr, o cümlədən sektələr, təriqətlər burada iş aparıb, əhalini öz ardıcılına çevirmək istəyib. Azərbaycana qonşu olan ölkələrdə də bu tendensiyalar müşahidə olunub. Ümummilli lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsindən sonra Azərbaycanda situasiya dəyişdi. Din sahəsinə böyük qayğı göstərilməyə başladı. Bu gün bu siyasəti Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev və birinci vitse-prezident böyük uğurla və uzaqgörənliklə davam etdirir. Hazırda dövlət dini ibadət ocaqlarını təmir edir, yeniləri inşa etdirir. Bu gün realıq ondan ibarətdir ki, dövlət din sahəsinə böyük qayğı göstərir. İlahiyyat İnstitutunun yaradılması və dövlət himayəsində olması bu qayğının təzahürüdür. Bu gün dövlət özü bu işlərin görülməsində maraqlı və təşəbbüskardır.

□ Kənan RÖVSƏNOĞLU, "Yeni Müsavat"

Bahalı toyuqların müğənnisi

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Müxalifət mitinqə şor-çörəklə,
İqtidar isə kotletnə gədir".

(Baba Pünhan)

Azərbaycanda elmin inkişafı və uşaqlara qayğı təmasında tez-tez yazıram, bunu bilən dostum Seymur Baycan Gürcüstan haqda informasiyanın linqini yollayıb. Orada yazılıb ki, hazırda gürcülər Kutaisi yaxınlığında, Georgi Kvinitadze adına Kadet hərbi liseyinin daxilində "Robot texnikası üzrə yay düşərgəsi" açıblar (<https://www.newsgeorgia.ge/v-kutaisi-otkrylsya-letnij-lager-robotehniki-foto>). Düşərgədə 13-18 yaşlı 1500 uşaq və yeniyetmə həm dincəlik, həm də texnoloji innovasiyalarla (yeniliklərlə) tanış olurlar. Düşərgənin arxasında Gürcüstan dövlətinin bir neçə nazirlik və idarəsi durub, məqsəd isə uşaqların idman, istirahət, elm, texnologiya və sairənin vəhdəti şəraitində böyüməsi, tərbiyə almasıdır.

Həmişə belə anlarda olduğu kimi düşünürsən: "O əjdahadan bizdə niyə yoxdur?" 1500 uşaq. Zarafat rəqəm deyil. Gürcüstanın dövlət büdcəsi, pulu bizdən çoxdurmu? Yox. Bəs niyə onlarda uşaqlara dövlətin diqqəti, qayğısı gerçəkdir, bizdə isə süni pafosdan, vedrə danqılatmaqdan başqa heç zədə rast gəlmirsən?

Yeri gəlmişkən, informasiyadakı "Kvinitadze" soyadı və "kadet" sözü tanış gəldi. Məncə, bu da təsadüfi deyil və gürcülərin bir növ dövlətçilik ənənələrinə sadıqlıyından irəli gəlir. Kvinitadze onların 1918-21-ci illərdəki Gürcüstan Respublikasında müdafiə naziri olub. Bu general 1921-ci ildə ruslar Gürcüstanı işğal edərkən müdafiə döyüşlərinə komandirlik edib və məğlubiyyətdən sonra xaricə mühacirət edib. 11-ci ordunun artıq bir ildir işğal edilmiş Azərbaycandan, başqa bolşevik-rus ordularının da şimal istiqamətində hücumları zamanı gürcü hərbi məktəblərində oxuyan yeniyetmə yunker və kadetlər döyüşlərə atılıb Gürcüstanın müstəqilliyi, Tiflisin müdafiəsi uğrunda qeyri-bərabər döyüşdə həlak olublar.

Qonşu qonşuya baxar, özünü oda yaxar, o üzəndən qayıdaq ana vətənimizə, onun-bunun uşaq-muşaqlarına həsəd aparmaqdan əl çəkək. Ona qalsa gürcü uşaqların da YAP-ın uğurlu daxili-xarici siyasəti haqda heç bir məlumatı yoxdur. Allah bir yerdən verəndə, o biri yerdən kəsir. Amma və lakin kəsirsiz, qənersiz, qüsuruz gözəllərimiz də vardır. Bunlardan qeyd edə bilirik manisirlərimizi. Onlar həm musiqi sahəsində, həm millətin tərbiyələndirilməsi istiqamətində böyük işlər görürlər. Məsələn, gənclərimiz prodüser Tolikin ata nəsihətlərinə qulaq asmasalar bir addım atmırlar. Kitab oxumaq istəyəndə müğənni Faiq müəllimin məsləhət gördüyü kitab siyahısına baxırıq. Ataya sevgini Talib Taledən, anaya münasibəti Nadir Qafarzadədən, milli ənənələri Rüyadan öyrənirik. Bu sahədə ən böyük el ağbircəyimiz, əlbəttə, İlhamə xanım idi, təəssüf ki, uca milləti yetim qoyub getdi.

Xatirə İslam da mədəniyyət sahəmizdə xüsusi yeri olan gözəl müğənnidir. Ancaq bugünlərdə ona işə obyektindən birində, Bakıdakı hansısa dilçir restoranda iki ədəd toyuq qrilini 40 manata satıblar, bu isə sənətkarın haqlı narazılığına səbəb olubdur. Deyir, 3 manat 50 qəpiklik toyuğu 20 manata qiymətləndirmək haqsızlıqdır.

Jurnalistlər restoranın müdirindən bu dəhşətli, tükürpədicə, qandonduran hadisə barədə soruşublar, o isə faktı təsdiqləyibdir. Deyib bizdə toyuq qrilinin belə baha olmasının xüsusi səbəbi vardır. Ancaq həmin xüsusi səbəbi açıqlama-yırdır.

Prinsipcə, doğrudan da dünyada belə bahalı, əcaib, mənasız, düşük yeməkanalar və yeməklərə rast gəlinir. Örnək üçün, görürsən hansısa fransız adı, palçıqda eşələnən ördəyi qızardıb ora-burasını ot-motla, qaymaqla-zadla bəzədi, bir budunu 100 avroya basdı masaya. Elə bəmiş toyuq var gülüşü Cokondanı xatırladır. Mən özüm uşaq vaxtı Qarabağ zonasında dombalan adlanan göbələyi çox yığıb evə gətirmişəm, anam qızardıb, yemişəm. İndi isə internetdə birdən oxuyuram ki, İtaliyada filan restoranda tryufel göbələyi 1000 avroyadır, gülməyim tutur. Çünki bu tryufel elə həmin dombalanın xarici adıdır. Şəki lətifəsində deyilən kimi: "Bama-durdur, ancaq Maskvaya gedib salat olub".

Təbii ki, bizim restoran müdirinin ağı kəsməyib o qrilə hansısa əcaib-qəraib ad yazıb 20 manata sınırsın. Yəqin elə "qril" adıyla satırıq. Eyni zamanda onun iyirmi qram ağılı olsa deyirdi ki, rəhmətliyin uşağı, ona qalsa sizin də iyirmi qəpiklik səsiniz yoxdur, ancaq milləti qazlayıb, toyuq yerinə qoyub mərasimlərinde, toy-moylarında 5 min, 10 min, 20 min manata oxumursunuz?

İndi söz əlaqədar təşkilatlarıdır.

Azərbaycan ordusunun ötən ay Naxçıvan istiqamətində reallaşdırdığı blits-uguru Ermənistan-dakı yeni rəhbərlik heç cür həzm edə bilmir. İrəvanda artıq əminlik var ki, Rusiya Paşinyan hökumətinə inam bəsləmədiyi üçün belə bir insidentə, Bakının hərbi hərəkətinə göz yumub. Demək, davamı daha ağır gələ bilər.

Əslində erməni tərəfinin təlaşı əsaslıdır. Azərbaycan ordusuna ərazilərimizi işğaldan azad etməyə isə yalnız Rusiya əngəli mövcuddur. Bunu ermənilər də, onların yeni rəhbərliyi də bilir. Təsadüfi deyil ki, ötən həftə keçirdiyi mətbuat konfransında baş nazir Nikol Paşinyan beləcə də demişdi: "İnanmaq istədim ki, Rusiya müharibəyə imkan verməz".

Yeni artıq Paşinyan özü də şübhələnməyə başlayıb ki, Moskva günün birində Bakıya hərəkət etmək üçün "dobro" verə bilər. Özü də iki istiqamətdə - Naxçıvan və Qarabağ. Yeni əsas qüvvəsini Naxçıvanla sərhədlərə cəmləşdirməli olan Ermənistan Qarabağ cəbhəsində daha zəif bir duruma düşər və Azərbaycan qısa zamanda böyük bir ərazini azad edər.

****

"Naxçıvan istiqamətində Azərbaycanın qoşun hissələri cəmləşdirməsi xüsusi narahatlıq doğurur". Bu sözləri Ermənistanın müdafiə naziri David Tonoyan Rusiyada mənzillənən "EADaily" portalına müsahibəsində deyib. "Azərbaycan qoşunlarının tək Qarabağda deyil, Ermənistanla dövlət sərhədi boyu, xüsusən Naxçıvan istiqamətində cəmləşməsi və fəallaşması haqda deyilənlər doğrudur. İrimiyaşlı hərbi əməliyyatların bərpə edilməsi ehtimalı Bakının danışıqlar prosesindəki "maksimalist tələbləri" nəzərə alınmaqla həmişə yüksək olub", - deyər nazir bildirib (virtualaz.org).

Erməni müdafiə nazirinin sözlərinə görə, Azərbaycan qoşunlarının Naxçıvan istiqamətində cəmləşdirilməsi həm də o səbəbə xüsusi narahatlıq doğurur ki, bu istiqamətdə istənilən eskalasiya digər regional oyunçuların da cəlb olunduğu böyük böhrana səbəb ola bilər. Tonoyan Azərbaycanın hərbi paradda nümayiş etdirdiyi silahlardan da danışıb. "Əlbəttə, biz bu silahlardan narahat oluruq. Xüsusilə həmin hərbi texnikanın necə əldə edilməsi bizi düşündürür", - deyər o bildirib.

O, Türkiyə-Azərbaycan hərbi ittifaqından da narahat olduqlarını dilə gətirib: "Bu ittifaq Ermənistan üçün narahatlığın əsas mənbəyidir. Azərbaycan ərazilərinin qaytarılması ilə bağlı Ermənistanı müharibə ilə hədələyir, Türkiyə də bununla bağlı Bakıya hər cür köməklik göstərir".

****

Göründüyü kimi, erməni nazir müharibə xofunu gizlətməyib. Bu xofa qarşı "peyvənd" qismində isə onlar ənənəvi olaraq Rusiyanı görürlər. Di gəl, bu arada Ermənistan 102 sayılı Gümrü hərbi bazası ətrafında növbəti isteriya baş qaldırıb. İş o yerə çatıb ki, Panik kəndində yaşanan məlum

Türkiyə üzərindən İrəvana savaşı mesajı: "Bizə bir ay da bəsdir..."

Ermənistanın son vaxtlar güclənən ikili xofun tək səbəbi; Bakı üçün yaxınlaşan "qızıl saat" - müharibənin tətiyi hər an çəkile bilər; erməni müdafiə naziri: "Bakıdakı paradda göstərilən hərbi texnikadan narahatıq, onların necə əldə edilməsi bizi düşündürür..."

insidentdən sonra Paşinyana yaxın qərbçi nəşrlər Ermənistan-Rusiya münasibətlerini ölkənin suverenliyi üçün təhdid adlandırmağa başlayıb.

"İrəvanda və Moskvada anlayırlar ki, əgər gərginlik dayanmasa, ya İrəvan öz dövlətçiliyi ilə vidalaşacaq, ya da Rusiya Qafqazdakı yeganə müttəfiqini itirəcək. İki ölkənin münasibətləri suverenliyə qarşılıqlı hörmət əsasında qurulmalıdır. Ermənistan hökuməti məhz bunu etmək istəyir", - deyər həmin nəşrlərdən birinin şərhçisi yazıb.

Ancaq məsələ də ondadır ki, vassalla ağanın statusu eyni ola bilməz. İşğalçı Ermənistan indiki aşağılayıcı statusu ilə razı deyilsə, o zaman gərək ayrı aqibətə hazır olsun: bölgədə özünə layiqli yeri qəbul eləsin, Dağlıq Qarabağ və digər ərazilərin işğalından, qonşulara qarşı əsassız ərazi iddialarından dərhal imtina eləsin. O zaman Ermənistan adlı qondarma dövlətin hansısa suverenliyinə döndərilməsi mümkün ola bilər.

Yeni dəfələrlə yazdığımız kimi, Ermənistanın ən güclü təhlükəsizlik zəmanəti quru sərhədinə malik olmadığı Rusiyaya yox, ilk növbədə öz əsas qonşuları ilə - Türkiyə və Azərbaycanla dil tapıb əmin-amanlığın əsas mənbəyidir. Azərbaycan ərazilərinin qaytarılması ilə bağlı Ermənistanı müharibə ilə hədələyir, Türkiyə də bununla bağlı Bakıya hər cür köməklik göstərir".

****

"Gümrüdəki Rusiya bazasının saxlanması Ermənistan həyatı əhəmiyyət kəsb edir. 102 sayılı bazanın çıxarılması ilə bağlı spekulasiya yolverilməzdir. Belə şeylər antidövlət mahiyyəti daşıyır və ölkənin maraqlarından qaynaqanmır".

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bunu Ermənistan parlamentin vitse-spikeri, keçmiş prezident Serj Sarkisyanın sadıq adamlardan olan Eduard Şarmazanov deyib.

O, bazanın çıxarılması tərəfdarlarını o halda Türkiyə ilə sərhədləri kimin qoruyacağı haqda ciddi düşünməyə çağırıb. "Onlar Türkiyənin Ermənistan üçün hansı təhlükə daşdığını unudublar. Yaxud unudublar ki, 4 günlük aprel müharibəsi zamanı Ankara 5 antierməni bəyanatı ilə çıxış edib. Bazanın mövcudluğunun alternativi yoxdur. Eyni qaydada Ermənistanın KTMT-də üzvlüyünün alternativi yoxdur", - deyər Şarmazanov təlaşla bildirib.

Ancaq bu da faktdır ki, işğalçı ölkənin hazırkı rəhbərliyinin xarici siyasət oriyentirləri ən azından qeyri-müəyyəndir: baş nazir Nikol Paşinyan və onu tərəfdarları qərbçiləri siyasətçilərdir, hərçənd yorulmadan iddia edir ki, Ermənistan "Rus NATOS-su" sayılan KTMT və Avrasiya İqtisadi Birliyindən çıxmağa hazırlaşmır. Ancaq paradoks ondadır ki, belə bəyanatlar fonunda Qərbdən öz ölkəsinə qarşı daha böyük diqqət, yeni pul-parə, siyasi himayə tələb edir, hətta təhlükəsizlik zəmanəti umur.

Məntiqlə Ermənistan KTMT-ni və Avrasiya İttifaqını tək etməyə hazırlaşmırsa, o zaman nədən narahatdır? Və hansı əsasda Qərb bu lütfü ona göstərməlidir? Elə ona görə də bu lütfü göstərmir. Daha deqi-qə, ermənilərin umduğu lütfü, himayeni göstərmir.

****

Azərbaycan isə istər Qarabağ və Ermənistan ətrafında, istərsə də Moskva-İrəvan münasibətindəki gəlişmələri diqqətlə izləyir və öz "qızıl saatı" nı gözəyir - həm də qaradaş Türkiyə ilə uzlaşma rejimində.

Bunu prezidentin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənovun Türkiyə mediasına müsahibəsi də təsdiqləyir.

"Türkiyə və Azərbaycan son dövrlərdə müstəqil xarici siyasət həyata keçirir. Sözügedən müstəqil xarici siyasət hər sahədə milliləşməni istəyən iki ölkənin daha güclü münasibətlər qurmasının önünü açır. Türkiyə və Azərbaycan "bir millət - iki dövlət" olaraq bütün beynəlxalq tədbirlərdə birlikdə hərəkət etmək və bir-birlərinin hüquqlarını qorumaq barədə həmfikiridir".

Türkiyənin "Yeni Şəfəq" nəşrinin yazarı, ötən həftə Bakıda olmuş Həsən Öztürk Əli Həsənovun bu fikirlərini türk-yəli jurnalistlərlə söhbətin qısa icmal olaraq təqdim edib (axar.az). Qarabağ problemini yaxından izlədiyini qeyd edən türk həmkarımız Əli Həsənovu bu mövzu ilə bağlı suallar da ünvanlayıb. Öztürk Əli Həsənovun jurnalistlərin sualına verdiyi aşağıdakı cavab tirajlayıb: "Azərbaycan ordusu öz imkanları ilə bir aya Qarabağı azad etmək gücünə və bacarığına sahibdir. Ancaq biz aparılan beynəlxalq diplomatiyanı önəmseyirik. O prosesləri diqqətlə izləyirik. Gün gələr və diplomatiya fayda verməzsə, o zaman biz də güc tətbiq etmək məcburiyyətində qalarıq. Sizə söyləyəm, bir ay ərzində milli ordumuz torpaqlarımızı azad edər, Ermənistan işğalına son qoyar".

****

İrəvana verilən bu mesaj Türkiyə üzərindən verilməsi ilə ikiqat önəm kəsb edir. O Türkiyəyə ki, Rusiya ilə inkişafda olan əlaqələri hesabına Moskvanı Qarabağ məsələsində daha ədalətli mövqə tutmağa vadar edə bilər. Erməni tərəfinin təlaşı həm də buradan qaynaqanır.

☐ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Bu günlərdə məlumat yayıldı ki, İrəvan və Moskva arasında imzalanmış kredit sazişi üzrə Rusiyanın Ermənistanına 200 milyon dollar dəyərində silah tədarükü başa çatdırılıb. Ermənistanın müdafiə naziri David Tonoyan yerli jurnalistlərə açıqlamasında məlumatı təsdiq edib.

silah verməsinin özü qəbulunmazdır, ancaq şimal qonşumuz buna gedir.

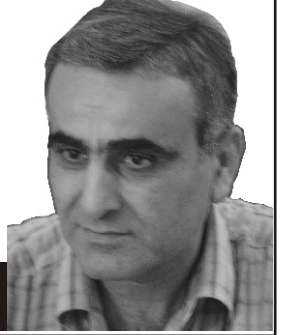
"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan aldığı silah və hərbi texnikaya görə Rusiyaya milyardlarca dollar maliyyə ödəyib: "Bu, normaldır. Anormal olan Rusiyanın Ermə-

da Avropa dövlətlərinin Qarabağ münaqişəsinə görə Azərbaycanı və Ermənistanı tətbiq etdiyi qeyri-rəsmi silah satışı embarqosu ortadan qaldırılacaq".

E.Şahinoğlu hesab etmir ki, Ermənistandakı son anti-Rusiya çıxışları rus hərbiçilərinin ölkədən qovulmasına hesablanır: "Sadəcə, nəbz yoxlamasıdır. Rusiya olmasa Azərbaycanla Türkiyə öz xeyrinə məsə-

Mirzəbəyli bildirdi ki, Azərbaycan da ilk onluqda yer alıb, amma bu, ötən ilin nəticələrinə uyğun tərtib olunan sıralamadır: "Qeyd etdiyim kimi, artıq ilk onluğa başçılıq edən Hindistan və Çin Rusiyadan silah almayacağına, yaxud bu sahədə əməkdaşlığı minimuma endirəcəyini bəyan edib. Əlcəzair də Rusiya ilə bu sahədə ticarət tərəfdaşlığına yenidən baxır. Yerdə qalan dövlətlərin siyahısında Rusiyadan silah-sursat, hərbi texnika ala biləcək yeganə ölkə Azərbaycandır. Suriya bir dövlət kimi mövcud deyil. Venesuela defolt vəziyyətindədir. Vyetnam, Myanma və Uqandaya silah satışından əldə olunan və-

Parazit ölkənin qonşuluğunda

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Ermənilər həqiqətən yaxşılıq qavrayası, arxa çevriləsi, "ipinə odun yığılası" millət deyillər. Əfsus ki, bizə belə məkrli, əmanətə (Qarabağ) xəyanət edən nankor bir qonşu nəsb olub. Hətta xristian gürcülərin də bu sarıdan bəxti götürməyib. Şəkk-şübhəsiz, Qarabağ məsələsi olmasaydı, ermənilər indi onlarla cəngi-cidada idilər. Cavaxətə - potensial Qarabağ deyilmi?

Ermənilər öz maraqları naminə tarixi xilaskarlarına belə, xilaf çıxdıqlarını dəfələrlə sübut ediblər. Rusiya da istisna olmayacaq. Artıq simptomlar var, siqnallar gəlir...

"Günün birində biz ruslara deyə bilər ki, sağ olun, bu illərdə sərhədlərimizi qorumağa kömək etdiniz, artıq özümüz öz sərhədlərimizi qoruyacağıq". Bunu ötən həftəsonu Ermənistanın müdafiə naziri David Tonoyan işğalçı ölkədəki rus hərbi qüvvələrin aqibətindən danışarkən deyib.

Amma kasıb Ermənistan belə imkana malik deyil. Di gəl, öz xarici sərhədlərini qorumaq qabiliyyəti olmayan bu cırdan ölkə qonşu Azərbaycanın 20% ərazisini illərdir işğal altında saxlayır. Nonsens? Həm - hə, həm də - yox.

Biz əlbəttə ki, Ermənistandan qat-qat güclüyük. Ancaq Rusiya-Ermənistan birliyi qədar güc sahibi də deyilik, ola bilmərik. Problem də məhz bunda - işğalçı ölkəni Rusiyanın arxasından çıxarıb öz gerçək gücü ilə qabaq-qəşşər qoymaq, sonra da "qulaqlarından" tutmaqdadır.

Aydındır ki, vassal Ermənistanın son zamanlar hətta NATO-ya kurs götürmək cəsarətində bulunması da Rusiya sayəsindədir. Yeni Kremlin düşməni saydığı Alyansa İrəvanın meyl salması haradasa yenə özünə arxayınlığın, özünə yanlış inamın, lap dəqiqi, tipik erməni xislətinin təzahürüdür. Rusiyaya qarşı isə böyük bir nankorluqdur.

Deyəsən, bunu ermənilər özləri də duymağa başlayıblar. Son vaxtlar Rusiya KİV-lərində Ermənistan rəhbərliyinə qarşı silsilə yazıların getməsi Nikol Paşinyan və onun tərəfdarlarını ciddi təlaşlandırmağa başlayıb. İş o yerə çatıb ki, artıq Rusiyada rəhbəri erməni olan REGNUM agentliyi, Qarabağ məsələsində həmişə ermənipərəst mövqeyi ilə seçilən, separatçı rejimin müstəqillik tərəfdarı olan Stanislav Tarasov kimi politoloqlar da Ermənistanın yeni hökumətini hədəf alıb, hədələməyə, söyməyə başlayıblar. Ermənilərə loyol olmayan digər Rusiya saytları və nəşrləri, tanınmış ekspertlər də öz yerində.

Bu, nəse yeni məsələdir, yeni mərhələdir və şəksiz ki, Kremldəki ovqatdan, Putinin Ermənistandakı 8 may çevrilişinin nəticələrinə sət münasibətindən xəbər verir. Erməniləri ən çox qorxudan da odur ki, Putin daha Paşinyanın sədaqət bəyanatlarına inanmır, onu Kremlə qarşı səmimi saymır, "qoltuğunda nəse gizlətdiyini" düşünür.

Bir azdan ermənilərin Rusiyadakı "boz kardinalı" Sergey Lavrovdan da Paşinyan əleyhinə açıqlamalar eşitsək, təəccüblənmərik. Vaxtilə Lavrov "Qarabağda müharibə Azərbaycanın daxili məsələsi deyil" deyib suverenliyimizi və ərazi bütövlüyümüzü şübhə altına almış, bizi təhdid eləmişdi. Amma Putin istəsə, indi əksini ona dedirdər. Çünki bu - "özgə bədəndə" parazitlik eləməyə öyrəncəli Ermənistanırsa, o da qos-qoca Rusiyadır. Burada tək söz sahibi onun başçısıdır, Putindir, lavrov-kalantarovlar yox...

İkinci yandan, avtoritar Rusiya heç vaxt demokratik Ermənistanın strateji müttəfiqi, qarantı ola bilməz. Bu - aksiomdur. Ona görə ki, o halda söhbət fərqli dəyərlər sistemini tapınmaqdan gedəcək. Demokratik dəyərlər Qərb, Avropa, NATO sistemi deməkdir, "Qərb dünyasının tərkib hissəsi olmağa hazırıq" mesajı deməkdir.

Rusiya belə dəyərlərin daşıyıcısı deyil, olmayacaq. Olsa, Rusiya olmayacaq, çünki demokratik imperiyalar olmur. Ermənistanın yeni rəhbərliyi bu mənada da haqqına narahatdır ki, dərin islahatlara Moskva, sadəcə, imkan verməyəcək. Bu islahatlar olmadan isə Qərbdən böyük maliyyə dəstəyi qoparmaq, Qərbə doğru getmək real deyil.

Demək, Ermənistanda hökumət köklü islahatlara nail olmaq istəyirsə, öncə Rusiya qonşularını öz ərazisindən çıxarmalı, rusların arxasından çıxmalı, sərhədlərini özü qorunmalı, kəsəsi, "olduğu kimi görünməlidir". Bu xüsusda Azərbaycan və Gürcüstanda islahat potensialı işğalçı ölkədən qat-qat böyükdür.

Heç şübhəsiz, Qərbdə bunu çoxdan anlayıblar. Odur ki, "qərbçi" Paşinyan hökumətindən də məsafə saxlayırlar...

Moskvadan İrəvana 200 milyonluq silah krediti reallaşdı

Ancaq maraqlısı budur ki, Ermənistanla Rusiya arasında gərginliyin simptomları da müşahidə olunmaqdadır. Bu bərdə də Tonoyanın açıqlamasında müəyyən ehyamlar var. "Rusiyanın Ermənistandakı sərhəd qonşularının statusu yenidən gözdən keçiriləcək", - deyər nazirlik sözcüsü bildirib. Musavat.com xəbər verir ki, müdafiə naziri Ermənistanın müstəqillik əldə etdikdən sonra, 1992-ci ilin yanvarında imzalanan Rusiya Federasiyası sərhəd qonşularının Ermənistandakı statusu

nistanla silahı borca verməsidir. Rusiya kasıb Ermənistanı 200 milyon dollar krediti verib ki, bu ölkə ondan silah ala bilsin. Moskva bunu ona görə edir ki, Ermənistan Azərbaycan qarşısında tamamilə gücsüz hala düşməsin. Demək, Moskvada istəmirlər ki, Azərbaycan işğal altındakı torpaqlar üzərindəki nəzarəti geri qaytarsın. Buna baxmayaraq, Rusiyanın Ermənistanla silah almaq üçün verdiyi kreditə görə Bakının Moskvaya etirazına ehtiyac olmadığını düşünürəm. Azərbaycan iki

lənə asanlıqla həll edər. Bunu Ermənistanda anlamamış deyillər".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli isə "Yeni Müsavat"a dedi ki, Rusiyanın Ermənistanı kreditlə silah satması yeni fakt deyil: "Moskva forpostunu silahlandırmaq üçün mütəmadi olaraq belə addımlar atır. Bunun isə məhz indi baş verməsinin bir neçə səbəbi ola bilər: Birincisi, Rusiya ənənəvi olaraq öncə rəflərdən birini, daha dəqiq desək, Ermənistanı bu və ya digər formada silahlandırır. Bununla qarşı tərəfi, yeni

saytla isə heç Rusiyanın 1 hərbi zavodunu belə saxlamaq mümkün deyil. Məhz bu səbəbdən də Rusiya hərbi-sənaye kompleksini xilas etmək üçün çırpınır. Ənənəvi bazarlardakı mövqeyini qoruyub saxlamaq üçün ən müxtəlif texribatlara əl atır".

Politoloq qeyd etdi ki, biz nə Rusiyaya, nə də bir başqa ölkəyə cavab vermək haqqında düşünməliyik: "Rusiya isə heç bir halda silah almalı deyilik. Azərbaycanla tərəfdaşlıq edən və tərəfdaşlığa meylli olan

Elxan Şahinoğlu: "Elə etməliyik ki, silah alışında Rusiyadan asılılığımızı azaldaq"
Elçin Mirzəbəyli: "Rusiya heç bir halda silah almalı deyilik"

haqqında müqaviləyə hansı konkret düzəlişlərin həyata keçiriləcəyinə aydınlıq gətirməyib. Lakin erməni nazir bu yaxında Şirak vilayətinin Panik kəndində rusiyalı hərbi qulluqçuların törətdiyi atəşfəşanlıqla bağlı yaranan insidentə görə həmin dəyişikliklərin sürətlənəcəyi anonsonu verib. "Hesab edirəm ki, bu insident həm Rusiya-Ermənistan münasibətlərinə, həm də Ermənistanın suverenliyinə qarşı təxribatdan başqa bir şey deyil" - baş naziri Nikol Paşinyan hadisəni belə qiymətləndirmişdi.

Ermənistanın keçmiş hakimiyyətlərinin də vaxtaşırı Rusiya əleyhinə çıxışlara hamilik etməsinə, sonda Kremlə müəyyən güzəştlər qopartıqdan sonra sakitlik yaranmasını dəfələrlə müşahidə etmişik. Ola bilsin budəfəki anti-Rusiya bəyanatları da hansısa hiyləgər planın elementlərindəndir. O da mümkündür ki, Ermənistan bu yolla Rusiyadan "kreditlə", əslində isə havayı aldığı silahları unudurmağa, arxa plana keçirməyə çalışsın. Amma həmsədr ölkənin işğalçıya 200 milyonluq

dövlət arasındakı münasibətlərə qarışmır. Halbuki Rusiya və ya Belarus Azərbaycana silah satanda Ermənistan haray-həşir salır, KTMT-yə üzv olan dövlətlərin belə bir addım atmasının çığır-bağırını salır. Moskva və Minsk İrəvanın bu bağırılığını nəzərə almır".

E.Şahinoğlu İrəvanla hərbi sahədə əməkdaşlıq etdiyinə görə Moskvaya etiraz etməyi lazım bilməsə də, digər variantlara əl atmağı vacib sayır: "O da bir faktır ki, bu il ərzində biz hələ Rusiyadan silah almamışıq. Əslində enerji rerurrlarımızı dünya bazarlarına çatdırılmasını şəxələndirdiyimiz kimi, silah alışını da şəxələndirməmişik. Elə etməliyik ki, silah alışında Rusiyadan asılılığımızı azaldaq. Məsələn, son vaxtlar rəsmi Bakı silah alışı ilə bağlı bir neçə Avropa dövləti ilə danışıqlar aparır. Məsələn, İtaliya və Fransa prezidentləri ilə görüşlərində hərbi əməkdaşlıq mövzularına da toxunulub. Bu, o deməkdir ki, yaxınlarda Azərbaycan Avropa dövlətlərinin bir neçəsindən silah ala biləcək. Bununla

Azərbaycanı da ondan silah almağa təhrik edir. Bu isə əslində bəsit və açıq şəkildə görünən təhdiddən, şantajdan özgə bir şey deyil. İkincisi, Rusiya Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin son əməliyyatlarından və ordumuzun 100 illiyi ilə bağlı keçirilən möhtəşəm hərbi paradından sonra qorxuya düşmüş Ermənistan cəmiyyətinə sakitləşdirmək, öhdəliklərinə sadıq qaldığını nümayiş etdirmək istəyir. Üçüncüsü, Rusiyadan silah-sursat, hərbi texnika alan ölkələrin sayı gündən-günə azalır. Rusiyadan ən çox silah alan ölkələrdən biri olan Hindistan artıq bu ölkədən silah-sursat və hərbi texnika almaq niyyətində deyil. Hindistan tərəfi hətta Rusiyanın S-400 zenit raket kompleksinin yararsız olduğunu bildirərək bununla bağlı danışıqları birtərəfli qaydada dayandırıb. Eyni addımlar Rusiyadan silah alan digər ölkələr - Çin və Əlcəzair tərəfindən də atılır. Rusiyadan silah-sursat, hərbi texnika alan və ilk onluğa daxil olan ölkələr isə bu sırada 3-cü yerdə olan Vyetnam, növbəti yerləri bölüşdürən Venesuela, İraq, Suriya, Myanma və Uqandadır".

çoxsaylı ölkələr var. Onların hərbi-sənaye kompleksi Rusiyadan daha modern və etibarlıdır. Rusiya bütün sahələrdə olduğu kimi, bu sahədə də etibarlı tərəfdaşdır. Düşünürəm ki, təkəcə Azərbaycan deyil, Türkiyə də heç bir halda Rusiyadan silah almamalıdır".

İşğalçı ölkənin müdafiə nazirinin bu arada Naxçıvanla həmsərhəd bölgəyə səfər edib hərbiçilərlə görüşməsi də məkrli niyyətə xidmət edir. May ayında da bənzər səfər olmuşdu və ardınca düşməni təxribatına cavab verən ordumuz Günnüt kəndini azad etdi...

P.S. Yazı çapa hazırlanarkən Ermənistanın geri addım atdığı barədə xəbər gəldi. Belə ki, Müdafiə Nazirliyinin mətbuat katibi Artsrun Ovannisyan müdafiə naziri D. Tonoyanın Ermənistandakı Rusiya sərhədçiləri əleyhinə hər hansı açıqlama vermədiyini söylədi. Əslində ermənilərdən başqa mövqə gözlemək də olmazdı. Görünür, Ermənistanın müdafiə nazirini "baş salıblar"...

□ **E.PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

"Baxış bucağı"

Bu günlərdə mediada onkoloji xəstəliklərlə bağlı qorxunc statistika açıqlandı. Milyonlarla insanın qarşısındakı illərdə onkoloji xəstəliyə düşəcəyi və Azərbaycanda da bu dəhşətli mərzəyə yoluxanların sayının getdikcə artması Səhiyyə Nazirliyinin baş onkoloqu, Milli Onkologiya Mərkəzinin baş həkimi Azad Kərimli ilə söhbətimizi zəruri elədi. Azad həkimlə söhbətimizdə vətəndaşlarımızı maraqlandıran digər suallara da aydınlıq gətirməyə çalışdıq.

(əvvəlki ötən sayımızda)

- Ölkəmizdə qeydiyyatda 45 min xəstənin olması ilə bağlı rəqəm real görünürmü? Bəlkə insanlar özləri xəstəliyindən xəbərsizdir, yazud müalicə olunmaq imkanları yoxdur deyər, statistikadan kənar qalıblar?

- 45 756 nəfər rəsmi, sırf statistik rəqəmdir. İnsanlar var, Türkiyə, İran, Almaniya, İsrailə müalicəyə gedir. Bunların da sayı olsun 20 min. 45 min + 20 min = 65. Digər ölkələrə nisbətə yene azdır. Mən 2-3 il əvvəl Kırmda oldum. Orada 2 milyon əhaliyə 50 min qeydiyyatda olan onkoloji xəstə var. Çeçenistanda 1 milyon əhali var, 17 min xəstə qeydiyyatdadır. Bizdə məşallah, 10 milyon əhaliyə, 45 min xəstə var. Harada çoxdur? Görürəm ki, sizdə də inam yoxdur. Mənə maraqlıdır, niyə inanmırıq ki, bizdə bu xəstəliyə yoluxanlar azdır?..

- Adətən deyirlər onkoloji xəstələrin sağalmasında inam əhəmiyyətli rol oynayır. Bu, doğrudurmu?

- Ümumiyyətlə, onkologiya sahəsi təbabətin digər sahələrindən xeyli fərqlidir. Burada yaxşı onkoloq olmaqla yanaşı, həm yaxşı psixoloq və deantologiyanın bilicisi olmaq lazımdır. Camaat arasında elə xof yaradıblar ki, onkoloji xəstə oldunsa, həyat bitdi. Yox, heç də həyat bitmədi. Camaatı inandırmaq lazımdır. Xəstənin özünün əziyyəti, psixoloji vəziyyəti bir tərəfə, onun yaxınlarının, qohumlarının keçirdiyi stress də bir yandan. Bu da məlumatlılıqdan əmələ gəlir. Vallah, biz istəmirik kimse xəstələnsin. İntəhası bu xəstəlik var da, qaçılmazdır. Amma bu, o demək deyil ki, xəstəliyin inkişaf səbəbi məlum olmadığı üçün həyatın sonudur. Yox! Müalicəsi var, özü də effektivdir.

- Azad həkim, amma Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının proqnozu vahiməlidir. Məlumat görə, 2020-ci ilədək xərçəng xəstəlikləri ilə bağlı ölüm hallarının 15%-dək artması gözlənilir. 2025-ci ilədək dünyada 20 milyon yeni xərçəng xəstəliyi qeydə alınacaq. Həmin halların 4/5 hissəsi Azərbaycanın da daxil olduğu əraziyə və orta gəliri olan ölkələrdə baş verəcək. Avropada 2012-ci ildə 4 milyon yeni xərçəng halı qeydə alınıbsa, 2030-cu ildə bu rəqəm 5 milyona çatacaq. Baş bu barədə nə deyə bilərsiniz? Ola bilirmi ki, bu, gizli müharibənin nəticəsidir, yaxud əslində müalicə üsulları var, tətbiq etmirlər?

- Mən onu deyə bilmərəm axı. Bir dəfə jurnalist soruşdu ki, deyirlər bu, bakteriooloji silahdır. Bu, mümkün olan şey deyil. Nə bakteriooloji silah? Camaat arasında sayı yayırlar. Xəstəliyi si-

"Heç kəs bu xəstəlikdən siğortalananmayıb"

Azad Kərimli: "Biz köhnə binada işləyəndə ildə 350-360 cərrahiyyə əməliyyatı edərdik, amma indi il ərzində 4 mindən artıq cərrahiyyə əməliyyatı icra edirik"

yasiləşdirmək olmaz. Bu, xəstəlikdir, özü də təbiətin xəstəliyi. Gəlin baxaq, qazıntılar vaxtı dinozavrların sümüklərində şiş xəstəlikləri aşkarlanıb. Neçə milyon il əvvəl yaşayıblar e. Onda hansı bakteriooloji silahdan söhbət gedir?

- Yəqin siz də eşidirsiniz, Milli Onkoloji Mərkəzlə bağlı müxtəlif fikirlər səslənir. Səslənən təhqidlərlə əlaqədar, insanlarda ölkəmizdəki mərkəzə, buradakı həkimlərə inam yaratmaq baxımından nə deyə bilərsiniz?

- Allah ümummilli liderimizə rəhmət eləsin. Moskvada Ümumrusiya Onkoloji Mərkəzi var. O vaxt eynilə o mərkəzdən burada tikdirmək istəyirdi. Ancaq Moskvaya vəzifəyə təyin olundu, sonra siyasi hadisələr baş verdi, məsələ qaldı. Ancaq nəhayət, o arzunu sağ olsun, bizim prezidentimiz həyata keçirdi, Milli Onkoloji Mərkəz tikildi, başa çatdırıldı. 2009-cu il, sentyabrın 17-də Cərrahiyyə korpusunun açılışını elədi. Açılış olan gündən indiyədək həmin təmsilçilik qorunub-saxlanılır, eyni iş prinsipi bu gün də davam edir. Təmizlik, xəstə üçün yaradılmış şərait, savadlı kadrlar... Biz köhnə binada işləyəndə ildə 350-360 cərrahiyyə əməliyyatı eləyərək. Amma indi il ərzində 4 mindən artıq cərrahiyyə əməliyyatı icra edirik. Qabaq xəstələrimiz də orada-burada müalicələr alırdılar, amma indi sırf mərkəzə ləşmiş qaydada müalicə olunurlar. Özü də biz onlara cavab verməmək qabiliyyətindəyik.

Xəstənin müalicəsinin taktikasını seçməkdən ötrü üç həkimin rəyi lazımdır: cərrah, kimya-terapevt və şüa həkimi. Bu üç həkimin rəyindən sonra müalicə taktikası seçilir. Bu gün biz Avropa, Amerika protokollarına uyğun olaraq işimizi qurmuşuq. Yəni eyni müalicə taktikası orada da var, bizdə də. Hətta bizim av-

danlıqlar onların avadanlıqlarından qat-qat müasirdir. Bizdə şüa terapiyasında istifadə olunan bütün avadanlıqlar dünyanın ən aparıcı tibbi texnologiyalar şirkəti olan "Varyan" şirkətinindir. ABŞ istehsalıdır. Bizim ölkəyə elə yaxın bölgələr var ki, orda yoxdur. İrənin özündə bu gün deyirlər ki, şüa terapiyasını almaqdan ötrü Bakıya getmək lazımdır. Bundan əlavə, əgər pis olsaydı, bu gün Milli Onkologiya Mərkəzi dünyanın ən aparıcı tibbi klinikaları ilə istər elmi, istərsə də praktik mübadilələr aparmazdı. ABŞ-da "Anderson" deyilən böyük xəstəxana var, biz onlarla elmi-praktik mübadilələr aparırıq. Onlar dəfələrlə gəlib baxdılar, işin prinsipini nəzərdən keçirdilər, ondan sonra belə qərara gəldilər ki, Azərbaycan Milli Onkoloji Mərkəzlə bu müqavilələri bağlamaq olar. Biz bu gün onlarla birgə elmi araşdırmalar aparırıq. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının baş direktoru özü gəldi, Milli Onkoloji Mərkəzi ziyarət etdi. Əgər bu, pis olsaydı, o, bura gələrdi? Açıq deyim ki, bura gələn hamı buradan razı gəlir. Bu vaxta kimi bizim yeganə çatışmayan klinikamız Uşaq Onkologiyası idi. Onu da sağ olsun rəhbərlik, yaratdı, bu gün işləyir. Azərbaycanda bu qədər dövlətli var, Allah hamısını var eləsin, Allah dövlətlərini bundan da artıq eləsin! Amma qardaş, nə olar axı, gəlib o uşaqları ziyarət edəndə?

- Yeni indiyə qədər belə hal olmayıb?

- Olub. Çox az saylı insanlar, təşkilatlar tərəfindən. Amma Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla xanım Əliyevə ayda bir dəfə, elə vaxt olur ki, ayda üç dəfə gəlir, o uşaqları ziyarət edir. Orada müalicə olunan uşaqlar, xəstəliyini bilmir, amma orada ən çox əziyyət çəkən valideynlər, babalar, nənələrdir. Axı onlar da görəndə ki,

üzülmür. Avadanlıqlardır, şükür Allaha, hamısı var gücü ilə işləyir. Amma axı bizə tək onkoloji xəstələr müraciət etmir. Digər xəstələr də müraciət edir. Əsas gücümüz də onlara gedir, heç kəsi geri qaytarmaq da mümkün deyil. Gəlir, deyir aparatların təzədir, mən burada yoxlanmaq istəyirəm. İnsanıq, onu geri qaytara bilmərik axı. Birincisi, ölkə rəhbərliyi sağ olsun! Akademik Cəmil Əliyev sağ olsun! Hər yerdə rəhbər var, amma idarəçilik, təşkilatçılıq başqa şeydir. Qurub-yaratmaq və idarə edib qorumaq, bunlar tamam başqa şeylərdir. Bunu bacarmaq lazımdır. Məhz Cəmil müəllimin bu bacarığının nəticəsində Azərbaycanın milli onkologiyasında inkişaf var. Onkologiya həmişə olub, amma bu səviyyəyə də olmayıb. İstər kadrlar, istər tibbi avadanlıqlar sahəsində. Bu

söhbəti oldu. Həmin gecə də, ondan səhəri gecə də biz burada olduq, həyat stadion kimi idi, korpusların üstündəki projektorlar hamısı səhərə qədər yandı. Bütün kondisionerlər işlədi, lift dayanmadı. O gecə cərrahiyyə əməliyyatı elədik. İşığın söndüyünü hiss etmək mümkün deyildi, bütün generatorlarımız işlədi. Bizim gecə növbətçisi olan texniklərimiz, elektrik mühəndislərimiz, santexniklərimiz var. Yəni bütün texniki heyətə lazım olan sahələrin mütəxəssisləri növbə çəkir. Bir kran xarab oldu, hərə su axdı, dərhal təmir edib, yoluna qoyurlar. Yoxsa "qalsın, sabah edərək" desək, buradakı normal vəziyyəti qoruyub-saxlamaq mümkün olmaz. Bu şəraiti yaradan hər kəs sağ olsun! Camaat da sağ olsun!

- Azad həkim, 2019-cu ildən ölkədə icbari tibbi siğortaya keçiləcəyi bildirilir. Deyə bilərsiniz ki, bu sistemə keçilsə, insanların müayinəyə marağı da artacaq, indiki kimi laqeydlilik olmayacaqdır?

- Əvvəl-axır bu siğorta sistemə keçilməlidir. İndi pilot layihələr icra olunur. Gec-tez ölkəboyu bu sistemə keçəcəyik. Ancaq əgər bir insanın canında varsa, ona siğorta lazım deyil. Mən demirəm ki, ancaq onkoloji müayinə olsun. Biz bölgələrdə profilaktik baxış aparırıq. Görürük ki, ağciyərin vərəmi çıxdı. Daha biz o xəstəni başlı-başına buraxmırıq, bütün məlumatlarını yerli baş həkimə veririk ki, xəstəni çağırın, müalicəyə cəlb edin!

- Xəstələrə, ümumən əhaliyə başqa demək istədikləriniz varmı?

- Demək istəyirəm ki, buranın öz qaydaları var. Məsələn, xəstələrin yanına hansı saatdan sonra gəlmək olar, yaxud hansı meyvələr, yeməklər olar, hansılar olmasın. Özü də yazılıb, vurulub, onu oxumağa əziyyət çəkir. Odur ki, bizim ən ağır yerimiz camaatla belə işlərə görə mübarizə aparmaqdır. Yaxud xəstələrlə görüşə 17.00-dan 20.00-dək icazə verilir. Bir də görürsən ki, saat 13-14-də durub gəlib. Gəlir, başlayır dava eləməyə. Niyə dava edirsən? Sən istəyirsən xəstəni sağalsın, tez getsin? Bu qaydalara riayət elə də. Bunlar hamısı əsas amildir, gigiyena qaydaları, təmizliyə riayət, daxili infeksiyanın olmaması. Bunların hamısı xəstələrin özləri üçündür. Amma deyəndə başlayırlar dava eləməyə. Nə edəsən, hamı eyni düşüncədə deyil. Allah qoysa, bunlar hamısı düzələcək. Mən sonda camaatımıza cansağlığı arzulayıram. Vallah, biz arzulamırıq ki, kimse xəstələnsin. Amma heç kəs bu xəstəlikdən siğortalananmayıb. Ona görə də əgər vaxtılı-vaxtında gəlib müayinə olunsalar, həm özləri, həm ailələri arxayın olar. İnsan bunu həm özü, həm doğmaları, həm də cəmiyyət üçün etməlidir. Bu gün Azərbaycanda qadının süd vəzisi xərçənginə yoluxmağa ixtiyarı yoxdur. Axı nə var ildə bir dəfə gəlib mamaqrafiya müayinəsindən keçməyə? Niyə belə laqeydlilik edirsiniz? Bir qadının süd vəzisi xərçəngi ilə xəstə olması bütün ailənin psixoloji cəhətdən sınıması deməkdir. Övladları, həyat yoldaşı, valideynləri, qohumları, özü əziyyət çəkir. Bax, bu, nəyə lazımdır? Məsələn, onkoloji xəstə var, işinə də gedir, istirahətini də edir, ailənin qayğılarını da həyata keçirir. Çünki belə adamlar öz sağlamlığına qarşı laqeyd deyil.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

"Həmin gecə Milli Onkologiya Mərkəzində işığın sönməyi hiss olunmadı, bütün kondisionerlər işlədi, lift dayanmadı, cərrahiyyə əməliyyatı elədik"

diqqətdən kənar qalıblar, istər-istəməz ruh düşkünlüyünə düşür olurlar. Leyla xanım həmişə gəlib soruşur, "nə var-nə yox, necəsiniz", müalicənin gedişi ilə maraqlanır, bizim özümüzle maraqlanır, nələr var, nələr çatışmır? Şükür Allaha, hər şey var. Müayinə və müalicə də dövlət hesabındadır. Bizə onkoloji preparatlar hamısı xaricdən gəlir. Müəyyən gecikmələr olur, uzaq yoldur, təyyarədir. Amma hökm deyil ki, gərək məhz o dərmandan istifadə edəsən, onun sinonimi var. Yəni ehtiyatımız

gün bizdə olmayan şey yoxdur, hər bir şəraitimiz var və bütün xəstələri qəbul etmək gücündəyik.

- Bəs generatorunuz necə, varmı? Prezident Mingəçevirdəki qaza ilə bağlı ictimaiyyətin generatorlarla təchizatı barədə də göstəriş verdi. Milli Onkoloji Mərkəzə həmin qaranlıq saatlardan necə çıxdı?

- Siz inanın, həmin gün Milli Onkologiya Mərkəzində işığın sönməyi hiss olunmadı. İşığın sönməyi ilə generatorun işləməyi bir oldu, orada saniyə

ABŞ Konqresinə Rusiyanın "Şimal Axını-2" qaz boru kəmərinə qarşı sanksiyaları nəzərdə tutan yeni qanun layihəsi təqdim olunub. Layihənin təşəbbüskarı Vayominq ştatından senator, respublikaçı Con Barrossodur. Layihə Konqresə o və respublikaçı həmkarı Kori Qardnet tərəfindən təqdim edilib.

Senatorun dediyinə görə, sənəd NATO üzvü olan ölkələrə "Rusiyanın siyasi təzyiq və manipulyasiyalarından" yan keçməyə imkan verəcək: "Avropadakı tərəfdaşlarla enerji təhlükəsizliyi sahəsində əməkdaşlıq haqqında qanun bu ölkələrə stabil və etibarlı Amerika enerji resursları təqdim etməklə NATO üzvlərinin enerji təhlükəsizliyini gücləndirir. Qanun layihəsi eyni zamanda Rusiyadan Almaniyaya təbii qaz daşıyacaq "Nord Stream II" qaz boru kəmərinə qarşı sanksiyaları nəzərdə tutur".

Sənəddə qeyd olunur ki, kəməri Ukrayna və Avropa üçün təhlükə yaradır. "Avropadakı müttəfiqlərlə enerji sahəsində əməkdaşlıq haqqında" Qanunun məqsədləri arasında ABŞ tərəfdaşları və müttəfiqlərinin Rusiya enerji resurslarından asılılığının azaldılması, Rusiya hökumətinin bu resurslardan geosiyasi silah kimi istifadəyə görə cəzalandırılması, müttəfiqlərin Amerikanın enerji resurslarının Avropaya çatdırılmasına dəstəyi də var.

Layihənin birinci hissəsində Transatlantik enerji strategiyasının hazırlanmasını, həmçinin təbii qaz haqqında qanuna ABŞ-dan NATO ölkələrinə lisenziyasız qaz satışına icazə verən düzəlişin alınmasını nəzərdə tutur.

Sənədin ikinci hissəsində Rusiya ixrac qaz kəmərlərinə 1 milyon dollardan artıq investisiya qoyan, xidmət göstərən, mal satan fiziki və hüquqi şəxslərə sanksiyaların tətbiq olunması nəzərdə tutulur. Bu sanksiyalar 5 məhdudlaşdırıcı tədbiri ehtiva edir: Birləşmiş Ştatlar ərazisindəki bütün bank əməliyyatlarının, aktivlərin dondurulması, ABŞ investorlarına belə şirkətlərin qiymətli kağızlarını və səhmlərini almağın qadağan olunması, sanksiyalara məhəl qoymayan şirkətlərin top-menecerlərinə şəxsi sanksiyaların tətbiq olunması.

"Şimal Axını 2" layihəsi illik ötürmə gücü 55 milyard kubmetr qaz olan iki boru xəttinin çəkilməsini nəzərdə tutur. Xəttin Baltik dənizinin dibini ilə Rusiyadan Almaniyaya çatdırılması planlaşdırılır. Layihənin icraçısı olan "Nord Stream 2 AG" şirkəti artıq Almaniya, Finlandiya və İsveçdən tikintiye razılıq alıb. Kəmərin ərazi sularından keçdiyi ölkələrdən yalnız Danimarkadan razılıq alınması hələ ki mümkün olmayıb. Bu ölkə Ukraynaya qarşı yönəldiyinə görə layihəyə razılıq verməkdən imtina edir. Danimarkanın baş naziri Lars Lekkə Rasmussen ölkə parlamentində layihəyə veto qoymaq hüququ verən qanun layihəsinin qəbuluna nail olub.

Lakin rəsmi Moskva bu ilin 3-cü rübündə Danimarkadan da müvafiq icazənin alınacağına ümid edir. Hətta bu icazə alınmasa belə, kəmərin marşrutunun dəyişdirilməsinin mümkünlüyü getdikcə daha çox müzakirə olunmaqdadır.

ABŞ-la Rusiyanın qaz savaşı böyüyür - Azərbaycan da təhlükə var..

Elnur Soltanov: "Rusiya sanksiyalara cavab olaraq ABŞ-ın açıq və davamlı dəstək verdiyi Azərbaycan layihəsinə qarşı aktiv fəaliyyətə keçə bilər"

Latviya, Litva və Polşa çox kəskinliklə kəməre qarşı çıxış edirlər.

Rusiyanın energetika naziri Aleksandr Novak ABŞ-da hazırlanan qanunu "qəribə" və bazar tələblərinə cavab verməyən sənəd adlandırır: "Bu, bütün bazar qanunlarını ayaqlayan kifayət qədər absurd qanun layihəsidir. Fikrimcə, o, absurd və qəribədir".

Xatırladaq ki, Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə görüşdən sonrakı birgə mətbuat konfransında ABŞ prezidenti Donald Tramp ölkəsinin Avropa bazarına sızılmış qaz çıxartmaqla "Şimal Axını 2" ilə rəqabət aparmağa hazır olduğunu bəyan etmişdi. Putin isə öz növbəsində bildirmişdi ki, Rusiya yeni kəməri işə düşdükdən sonra da Ukrayna ərazisindən qaz tranzitini davam etdirməyə hazırdır. O, həmçinin qeyd edib ki, "Qazprom" və "Naftoqaz" Stokholm Arbitraj Məhkəməsinə müraciət etməsi nizamlaya bilsələr, rəsmi Moskva Kiyevlə tranzit sazişini uzada bilər.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl Tramp NATO sammitində "Şimal Axını 2"-də iştirakına görə Almaniyaya sət tənqid etmiş, onun Moskva tərəfindən qaz tədarükü vasitəsilə idarə olunduğunu bildirmişdi.

Rusiya analitikləri hesab edirlər ki, sanksiya qanunu ABŞ-ın Avropaya sızılmış qaz satmaq istəyindən irəli gəlir. Onların fikrincə, Şimali Amerikanın Avropaya gətiriləcək qaz Rusiya məhsulundan 30

faiz baha olduğu üçün avropalılar sanksiyalara tabe olmayacaqlar. Lakin qeyd edək ki, Avropanın "Shell", "Engie", OMV, "Wintershall" və "Uniper" şirkətləri "Şimal Axını 2"-nin investitorlarıdır. "Kommersant" qəze-

artırmır. Söhbət, sadəcə, tranzit ərazisinin dəyişməsindən gedir. Bu layihə reallaşarsa, Rusiyanın bəzi Şərqi Avropa ölkələrinə qarşı qazdan təzyiq vasitəsi kimi yararlanması ehtimalı da azalır. Çünki qazpayla-

seçilir. Eyni zamanda Rusiya layihəsinə qarşı münasibətdə də konkretlik müşahidə olunmur. Maraqlıdır ki, bu məsələdə prezident daha kəskin mövqə sərgiləyir".

E.Soltanov bildirir ki, hətta

da təzyiq həm Rusiyaya qarşı olar bilər, həm də bəzi Avropa ölkələrinə qarşı. Nəzərə almaq lazımdır ki, İrana münasibətdə də ABŞ-ın Avropa müttəfiqləri ilə ciddi fikir ayrılıqları var. Eyni zamanda ticarət münasibətlə-

rində də problemlər yaranıb".

Müsaibimizin fikrincə, Rusiya layihəsinin əngəllənməsi Azərbaycanın qarşı duran iki tərəf arasında qalmasına səbəb ola bilər: "Burada iki variant mümkündür. Birincisi budur ki, Rusiya sanksiyalara cavab olaraq ABŞ-ın açıq və davamlı dəstək verdiyi Azərbaycan layihəsinə qarşı aktiv fəaliyyətə keçə bilər. Onsuz da İtaliyada TAP-la bağlı problemlər qalmaqda davam edir, burada hakimiyyətə gələn qüvvələr bəzi ölkələrə isti münasibət ilə seçilir. Bu baxımdan, əngəllərin daha da artması mümkündür. İkinci variant bundan ibarətdir ki, Rusiya öz qazını Cənub Qaz Dəhlizi ilə Avropaya çatdırmağa çalışır. Bu ehtimal hazırda da müzakirə olunur. Lakin məsələ burasındadır ki, Cənub Qaz Dəhlizi ilə maksimum 10 milyard kubmetr Rusiya qazının nəqli mümkündür. Bu baxımdan, ikinci variant Rusiyanın Ukraynaya yönəlik planlarına qismən cavab verir".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Məsəvi"**

yıqı qismində güclü Almaniyanın çıxışı etməsi bu məsələdə Rusiyanın daha ehtiyatlı davranmasına gətirib çıxara bilər".

Ekspertin fikrincə, Ukrayna ilə bağlı ABŞ-ın mövqeyində də dəqiq konturlar hələ də bəlli deyil: "Amerika iqtidarının Ukrayna mövzusunda mövqeyini tam olaraq başa düşmək çox çətindir. Burada iki xətt hiss olunur. Belə ki, bir sıra dövlət qurumları, o cümlədən Pentaqon daha çox radikal mövqeyə sahibdirlər. Amma başda prezident olmaqla, Ağ Evin mövqeyi yumşaqlığı ilə

ABŞ-dakı sanksiya qanunu qəbul olunsaydı, Rusiya "Şimal Axını 2"-nin davamını təmin edə biləcək: "Rusiyanın əlində imkanlar yetərincədir. Bilirsiniz, hələ də aydın deyil ki, bu, ABŞ üçün prinsip məsələsidir, yoxsa başqa istiqamətdə Rusiyadan nələrisə qopartmaq üçün vasitədir? Belə böyük layihələr bir qayda olaraq başqa məsələlərdə təzyiq vasitəsinə çevrilir. Xüsusilə də Helsinki görüşmələrindən sonra Rusiya ilə münasibətlər məsələsi ABŞ-da kontroldan çıxmış durumdur. Digər tərəfdən, bura-

AzTV sədrinin əməlləri niyə araşdırılmadı...

Hüquqşünaslar deyir ki, məhkəmədə üzə çıxan çoxmilyonluq pul qovğası Alishanovun korrupsiya əməliyyatlarına işiq salıb, müvafiq qurumlar bunu istintaq edə bilər

AzTV sədri Arif Alishanov və onun ailə üzvlərinə qarşı sui-qəsd təşkil etməkdə təqsirləndirilən Sücaət Əkbərov, Qoçalı Cəbiyev, Zöhrab Şirinov, Aqşin Hüseynova əlaqəli məhkəmə prosesi yekunlaşdı. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi Əfqan Hacıyev Ş.Əkbərovun 18 il, Q.Cəbiyevin 17 il, Zöhrab Şirinovun 16 il və Aqşin Hüseynov 1 il 4 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsi haqda hökm çıxarıb.

Məhkəmə zamanı A.Alishanovun 6 milyon manata yaxın ziyanı düşdüüyü üzə çıxıb. Təqsirləndirilən şəxslərin vəkilləri AzTV sədrinin zərərçəkən statusunda keçdiyi iş üzrə istintaqın qərəzli aparıldığını bəyan ediblər. Onlar Arif Alishanovun barəsində xüsusi qərardad çıxarılmasını, onun 6 milyon manatı haradan alması haqda suallara da aydınlıq gətirilməsini istəyiblər. Bunun üçün dəfələrlə vəsatətlə çıxış ediblər. Lakin hakimlər Alishanovun bunca sərvətinin mənbəyinin aydınlaşdırılmasını əngəlləyiblər.

Hələ məhkəmə dövründə "A.Alishanovun AzTV sədri olaraq gəlirləri onun milyonçular sırasına qatılmasına imkan verirmi" sualına cavab axtarırdıq. Media üzrə ekspert və jurnalist Qulu Məhərrəmli demişdi ki, Arif Alishanovun pullarının mənbəyi haqda neçə illərdir mətbuatda yazılar dərc olunur. Müxtəlif maliyyə əməliyyatlarında, pulların nəğdləşdirilməsi ilə bağlı "məharəti"

haqda danışıqlar. Tenderlərdəki qanunsuzluqlar, azad zonalara ötürülən pullarla bağlı da adı hallanır. Şamaxı əhvalatı da ortaya çıxandan sonra bir daha sübut olunur ki, yazılanlar həqiqət deyil, pulun mənbəyi haradandır.

Qulu Məhərrəmli əlavə etmişdi ki, baş verənlər, məhkəmədə üzə çıxanlar tək maddi məsələləri deyil, həm də mənəvi məsələləri də ortaya çıxarıb: "Məsələ, orada qətl hadisəsi haqda söhbət açılır. Əslində bu məsələ çox ciddi şəkildə araşdırılmalıdır. Çox məyusedicidir ki, AzTV tarixində belə bir fiqur ortaya çıxıb. Bu məsələlər tək televiziyanın adını batırmır, həm də orada çalışan çox dəyərli insanların adına xələl gətirir".

Hüquqşünaslar isə deyir ki, məhkəmədə üzə çıxan çoxmilyonluq pul qovğası ilk növbədə korrupsiya faktlarını ortaya çıxarıb və bu məsələlərin araşdırılması hər zaman mümkündür.

Məhkəmə istintaqı dövrün-

de bu məsələlər araşdırılmasa da, ümumilikdə bu faktları Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsi hər zaman araşdırır.

Televiziya üzrə mütəxəssislər deyir ki, AzTV-dən başqa digər televiziyalarda bu cür irimiqyaslı korrupsiya faktları yoxdur. İTV və AzTV dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilir. AzTV-nin ötən illərə qədər 50 milyon manat büdcəsi olub. Sonra bu məbləği 31 milyon manata qədər endiriblər. Bu məbləğin özü də çox böyük maliyyədir. Bundan əlavə, prezidentin xüsusi göstərişi ilə texnika alınması üçün də əlavə maliyyə ayrılır. Belə bir halda AzTV sədrinin korrupsiyaya bulaşması haqda məlumatlar diqqətdən kənar qalmamalıdır.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, Musavat.com**

Ermənistanda 8 may hakimiyyət çevrilişindən sonra Dağlıq Qarabağ konfliktini ətrafında yaranan qeyri-müəyyən və təhlükəli durum davam edir. Bu da öncəliklə yeni baş nazir Nikol Paşinyan və hökumətinin problemlə bağlı nə edəcəyini özü üçün hələ də dəqiqləşdirə bilməməsi və konstruktivlikdən xeyli uzaq, naşı mövqə sərgiləməsi ilə bağlıdır. Paşinyanın Ermənistanın sabiq prezidenti Levon Ter-Petrosyanla son görüşü bunu bir daha təsdiqlədi.

Aleks Veksler

Xəbər verildiyi kimi, erməni baş nazir Ter-Petrosyanla görüşdə "Qarabağın statusuna qarşılıq olaraq ərəzələrin qaytarılması" düsturu haqqında danışıqlarını deyib və növbəti dəfə radikal mövqə sərgiləyərək, Azərbaycanın güzəştə getməli olduğunu iddia edib.

"Biz nədən Ermənistanın güzəştə getməli olduğunu müzakirə edirik? Niyə yalnız biz özümüzü danışıq. Biz Azərbaycanın güzəştə hazır olduğu mesajını alan kimi güzəştin mahiyyətini müzakirə edəcəyik və xalqı buna hazırlayacağıq", - deyə o bildirib.

Paşinyan həmçinin Ter-Petrosyanla görüşdə ümumi müzakirələr apardıqlarını söyləyib: "O, mənə Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı faydalı hesab etdiyi bəzi məlumatları verdi. Lakin münaqişə ilə bağlı mövqeyini bildirmədi".

Yeni Ter-Petrosyan da əslində narahatdır ki, N.Paşinyan Qarabağ məsələsi ilə bağlı nə edəcəyini bilmir. Problemin qalması isə Ermənistan üçün inkişaf şansının olmaması deməkdir. Elə Levon Ter-Petrosyanın özü dəfələrlə Ermənistanın dövlət kimi gələcəkdə varlığını Qarabağ münaqişəsinin həllindən asılı olduğu fikrini dilə gətirib. Ermənistanın başında duran qüvvələr bu gerçəyi anlayıb Azərbaycanla dil tapmayınca oradakı hakimiyyət dəyişikliklərinin də, "məxməri inqilab"ların da əhəmiyyəti olmayacaq. Çünki sülhün yeganə alternativ müharibə daim qapını kəsdirəcək.

*****

Şübhəsiz ki, Azərbaycan bu perspektivi heç vaxt olmadığı qədər ciddiyyə alır və əlverişli meqamı gözləyir. Belə bir fürsət yetişənədək isə o, öz ərəzələrini güc yolu ilə azad etməyə qadir, döyüş və qələbə qabiliyyəti ordusunu daha da gücləndirəcək. Vaxtaşırı qaradaş Türkiyə ilə birgə keçirilən hərbi təlimlər də eyni hədəfə hesablanıb.

Yeri gəlmişkən, ötən həftəsonu Azərbaycanın müdafiə naziri Zakir Həsənov bir daha

silahlı qüvvələrimizin döyüş hazırlığının artırılması üzrə tapşırıq verib. Belə ki, Mərkəzi Komanda Məntəqəsində Zakir Həsənovun rəhbərliyi altında nazirliyin rəhbər heyətinin iştirakı, həmçinin videobağlantı vasitəsilə cəbhə bölgəsində yerləşən birlik və birləşmə komandirlərinin cəlb olunması ilə xidməti müşavirə keçirilib.

Müdafiə Nazirliyindən verilən məlumata görə, keçirilmiş təlimlər, komandanlar və komandirlərin məruzələri, habelə qoşunların hərtərəfli fəaliyyətinin yoxlanılmasının nəticələri əsasında cəbhə bölgəsindəki və qoşunların digər dislokasiya yerlərindəki cari vəziyyəti təhlil edən müdafiə naziri müvafiq göstərişlər verib. Gizli idarəetmə və maskalanmanın tələblərinə ciddi riayət etməklə ehtimal olunan döyüş əməliyyatları istiqamətlərində qüvvə və vasitələrin vaxtında cəmləşdirilməsi məqsədilə nazir qoşunların operativliyinin, döyüş hazırlığının, bölmələrin, birləşmələrin yüksək manevrlik və dəqiq qarşılıqlı fəaliyyətinin artırılması üzrə tapşırıqları müəyyən edib.

Müşavirə zamanı habelə ümumi təhlükəsizlik məsələlərinə, xüsusilə də yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına ciddi riayət olunması, həmçinin qoşunların fasiləsiz və hərtərəfli təminatı ilə əlaqədar göstərişlər verilib.

*****

Azərbaycan eyni zamanda öz ordusunun müasir döyüş sistemləri ilə təchiz edilməsi istiqamətində gərəkləri addımları atmaqdadır. İsrailə hərbi əməkdaşlıq bu xüsusda mühüm önəm daşıyır. Bu da səbəbsiz deyil. Çünki İsrail hərbi texnologiyalar sahəsində faktiki, ən öncül yere çıxıb. Bu yaxınlarda Azərbaycanın Hərbi Sənaye Nazirliyi ilə İsrailin "Aeronautics" şirkəti arasında imzalanmış sənəd - niyyət protokolu ikitərəfli hərbi əməkdaşlığın yüksək səviyyədə olduğunu təsdiqləyən sənəd işğalçı Ermənistanın qorxulu rəyisi olan Pilotsuz Uçan Aparatların

Düşmənin yeni Qarabağ oyunu: həm Rusiyaya güvənir, həm də...

Ermənistan rəhbərliyinin konfliktlə bağlı ikili siyasəti yeni situasiya yaradıb; **israilli hərbi-siyasi ekspert: "Silahlarımız Azərbaycana Ermənistana qarşı müharibədə kömək edəcək..."**

(PUA) yeni növünün birgə istehsalını nəzərdə tutur.

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu barədə danışan İsrailin Moskvadakı sabiq konsulu, daxili təhlükəsizlik nazirinin keçmiş müşaviri, hərbi-siyasi icmalçı Aleks Veksler deyib.

"İsrailin pilotsuz aparatları çox effektivdir. Azərbaycanla bizim qarşılıqlı etimada əsaslanan əlaqələrimiz ona gətirir ki, biz öz dostumuzla texnologiyalarımızın yeniliklərini və silahlarımızı bölüşürük. Azərbaycan bizim dostumuzdur - həm də uzun müddətə. Heç bir şübhə yoxdur ki, ikitərəfli əlaqələrimiz bundan sonra hərbi planda da inkişaf edəcək. İsrailin pilotsuz aparatları Azərbaycana Ermənistanla qarşı müharibədə kömək edəcək", - deyə o qeyd edib.

İsrail PUA-larının hansı ölkələrinə tədarük olunduğuna gəlincə, ekspert bu aparatların yalnız dost ölkələrə verildiyini diqqətə çatdırıb. "PUA-lar mülki və hərbi təyinatlı olur. Hərbi təyinatlıları yalnız İsrailə dost ölkələrə satmağa çalışırıq" - ekspert əlavə edib.

*****

Şübhə yox ki, Rusiya əngəl olmasa, Azərbaycan indiki hərbi göstəriciləri ilə işğal altındakı ərəzələrini qısa zamanda azad edə bilər. Bunu erməni tərəf yaxşı bilir. Ermənistanın qərbyönlü baş naziri Nikol Paşinyan da bunun fərqi olduğunu üçün, açıq şəkildə Qərba yaxınlaşma kursu götürməkdən çəkinir.

"Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın "Rusiya Qarabağda müharibəyə imkan

verməyəcək" bəyanatı indiki erməni rəhbərliyinin ikiüzlü siyasətindən başqa bir şey deyil". "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bunu virtualaz.org-a açıqlamasında rusiyalı politoloq Yevgeni Mixaylov deyib.

"Paşinyan hər vechlə göstərmək istəyir ki, Ermənistan Rusiyanın strateji partnyoru olaraq qalır. Amma işdə onun komandası ölkəni fəal şəkildə NATO-ya aparır və Rusiya hərbi bazalarını ölkədən səs-küy yaratmadan çıxarmağa çalışır. Erməni KİV-inde, xüsusilə Paşinyanın xanımının nəzarəti altında olanlarda Rusiya hərbi bazaları hərbi qulluqçularının pislənməsi ilə bağlı azğın kampaniyaya baxmaq kifayətdir. Kampaniya Şirak vilayətindəki Pinak kəndi ərazisində təlimlər zamanı baş verən hadisədən sonra daha geniş vüsət alıb. Ehtimal ki, Paşinyan, Rusiya hərbiçilərinə hücum edərkən əndazəni aşdığından qorxub, bu səbəbdən Rusiyaya xatırlatmağı qərara alıb ki, hələ də Moskva tərəfindən müdafiyyə ümid edir", - deyə ekspert bildirib.

Mixaylov əmindir ki, Paşinyan Ermənistanı NATO-ya eyni yolla, - hansı ki, ora onunla qonşu olan respublika cəhd edir, - aparır. Və eyni zamanda Yerevanda Rusiya və Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı (KTMT) tərəfindən hansısa dəstəyə ümid edirlər. "Bəli, Moskva Cənubi Qafqazda müharibədə maraqlı deyil. Amma erməni-Azərbaycan münaqişəsinə Rusiyanın münasibəti, hər şeydən əvvəl, Moskvanın milli maraqlarından qaynaqlanır. İs-

tinə edilmir ki, müəyyən şərtlərdə Rusiya Qarabağ münaqişəsinin həllində Azərbaycanın gücə əl atacağını sakitcə müşahidə edəcək. Bu halda müharibə Azərbaycan ərazisində gedəcək və Rusiya da Dağlıq Qarabağı Azərbaycan ərazisi hesab edir, deməli, bu, KTMT-nin müdaxiləsinə səbəb ola bilməz", - politoloq vurğulayıb.

Ekspertin fikrincə, Paşinyan uğursuz manevr etməyə çalışır: "Moskvada o, Rusiyanın, Brüsseldə isə Qərbin müttəfiqidir. Amma Ermənistanın real siyasi kursu təcridən Qərbin hərbi-siyasi blokuna daxil olmağa yönəlib". Y.Mixaylov şübhə etmir ki, bu, Moskvaya yaxşı məlumdur.

"Paşinyanın mətbuat konfransındakı sözləri dolayısı etirafdır ki, Rusiya olmasa, Azərbaycan çoxdan torpaqlarını azad etmişdi". Bu sözləri isə erməni baş nazirin son mətbuat konfransında dediyi ifadələrə münasibət bildirən politoloq Əhəd Məmmədli deyib (axar.az).

O, Paşinyanın ikitərəfli oynadığını deyib: "Həm Rusiyaya deyir ki, sən inləyəm, mənə qoruy, həm də Qərbdən yardım istəyir. Əsl erməni xislətidir - hiyləgərlik, yalançılıq, xainlik nümunəsi. Amma Rusiya da, Qərb də bunu yaxşı anlayır. Təbii ki, Qərb Rusiyanın nəzarətində və müharibə şəraitində olan ölkəyə Qərb investisiya qoymağa risk etməz. Eyni zamanda Rusiya da Paşinyanın ikitərəfli oyununu qəbul etmir. Hələlik Paşin-

yan Qərblə Rusiya arasında rəqəbətə cəhd edir. Amma nə vaxta qədər?! Siyasət rəqəbləri sevmir".

Politoloq Paşinyanın Azərbaycanın güzəştə getməli olduğu ilə bağlı iddiasına da toxunub: "Onun bu iddiasının əlinədən alınması üçün Azərbaycan Ordusu müəyyən ərəzələri azad etməlidir. Bu halda artıq ərəzələri işğalda saxlayan tərəfin "üstünlük" iddiası darmadağın olacaq. Paşinyanın məlum güzəşt məsələsində istəyi köhnə düşüncədir: 5+2 rayonun azadlığı qarşılığında Dağlıq Qarabağın müqəddəratı. Bu isə qəbul edilə bilməz. Dağlıq Qarabağ ətrafında işğalda saxlanılan və Ermənistanın özünün də iddia etmədiyi 7 rayon Dağlıq Qarabağ müzakirəsində alver predmetinə çevrilə bilməz. 7 rayon heç bir şərt olmadan azad edilməlidir. Dağlıq Qarabağa isə Azərbaycan ərazi bütövlüyü çərçivəsində status və qərantiya məsələsini torpaqlar işğaldan azad edildikdən sonra müzakirə etməyə hazırdır. Başqa heç bir güzəşt ola bilməz".

*****

Gerçəkdən də, Azərbaycan ərazisinin 20%-ini işğal etmiş Ermənistan hansı güzəştə edə bilər? Bizim düşməne ən böyük güzəştimiz sülh anlaşması naminə işğal rejiminə dözməyimizdir. Ancaq bu, sonsuzadək də sürə bilməz. Bu mənada düşmənin yeni və hiyləgər Qarabağ oyunu, yeni həm Rusiyaya güvənməsi və ona minnət qoyması, həm də ondan qorxmağa başlaması əslində Azərbaycan üçün müəyyən fərsətlər də açır...

Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafı istiqamətində atılan addımlar çərçivəsində turizm sektoru üzrə görülən işlər də önəm kəsb edir. Son zamanlar Bakıda turist dedikdə ilk ağla gələn ərəblər olur. Bir neçə ildir ki, Bakı ilə yanaşı bölgələrimizdə yerləşən istirahət mərkəzlərində də ərəb turistlərinin sayı xeyli dərəcədə çoxalıb. Paytaxtda yerləşən kafelərdə artıq ərəb musiqiləri səsləndirilir, menyularda ərəbcə də siyahı yaradılır. Eyni zamanda ərəb turistlərin ölkəmizdə alış-verişi, işə obyektlerinden istifadə etmələri xidmət sektorumuzda da canlanmaya səbəb olan amillərdən sayılır.

Bütün bu yaxşı cəhətlərlə bərabər, insanların ərəblər bərsində şikayətlərinə də az rast gəlmirik. Xüsusilə də insanlar ərəblərin ictimai yerlərdə davranış qaydalarından narazılıqlarını bildirirlər. Ərəbin icarə avtomobil götürüb içərisini zibilləməyi, istirahət mərkəzlərindən birinin hovuzunda təbii ehtiyacını ödəməsi, hotelin yataq dəstinin üzərində qarpız yeməsi kimi müxtəlif məlumatları eşitmişik.

Bəli ki, turistləri Bakıya hər hansı bir turizm şirkəti gətirir, bələdçilik edir. Bəs onlar turistlərə davranış qaydaları və digər bu kimi məsələlərlə bağlı təlimatlar verirlər?

"Yeni Müsavat" a danışan turizm üzrə ekspert Elxan Vəliyev bildirib ki, ərəblərə bununla bağlı çox az şirkətlər təlimatlar verirlər:

"Yeni bir çox ölkələrdə də belə düşünür ki, turist ölkəyə gəlir, pul gətirir, iqtisadiyata fayda verir. Azərbaycanda da bu cür düşünür. Ona görə də turistlərə güzəştə gedirlər. Təbii ki, bu kimi məsələlərlə bağlı hər zaman birmənalı fikir olmayıb.

Ölkəyə gələn turistləri kim və necə maarifləndirməlidir?

Ekspert Elxan Vəliyev: "Bir insana nəyisə qadağan etməklə, onun qarşısını almaq mümkün deyil"

Əks düşüncədə olanlarla söylədiyimiz fikri dəstəkləyənlərin mövqeləri toqquşur. Belədir ki, şəxslər xidmət haqqını ödəyir, istediklərini sifariş verirlər. Şirkət tərəfindən təlimat olsa belə,

yənə də hər kəs öz işini görür. Şəxsin özündə də ümumi mədəniyyət olmalıdır. Bir insana nəyisə qadağan etməklə onun qarşısını almaq mümkün deyil. Qadağanı dövlət səviyyəsində qoy-

maq olar. Ancaq sıradan bir şirkətin onu təlimatlandırması nəticə vermir. Hər kəsin öz düşüncəsi var və o, bir ölkəyə getməmişdən öncə düşünür ki, həmin ölkədə filan addımları atacam. Nə

qədər qadağa olsa da baxırsan ki, turist ağılına qoyduğunu bir formada həyata keçirir. Xüsusi restoranlar var ki, orada ancaq ailələr qidalana bilirlər. Müəyyən hotellər fəaliyyət göstərir ki, həmin hotellərə iki oğlanı, iki xanımı buraxmırlar. Ancaq bu da çox azdır və düşünürəm ki, çəşidi artırmaq lazımdır. Ukrayna, Belarus, Qazaxıstan, Türkiyə, Azərbaycanla yanaşı, gözəl nəticələr əldə etmək olar. Artıq əlaqədə olduğum turizm şirkətləri var ki, onlar düşünür ki, ərəbləri Bakıya gətirəcəklər. Onlar düşüncələrini daha çox Avropa ölkələrinə, yuxarıda sadaladığım ölkələrə yönəltməyə başlayıblar".

Ekspert bildirib ki, Rusiya bazarını da Azərbaycana yönəltmək üçün ciddi işlər aparılmalıdır: "Bunun üçün biznesmenlər də düşünməli, işlər görməlidirlər. Eyni zamanda bu istiqamət üzrə hotel sahibləri, turizm şirkətləri də düşünüb, ortaya yeni projelər qoymalıdır. Bu sahəyə müəyyən qədər vəsait qoymaqla, gəlir əldə etmək mümkündür. Ərəblərə gəlincə isə onlar da ölkədə vəsait xərcləyirlər. Sadəcə olaraq, öz-

lərini bir qədər problemlə aparırlar, düşüncələri, davranışları başqadır. Ancaq görünən budur ki, ərəblər ölkədə yaxşı alış-veriş edirlər. Görürük ki, Bakı ərazisində nə qədər yeni mağazalar açılıb. Əvvəllər hər hansı bir brend geyim mağazasının Bakıda bir və ya iki filialı vardı. İndi isə müşahidə edirik ki, artıq brend geyim mağazaları öz filiallarının sayını artırır. Bundan əlavə, iri ticarət mərkəzlərində mövsümü endirimlərin də şahidi oluruq. Bütün bunlar həmişə turist axınının artması ilə əlaqədardır. Tanıdığım şirkətlər var ki, onlar turisti gətirən zaman diqqət edirlər. Yəni hər ailəni yaxın buraxmırlar. Bundan əlavə, günahı tək ərəblərdə axtarmaq lazım deyil. Yerli insanların özləri də normal düşüncəyə malik olmalıdırlar. Məsələn, pulun xətrinə hər hansı bir taksidürücüsü öz məniyyətinə satmalı deyil. Bu cür məsələlər var. Əgər xidmət sahəsində dediyim hallar olmasa, turizm də sürətli inkişafı görmüş olardıq. Azərbaycanda deyirdim ki, əksər sahələrdə bir-birinə diqqət, hörmət anlayışı yoxdur. Hər kəs düşünür ki, o qazanmalıdır. Bu sahə elədir ki, hər kəs öz gəlirini artırmaq üçün potensialını ortaya qoyur. Çalışıb, faydalı tərzdə davranmaq lazımdır".

Əli RAİS, "Yeni Müsavat"

Restoran və kafelərdə fantastik qiymətlər: nəzarət olmalıdır...

Natiq Cəfəri: "Ancaq rəqabətli mühitin artırılması və müəyyən təşviq proqramının olması bu sahədə qiymətlərin tənzimlənməsində mühüm rol oynaya bilər"

Yay aylarında xüsusilə açıq məkan olan və ya dəniz sahilində yerləşən restoranlarda kəskin qiymət artımı müşahidə edilir. Bəzi restoranlar müştərinin çoxluğundan istifadə edib, qiymətləri fantastik dərəcədə bahalaşdırırlar.

Sosial şəbəkələrdə mövcud durumdan şikayət edən insanlar bildirirlər ki, xüsusilə də dəniz kənarında yerləşən kafelər həftə sonları qiymətləri iki dəfədən də çox bahalaşdırır. Vətəndaşların sözlərinə görə, eyni hal dəniz kənarında, xüsusilə istirahət məkanlarında yerləşən mağazalarda da aiddir. Bu mağazalarda da qiymətlər kəskin şəkildə qaldırılıb. Məsələn, kənarında 60 qəpiyə olan suyu həmin mağazalarda 2 manatdan da baha qiymətə satırlar.

Azərbaycanı turizm ölkəsinə çevirmək, ölkəyə çoxsaylı turist

çəlb etmək üçün dövlət tərəfindən son illər xeyli addımlar atılıb. Görülən işlərin nəticəsində son

illər Bakının mərkəzi küçələrində turistlərin sayı gözle görülməli dərəcədə artıb. Artıq Bakı küçə-

lərində tək ərəblər deyil, Avropadan, Rusiyadan, Türkiyədən gələn turistləri də görmək olur.

Bu il ölkə başçısının sərəncamı ilə Dövlət Turizm Agentliyinin müstəqil qurum kimi fəaliyyətə başlaması bu sahənin inkişafına dövlətin ən üst səviyyəsində çalışıldığını göstərdi. Bütün bunların fonunda restoranlardakı mövcud vəziyyət turizmin inkişafı üçün nə dərəcədə uyğundur? Bu qiymətlərə nəzarət mümkündürmü?

"Yeni Müsavat" a danışan turizm üzrə ekspert Elxan Vəliyev bildirib ki, sahibkarlar istedikləri qiymətləri təyin edə bilərlər:

"Onlar vergi ödənişlərini edirlər, nəzarətdədirlər və istedikləri qiyməti də təyin edə bilərlər. Sahibkar hər hansı bir subsidiya almayıbsa, qiymətləri necə endirə bilər? Dövlət bununla bağlı hər hansı bir tapşırıq verə bilər. Ancaq sahibkarın da göstərdiyi xidmət o qədərdir, hər hansı bir əks addım atmaq olmaz. Əgər qiymət yuxarıdarsa, iqtisadi şərtlərə görə satış olmayacaq. Deməli, tələbat var və buna uyğun olaraq da qiymətləri yüksəldirlər. İkinci tərəfdən də hər bir sahəyə uyğun qiymətlər formalaşır. Təbii ki, şəhərin mərkəzində və ya digər bu kimi yerlərdə qiymətlər baha olacaq. Yeni hazırkı zamanda hər hansı bir qanunla və ya digər bu kimi inzibati yolla kafe və restoranlarda qiymətləri tənzimləmək mümkün deyil".

"Yeni Müsavat" a danışan iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri isə hesab edir ki, qiymətlərin aşağı olması üçün dövlət müəyyən addımlar atmalıdır:

"Əslində bazar iqtisadiyyatı qaydalarına görə, sahibkarlara hər hansı bir qiyməti dikte etmək mümkün və doğru deyil. Dünya-

nın keçdiyi yol sübut edir ki, burada əsas məsələ rəqabətli mühitin yaradılmasıdır. Yeni obyektlərin sayının çox olması, rəqabətli mühitin daha da genişlənməsi fürsətli sahibkarlara imkan verməyəcək ki, qiymətləri kəskin şəkildə artıra bilsinlər. Bu da əsas məsələdir. Ancaq dövlətin müəyyən alətlərdə də var ki, onlar vasitəsilə restoranlara, qiymətlərə təsir mexanizmi yarada bilər. Bu, müəyyən güzəştlər, təşviq proqramları da ola bilər. Eyni zamanda vergilərə bağlı hər hansı bir addım atıla bilər. Məsələn, sadələşmiş verginin həcminin genişləndirilməsi mümkündür. İctimai işə obyektlərinə sadələşmiş verginin illik dövrüyyəsi artırıla bilər. Təqribən 1 milyon manata qədər bunu etmək olar. 1 milyon manatdan yuxarı dövrüyyəsi olanlar isə böyük vergilərə cəlb edilə bilərlər. Bundan aşağı olanlar 3-4 faiz dövrüyyədən vergi tətbiq etməklə, sahibkarların xərclərini azaltmaq olar. Nəticədə bu üsul qiymətlərə də təsir edər. Yəni bir-birə, sovet dövründə olduğu kimi dövlət tərəfindən tənzimlənməyi qiymət siyasətinin olması doğru deyil. Bu, nəticə etibarilə sovet hökumətinin son dövrlərində olduğu kimi mağazalarda piştaxtaların boşalmasına, kafe və restoranlarda isə xidmətin kəskin şəkildə pisləşməsinə səbəb ola bilər. Ancaq rəqabətli mühitin artırılması və müəyyən təşviq proqramının olması bu sahədə qiymətlərin tənzimlənməsində mühüm rol oynaya bilər".

Əli RAİS, "Yeni Müsavat"

Xaçmaz rayonunun Nabran qəsəbəsinə itən 3 yaşlı uşaq kolların arasında tapılıb.

Bu barədə azvision.az-a açıqlamasında Xaçmaz rayon Nabran qəsəbəsinin icra nümayəndəsi Nezakət İsgəndərova məlumat verib. Onun sözlərinə görə, 2015-ci il təvəllüdü Novruzov İsmayıl Elçin oğlu olduqları ərazidən 100 metr aralıda aşkar edilib.

"Uşaq çox uzağa getməyib. Olduqları ərazidən 100 metr aralıda kolların içərisinə düşüb və orada bir sutka qalıb. Uşaq tapılan kimi Nabran qəsəbəsində həkimlər tərəfindən ambulator müayinə olunub və səhhəti yaxşıdır. Bədəninə yüngül cızıqlar var. Vəziyyəti yaxşıdır, danışıb gülür. Hazırda valideynləri ilə birlikdə Bakıya gəlirlər".

Qeyd edək ki, 22 iyul tarixində Xaçmaz rayonunun Nabran qəsəbəsində naməlum şəraitdə itkin düşmüş 2015-ci il təvəllüdü Novruzov İsmayıl Elçin oğlu iyulun 23-də axtarıqların aparıldığı ərazidə sağ-salamat tapılaraq ailəsinə təhvil verilib.

"Mayak" İstirahət Mərkəzində itən 3 yaşlı İsmayıl Novruzovun nənəsi Elnarə Novruzova "Qafqazinfo"ya bildirmişdi ki, yanlarında oynayan uşaq 5 dəqiqə ərzində yoxa çıxıb: "Səhər 11-ə qalmış Nabrandan yerləşən "Mayak" hotelinə getdik. Hadisə isə 12 rədələrinə baş verib. Balaca nəvəmi yedizdirirdim. Atası, babası da orada idi. İsmayıl da elə gözümüzün qarşısında oynayırdı. Başımı qaldıran vaxt uşağın orada olmadığını gördüm. Tez ətrafa, meşəyə, dəniz kənarına, bir sözlə, hər yere baxdıq, ancaq tapmadıq".

Nabrandan istirahət mərkəzində itən uşaq bir gün sonra meşədən tapıldı

Əyləncə mərkəzində baş verən xoşagəlməz hadisələrə görə kim məsuliyyət daşıyır; valideyn, yoxsa sahibkar?

E. Novruzovanın sözlərinə görə, hotelə kamera olmayıb ki, haraya getdiyinə, başına nə iş gəldiyinə baxılsın.

3 yaşlı uşağın axtarış-xilasetmə əməliyyatına Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Şimal Regional Mərkəzinin, Mülki

müdafiə qoşunlarının, Kiçik-həcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidmətinin, Xüsusi Riskli Xilasetmə Xidmətinin şəxsi heyəti və xüsusi təlim keçmiş itləri cəlb olunub. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Meşə

Təsərrüfatı İdarəsinin əməkdaşları və könüllülər də axtarıqlarda iştirak edib. FHN-in xilasediciləri, nəhayət, iyulun 23-də 3 yaşlı İsmayıl Novruzovu istirahət mərkəzlərindən birinin ərazisində çayın kənarında tapdılar.

İtkin düşən uşağın ailəsinin ittihamlarından biri, elə birincisi həmin hotelin ərazisində müşahidə kamerasının olmaması idi. "Mayak" hotelin adını açıqlamaq istəməyən səlahiyyətli nümayəndəsi sfera.az-a kamera yerləşdirməyə imkanlarının olmadığını deyib: "Nə kameradan yapışmışsınız? Onlar saat yarım əvvəl gəlmişdilər, heç hotelə buraxmaq istəmədim. 20 ildir ki, işləyirəm, birinci dəfədir belə hadisə olur. İmkanım yoxdur kamera qoymağa. Altı nəfər uşağın cavabdeh deyilmi? Burada 100-200 uşaq var, hamısını bir-bir güdməliyəm?"

Maraqlıdır, bu kimi hallarda kim məsuliyyət daşıyır: valideyn, ya istirahət mərkəzi?

Hüquqşünas Ələsgər Məmmədli bildirir ki, bütün hallarda valideyn övladının tərbiyə və təhlükəsizliyi üçün məsuliyyət daşıyır, nəzarət öhdəliyi var: "Heç bir hal valideyni bu öhdəlikdən azad etmir. İstisna halda, valideyn işləyir, uşağı bağçaya qoyub və bağçada bir hadisə baş veribsə, onda valideyn məsuliyyətindən söhbət gedə bil-

məz. Amma istirahət yeri, ya başqa yerdə uşaqlar nəzarətdən kənar qoyulmamalıdır. Heç bir halda kənar şəxslər tək məsuliyyət daşımaz, valideyn məsuliyyəti ilə bir olacaq. Ola bilsin, istirahət mərkəzinin də müəyyən məsuliyyəti var, amma bu, valideyn məsuliyyətini istisna etmir. Kamera məsələsinə gəlincə, bir çox yerlərdə vətəndaşların rahat istirahəti üçün hər hansı bir kamera tələbi qoyula bilməz. Sadəcə, ümumi yerlərdə kamera ola bilər. Müəssisə öz təhlükəsizliyi üçün kamera qoydurma da bilər, qoydurmaya da. Kamera məcburi tələb deyil. Ayrıca, kamera var deyə uşağı nəzarətsiz buraxmaq da yanlışdır. Mülki Məcələdə də, Ailə Məcəlləsində də, eyni zamanda hüququn digər aspektlərində də valideynlərin uşaqları bəlli yaşa qədər tərbiyə etmək və nəzarət etmək öhdəliyi var. Bu, məsuliyyət yaradır. Əgər onların səhlənkarlığından nəşə pis hadisə baş versəydi, valideyn məsuliyyət daşıyacaqdı".

□ Ləman MUSTAFAQIZI,
Musavat.com

Azərbaycanlılar istirahət üçün niyə xarici seçir?

Turizm üzrə ekspertə görə, onların sayı ildən-ildə azalır, amma...

Artıq iki aydır ki, yay mövsümünü yaşayırıq. Adətən bu mövsümdə hər kəs məzuniyyətə çıxıb, istirahət etməyə çalışır. Maraqlıdır ki, son illərdə ölkəmizə gələn turistlərin sayında xeyli artım müşahidə olunur. Xarici turistlər ölkəmizin səfəli yerlərini görməyə gəldiyi halda, yerli vətəndaşlar xaricə, ən çox da Türkiyəyə, Gürcüstana səyahət etməyi üstün tutur. Bəs səbəb nədir?

Məlum olduğu kimi, yay mövsümündə həm yerli, həm də xarici turistlərin ölkəmizdə ən çox üz tutduğu yerlər paytaxtdan sonra Quba, İsmayilli, Oğuz, Şəki və digər bölgələrdir. Araşdırmalar onu göstərir ki, ölkəmizdə nəqliyyat xərcləri də daxil olmaqla, bir vətəndaşın bir həftəlik istirahəti üçün ödədiyi xərclər Gürcüstanla müqayisədə təxminən 50, Türkiyə ilə isə müqayisədə 30 faiz çoxdur.

Məsələn, Azərbaycanın səfəli bölgələrindən olan Qubada bir nəfər günlük evlərdə qalaraq 3 gün istirahət etmək istədikdə bu ona təxminən 500 manata başa gəlir. Əgər vətəndaş günlük evlərdə deyil, 5 ulduzlu hotelə qalmaq istəsə, bu zaman rəqəm iki dəfə artmış olur. Bu isə Avropanın bir sıra ən bahalı şəhərlərində təklif olunan qiymətlə eyni səviyyədədir.

Dəfələrlə hotel qiymətlərinin aşağı endirilməsi ilə bağlı müzakirələr getsə də, hələlik qanəedici nəticə yoxdur. Bunun da səbəblərindən biri budur ki, regionlarda hotel sahibləri daha çox mövsümdə qazanc əldə etdiyindən qiymətlərdə güzəştə getmək niyyətində olmurlar. Regionlarda 2-3 ulduzlu hotel tapmaq isə müşkül məsələdir.

Gürcüstana gəldikdə isə qeyd edək ki, azərbaycanlıların həm yay, həm də qız mövsümündə üz tutduğu şəhərlərdən biri paytaxt Tiflisdur. Bu şəhərdə hosteldə bir gecə qalmaq Azərbaycan manatı ilə təxminən 10-15 manatdır. Hotellərə gəldikdə isə normal şəraiti olan hotellərin qiymətləri təxminən 60-70 manatdan başlayır. Beləliklə, Tiflisdə 3 günlük istirahət təxminən 300-400 manata başa gəlir.

Türkiyədə isə qiymətlər bir

qədər dəyişir. Yay mövsümündə bu ölkənin İstanbul, Bodrum, Antalya şəhərləri turistlərin ən çox üz tutduğu məkandır. Hesablamalara əsasən deyə bilərik ki, qarşıda ölkədə təxminən 700-800 manat qazandıqca, arzulanan istirahət

etmək olar. Beləliklə, ölkədə istirahət baha olduğunu əsas götürərək azərbaycanlılar qonşu ölkələrə üz tutur. Bu isə o deməkdir ki, vətəndaşlarımızın sayəsində üz tutduğu ölkələrin turizm sektoru kifayət qədər qazanmış

olur. "İldən-ildə azərbaycanlılar öz ölkəmizdə istirahət etməyi seçir. Bunu statistikadan da görə bilərik". Bu sözləri Azərbaycan Turizm Assosiasiyası sədrinin müşaviri Müzəffər Ağakərimov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsa-

vat"a açıqlamasında bildirdi. M.Ağakərimov məsələni bu cür şərh elədi: "Çünki bizim ölkədə sabitlikdir, gözəl infrastruktur yaradılıb. Əlbəttə ki, hələ də bu sahədə müəyyən problemlər var. Problem isə ondan ibarətdir ki, hələ də regionlarda 1-2 ulduzlu hotellər inşa edilmir, qiymətlərdə rəqabət olmalıdır. Həmçinin insanlara göstərilən xidmət səviyyəsi də yüksək deyil, aşağıdır. Əlbəttə ki, keyfiyyət aşağı, qiymətlər isə baha olduqda turistlər də narazılıq edir və bu zaman onlar qonşu ölkələrə üz tuturlar. Bu məsələlər üzərində düşünülməli, ciddi tədbirlər görülməlidir. Regionlarda bir sıra turizm məkanlarına naşı insanlar rəhbərlik edir. Bu sahədə anlayışı olmayan insanlar istəyir ki, birdəfəlik xeyli qazanc əldə etsin. Əlbəttə ki, biznesdə qazanc əldə etmək yaxşıdır, lakin bunu əlavə xidmətlər göstərməklə, xidmətin keyfiyyətini artırmaqla əldə etmək olar. Süni qiymət artımına yol vermək olmaz. Bildiyiniz kimi, bizim çox səfəli regionlarımız var. Azərbaycan çox gözəl coğrafi ərazidə yerləşir, hansı ki, dünyada çox az halda bu cür əraziyə malik ölkələr var. Qeyd etdiyim kimi, hotellərlə bağlı rəqabət olmalı, bunun üçün yeni hotellər inşa edilməli, keyfiyyət, xidmət səviyyəsi artırılmalı, əlavə xidmətlər təqdim olunmalıdır ki, yerli vətəndaşlar da istirahət üçün öz ölkəmizi seçsinsin".

□ Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Beynəlxalq Valyuta Fondunun sədri Kristin Laqard ABŞ prezidentinin vergi islahatlarını tənqid edib. Laqard deyib ki, Trampın vergi islahatları yaxın dövrdə Amerika iqtisadiyyatının böyüməsinə səbəb olsa da, orta dövrdə büdcə kəsiri və borclanmada mənfəətli nəticələr doğuracaq. BVF sədri deyib ki, hazırkı sürətli iqtisadi artım xidmətlərin bahalaşmasına və inflyasiyaya səbəb olacaq, son nəticədə isə FED faizləri artıracaq.

Qeyd edək ki, Laqard Trampın iqtisadi siyasətindən narazı olan ilk nüfuzlu maliyyəçi deyil. Ondan əvvəl Çin, Avropa Birliyi kimi dünya iqtisadi nəhəngləri də ABŞ prezidentinin iqtisadi qərarlarını tənqid edib. lakin ən çox diqqət çəkən məhz ABŞ iqtisadiyyatına istiqamət verən şəxslərin Trampı tənqid etməsidir. Çünki indiye qədər belə bir fikir geniş yayılıb ki, Trampın iqtisadi sahədəki qərarları Amerikanın maraqlarına xidmət edir və ABŞ-ın daha da güclənməsinə gətirəcək.

Yeri gəlmişkən, bir neçə ay əvvəl dünyaca məşhur Corc Soros da Trampı tənqid edib. O deyib ki, Tramp dünyanı məhv etməyə hazır olan narsistdir. Soros Trampın bəcağı hər yerdə səhv etdiyini bildirib.

Siyasi şərhçi Şahin Cəfəri deyir ki, dünyanın maliyyə

Amerika maliyyəçiləri Trampa qarşı - səbəblər...

"Trampın siyasəti həm də beynəlxalq institutların fəaliyyətinə təhdid yaradır və bu institutların, ümumilikdə qlobal iqtisadi münasibətlər sisteminin dağılması riski doğurur"

nəhənglərinin Trampın fəaliyyətindən narazılığının səbəbi ABŞ prezidentinin yeni iqtisadi siyasət tətbiq etməyə başlaması ilə əlaqədardır: "ABŞ-ın onillər boyu formalaşmış iqtisadi siyasəti var idi və bu siyasət iqtisadi qloballaşmaya əsaslanırdı. Yeni açıq sərhədlərin mövcud olması, gömrüksüz və ya minimal rüsumlarla qarşılıqlı ticarət, transmilli korporasiyaların qlobal miqyasda maneəsiz fəaliyyəti təşviq edilirdi. ABŞ dövləti, daha doğrusu, Qərbdə liberal dünyagörüşün hakim oldu-

ğu çevrələr düşünürdülər ki, qlobal ticarətin artması və qarşılıqlı asılılığın yaranması nəticəsində həm də liberal prinsiplərə əsaslanan Qərb mədəniyyətinin təsiri güclənəcək, digər dövlətlər, xüsusən Çin tədricən bu dəyərləri qəbul edəcək, mənimsəyəcək. Bir sözlə, qlobal ticarət vasitəsilə həm də liberal dəyərlərin daha geniş yayılması məqsədi güdüldü. Bu məqsədə nə dərəcədə nail olunduğu başqa bir söhbətin mövzusu, sadəcə, bir cümlə ilə onu diqqət çatdırım ki, ABŞ-ın Tramp tər-

rindən 2017-ci ilin dekabrında elan olunan yeni Milli Təhlükəsizlik Strategiyasında xüsusən Çinin timsalında həmin siyasətin iflasa uğradığı bildirilir".

Ş.Cəfərlinin sözlərinə görə, Tramp iqtidara gəldikdən bəri ABŞ-ın iqtisadi qloballaşma siyasətini dəyişməyə cəhd göstərir. Həmsöhbətimizə görə, ABŞ-ın hazırkı prezidentinin iqtisadi siyasəti proteksionizmə, yəni yerli şirkətləri qorumağa, yerli istehsalın və kapitalın xaricə çıxmasını əngəlləməyə, xarici məhsulların aşağı rüsumlardan yararlanaraq ölkə bazarlarını zəbt etməsinin qarşısını almağa yönəlib: "Tramp hesab edir ki, ABŞ indiyədək xarici ticarətdə öz tərəfdaşları tərəfindən axmaq yerinə qoyulub və digərləri qarşılıqlı ticarətdən qazandıqları halda, ölkəsi böyük itkilərə məruz qalıb. Bu səbəblə o, vəziyyəti kökündən dəyişməyə çalışır və müttəfiq ölkələr də daxil olmaqla, ölkənin ən böyük iqtisadi tərəfdaşlarına "ticarət müharibəsi" elan edib. Əslində Trampın sözlərində heqi-

qət var, doğrudan da istər Çin, istərsə də Avropa Birliyi ilə ticarətdə ABŞ-ın ziyanına re-susən Çinin timsalında həmin siyasətin iflasa uğradığı bildirilir. Xüsusən Çinlə ticarətdə ABŞ əleyhinə 375 milyard dollarlıq kəsir mövcuddur ki, bunu davam etdirmək ABŞ üçün artıq çox ağır yükə çevrilib".

Lakin eyni zamanda Ş.Cəfəriyə görə, Trampın seçdiyi metodun ABŞ üçün arzu olunan nəticəni verib-verməyə cəmi şübhəlidir: "Məsələn, 1930-cu ildə Konqresin qəbul etdiyi Smoot-Houli qanunu (The Smoot-Hawley Tariff Act) əsasında 20 mindən çox idxal məhsulunun tarifləri artırılmışdı. Lakin bu qanun ABŞ-ın Böyük Depressiyaya sürüklənməsinin səbəblərindən biri oldu. Beynəlxalq maliyyə qurumları, banklar, ekspertlər bildirirlər ki, ticarət savaşının qalibi olmayacaq. Nəticə sadəcə bu olacaq ki, qlobal iqtisadi artım zəifləyəcək və qlobal ticarət həcmi azalacaq. Bəs itfə edək, bu, o deməkdir ki, dünya ölkələri arasında tədricən alver azalacaq, satışlar aşağı düşəcək, gəlirlər azalacaq, işsizlik

artacaq və s... Yeni zəncirvari neqativ proseslər başlayacaq. Dünyanın maliyyə bossları məhz bu səbəblə Trampın siyasətinə qarşı çıxır".

Digər tərəfdən, ekspertin fikrincə, bu proses iqtisadi qloballaşmanı dəstəkləyən beynəlxalq qurumların rolunun zəifləməsinə, hətta onların sıradan çıxmasına səbəb ola bilər: "Məsələn, Ümumdünya Ticarət Təşkilatının məqsədi azad ticarət prinsiplərinin bütün dünyada yayılması və iqtisadi artımın stimullaşdırılmasından ibarətdir. Üzv ölkələr öz tərəfdaşları ilə əlaqələrində əlverişli ticarət rejimi təqdim etməlidir. Hazırda müşahidə olunan proses - ABŞ tərəfindən birtərəfli qaydada tariflərin tətbiqi və digər dövlətlərin buna cavabı isə WTO-nun fəlsəfəsinə ziddir. Yeni Trampın siyasəti həm də beynəlxalq institutların fəaliyyətinə təhdid yaradır və bu institutların, ümumilikdə qlobal iqtisadi münasibətlər sisteminin dağılması riskini yaradır. ABŞ prezidentinin siyasətinə olan etirazların digər səbəbi bununla bağlıdır".

Q Kənan RÖVŞƏNOĞLU, "Yeni Müsavat"

Əsəd kürd realığı ilə barışacaq mı...

ABŞ Suriya kürdləri məsələsində maraqlı olduğunu ortaya qoyur

ABŞ hökuməti kürdlərin Suriya münacişəsinin nizamlanması prosesində iştirak etməsini istəyir. Bu barədə dövlət katibi Mayk Pompeo açıqlama verib. O deyib ki, "Suriya Demokratik Qüvvələri" tərəfindən İŞİD-dən azad edilən Suriyanın şimal-şərq bölgələrinin sakinləri vətəndaş müharibəsinin nizamlanması prosesində iştirak etməlidir.

Pompeo ABŞ və müttəfiqlərinin Suriya münacişəsinin davamlı nizamlanmasına nail olmaq üçün BMT ilə birgə çalışmaqda davam edir. Məlum olduğu kimi, Suriyanın şimalında böyük bir əraziyə hazırda kürdlər, ya da başqa adla "Suriya Demokratik Qüvvələri" koalisiyası nəzarət edir. Bu koalisiyanı 2 il əvvəl amerikalılar yaratdı və məqsəd yalnız kürdlər deyil, bölgədə yaşayan digər etnik qrupları da birləşdirməklə Bəşər Əsədə qarşı ciddi bir koalisiya yaratmaq olub. Buna artıq bir mənada nail olublar. Artıq kürdlər, yeni SDQ Suriyanın 25 faizə qədər ərazisinə nəzarət edir, 3 vilayə-

tin birləşdiyi bölgədə siyasi idarəçilik formalaşdırılıb, məclis, hətta konstitusiya hazırlanıb.

ABŞ hökuməti isə Türkiyənin israrlarına rəğmən İŞİD-in Suriyadakı "paytaxtı" Raqqanı digər güclərlə deyil, yalnız kürdlərlə birlikdə azad etdi. İndi hazırda Suriyanın şimalında SDQ bölgəsində amerikalıların 2 mindən çox hərbi bazası var. Eyni zamanda Fransa ordusunun da 5 hərbi bazası kürdlərə

dəstək verir.

Bir sıra müşahidəçilərə görə, Vaşinqton məhz münacişə sonrası Suriyanın şimalında kürd muxtariyyətinin yaradılmasına və kürdlərə SDQ çətiri altında muxtariyyət verilməsinə çalışır. Pompeonun bəyanatı da məhz buna işarədir. Çünki son günlərdə Suriyanın cənubunda muxaliflərin nəzarətində olan bölgələri azad edən Bəşər Əsədin növbəti mərhələdə şimala yönəlcəyi gözləni-

li. Şimalda isə Bəşər Əsədin iki əsas düşməni var: İdlib və ətrafında Türkiyə və islamçı müxalif silahlılar, şimal-şərqdə isə kürdlər, yeni SDQ və ABŞ ordusu. Pompeo isə Vaşinqtonun mövqeyini, münasibətini bəri başdan Bəşər Əsəd və onun müttəfiqi olan Rusiya və İrana çatdırır.

Görünən odur ki, Bəşər Əsəd də indi kürdlərlə savaşa meyillidir deyil. Doğrudur, Bəşər Əsəd mayın 31-də Rusiya kanalına verdiyi müsahibəsində kürdlərə xəbərdarlıq edib ki, əgər kürdlər danışıqlardan imtina edərsə, hökumət onlarla zor dilində danışacaq. Və kürdlərin əlindəki bölgələr ordu gücünə azad ediləcək. Eyni zamanda Əsəd amerikalıların Suriyanın şimalındakı kürd bölgələrini tərk etməsinə tələb edib.

Ancaq aydın məsələdir ki, Bəşər Əsəd ölkənin 25 faizinə nəzarət edən, ABŞ, Fransa kimi ölkələrin ordusu ilə dəstəkləndiyi kürdlərə qarşı birbaşa savaşağa həvəsli deyil. Ele

kürdlər özləri də Bəşər Əsəd kimi düşünür. Onlar da Dəməşqlə savaşa qaldansa, sülh danışıqlarına meyillidirlər. Çünki kürdlər də yaxşı anlaşırlar ki, regionun böyük xalqlarından biri olan ərəblər onlarla düşmən olsalar, əvvəl-axır bunun cəzasını çəkə bilərlər. Buna görə də danışıqlar vəziyyəti düzəltmək daha yaxşıdır. Bu səbəbdən də kürdlər prezident Bəşər Əsədin danışıqlar təklifini qəbul edib. Hətta SDQ bununla bağlı Dəməşqə göndiriləcək danışıqlar heyətini də ötən həftə müəyyənləşdirib.

Təşkilatın yaydığı açıqlamada qeyd olunur ki, Dəməşqin danışıqlar təklifini qəbul edir. Bununla Suriyada qan axmasının dayandırılması, sabbitliyin yaradılması, ölkənin yenidən inşa olunması müsbət addımdır.

Bu mənada kürdlər üçün ən optimal yol Rusiyanın dəstəkləndiyi Bəşər Əsəd hökuməti ilə anlaşmaq və minimum da olsa güzəştlər əldə etməkdir. Təbii ki, kürdlərin Suriyada və-

ziyyəti heç bir halda 2011-ci ildən əvvəlki vəziyyətə dönməyəcək. Ona görə də tamamilə Vaşinqtondan, Ağ Evin maraqlarından asılı olmaqdan, kürdlər bu dəfə daha pragmatik olmağa çalışdılar. Kürdlərin Bəşər Əsədlə danışıqlara gətməsinin daha bir səbəbi isə yerli ərəb qəbilələrinin mövqeyidir.

Qeyd edək ki, bir neçə ay əvvəl Hələb yaxınlığında İraq və Suriyadan olan 70-ə qədər ərəb qəbiləsi reisi iclas keçirərək xarici qüvvələrin, ABŞ ordusunun bölgədən çıxmasını tələb ediblər. Təbii ki, bölgədəki qəbilə rəislərinin gücü və nüfuzu haqda uzun-uzadı danışıqlara gərək yoxdur. Ancaq müharibə gedən bölgədə illərdir səsləri çıxmıyan qəbilə başçıları yenidən bir araya toplayıb qərar qəbul etdirən səbəb, hər halda, sıradan hadisə deyil. Görünür ki, Bəşər Əsəd yerli tayfaları danışıqlara cəlb edib və ehtimal ki, kürdləri meydanda tək qoyacaq.

Bu səbəbdən də Bəşər Əsəd isə hələlik yalnız maneə verməyə, regional və yerli imkanları səfərbər etməklə kürdlərə təsir göstərməyə çalışır. Çünki ABŞ və Qərb ölkələrinin dəstəkləndiyi kürd bölgəsi Bəşər Əsəd üçün ciddi sınağa çevrilə bilər.

Q Kənan RÖVŞƏNOĞLU, "Yeni Müsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 157 (7046) 24 iyul 2018

103 yaşlı qadın 3 oğrunu taxta ilə qovub

Almaniyanın Berlin şəhərində yaşlı qadın oğrulara odunla hücum edib. Bu barədə "The Local" nəşri xəbər verib. İki oğru 103 yaşlı alman qadının evinə hücum edib. Daha doğrusu, qapını döyən oğrular daha sonra qadını mətbəxə apararaq, ondan bəzi sənədlərə qol çək-məsini istəyib. Daha bir oğru isə pilləkənlərdə dayanaraq, ətrafa nəzarət edib. Polis ehtimal edir ki, üçüncü oğru da ortaqları qadının başını qatan zaman evdəki əşyaları oğurlamaq istəyirmiş. Amma yaşlı qadın onların planlarını pozub. Belə ki, o, kağızlara qol çək-məkdən imtina edib. Oğru qadınlardan biri ona yaxınlaşanda isə evdəki iri taxta ilə onların hər ikisini qovub. Bundan sonra hər üç oğru gizləndi. Yaşlı qadına hər hansı ziyan dəyməyib.

2017-ci ildə də Londonda təqaüdcü çetirlə silahlı qarətçilərə hücum etmişdi. Həmin vaxt oğrular qızıl mağazasının bağlı qapısını qırmağa cəhd edirdilər. Təqaüdcünün hücumu nəticəsində oğrular aradan çıxmışdı.

Qadın 30 yaşdan sonra evlənibsə...

Andan Menderes Universitetinin tədqiqatçı-professor heyətinin apardığı araşdırma sübut edib ki, qadınların yaşı evlilikdəki xoşbəxtlikdə böyük rol oynayır. 34 cütlük üzərində aparılan araşdırma gec evlənən qadınların daha xoşbəxt olduqlarını göstərib.

Üstəlik, 30 yaş civarında ailə quran qadınlar ailə içində yaranan problemi təkbəşinə aradan qaldıra bilirlər. Bundan başqa, "Hansı halda evliliyinizi xilas etmək üçün mübarizə apararsınız" sualına da qadınların 82 %-i "mütəmadi bir hal almadığı halda xəyanət belə olarsa, mübarizə apararam" deyib. Bu yaşda evlənən qadınlar üçün isə təzyiq, cinsi və fizi-

ki zorakılıq girmədiyi müddətə evliliyi davam etdirirlər.

Ərindən ayrıldı, məşqçi oldu

Böyük Britaniya sakini əri ilə boşanandan sonra sürətlə arıqlayıb və bodibilder olub. Bu barədə lenta.ru saytı "The Mirror"a istinadən xəbər verib. Vanessa Strayk adlı qadın hər zaman idmanla məşğul olur və bədən quruluşu ilə bağlı heç bir problem yaşamırdı. Amma onun həyat yoldaşı evləndən sonra Vusterdə, onların doğma şəhərindən 300 kilometr aralıda iş tapıb və onunla birgə köçüblər. Son nəticədə isə qadın stresslə mübarizə aparmaq üçün çoxlu yemək yeməyə başlayıb və nəticədə 40 kilo kökəlib. Xarici görünüşünə görə çox əzab çəkən qadın sonunda radikal addım atıb. "Bu, mənim üçün sadəcə zaman deyildi. Mən dostlarımdan və ailəmdən, sevimli rəqs məktəbindən heç tanımadığım və problemlərin əlindən sıxıldığım yerə düşdüm" - deyər Strayk etiraf edib. O bildirib ki, yeni iş yerindəki kafedə daim şirniyyat yeyir, evə gələndə isə üç cür yemək hazırlayırdı.

O, anası döş xərçəngi xəstəliyinə tutulanda həyat tərzini dəyişib: "Həmin vaxt mən dərk etdim ki, mən necə ağır və qeyri-sağlam olmuşam. Mən nə xarici görünüşümdən, nə psixoloji durumumdan razı idim. İşimi sevmir və özümü nikaha məhkum hiss edirdim".

Bunu dərk edən kimi Strayk məşqə başlayıb. Əvvəl həddən artıq çəkilişinə görə utandığandan evdə məşq edən Strayk daha sonra dietasını dəyişib, idman üsullu qidalanmaya keçib. Daha sonra həftədə dörd dəfə idman zalına gədən qadın daha sonra özü məşqçi olub, bodibildinqlə məşğul olub, yarışlarda iştirak edib.

Vuster əri ilə də ayrılıb. Dediyyə görə, bundan əsla təəssüf hissi keçirmir. Qadın əvvəlki həyat eşiqinin geri qayıtdığını və indi daha çox yaşamaq istədiyini deyib.

QOÇ - Maliyyə problemlərinin bolluğuna baxmayaraq, ulduzlar digər məsələlərdə yardımçınız olacaq. Günün ikinci yarısında isə sevindirici təsadüflərlə rastlaşmağa hazır olun.

BUĞA - Adi bir tarix yaşamalısınız. Hansısa müvəffəqiyyət və ya uğursuzluq gözlənilmir. Yaxşısı budur, adi istirahətlə məşğul olasınız. Bütün təkliflərdən imtina edin.

ƏKİZLƏR - Nahara qədər ovqatınızda baş qaldıran xoşagəlməzliklər qarşıya qoyduğunuz məqsədlərə yetişməyə mane ola bilər. Riskli işlərdən yayının. Sonrakı müddətdə isə dəstək alacağınız mümkündür.

XƏRÇƏNG - Səhhətinizlə bağlı diqqətli olun. Yersiz sıxıntılar heç də xilas yolu deyil. Ailə-sevgi münasibətlərini tənzimləməyə çalışın. Maddi problemlərinizin tezliklə həll olacağına inanın.

ŞİR - Təəssüf ki, bir qədər gərgin gün yaşaya bilərsiniz. Bu səbəbdən də həтта su içəndə belə, ayıq-sayıqlıq göstərməlisiniz. Əsəblərinizi və daxili orqanlarınızı qoruyun ki, hədəfə çatmağa gücünüz yetsin.

QIZ - Saat 13-15 aralığını nəzərə almasaq, bu təqvim kifayət qədər xoş ovqatla başa vura biləcəksiniz. Düz yolda olduğunuz üçün mövqeyinizdə bərk dayanın. Amma sərtlik də göstərməyin.

TƏRƏZİ - Nəzərdə tutduğunuz planların ləng inkişafına görə usanmayın. Ən azı ona görə ki, Göy qübbəsi bu gündən etibarən şəxsi işlərinizdə böyük dönüşə yiyələnəcəyinizi bəyan edir.

ƏQRƏB - Nə qədər çətin olsa da, ixtiyarınızda olan bu təqvimdə neytral olmalısınız. Əks təqdirdə, böyük qanqaraçılıq gözlənilir. Ələlxüsus da pul haqq-hesablarında gözləmə mövqeyi tutun.

OXATAN - Axşam saatlarına qədər Ay bürcünüzdə qərar tutsa da, uğurlu bir gün yaşayacaqsınız. İstər şəxsi büdcənizi artırmaqda, istərsə də qarşılıqlı münasibətlərdə vəziyyət xeyrinizə olacaq.

OĞLAQ - Hansısa xoşagəlməzliyi gözləməyə dəyməz. Əksinə, bu proqnozu oxuyan kimi aktivliyinizi artırmalısınız. Saat 15-18 arası sürprizlərlə rastlaşma ehtimalınız böyükdür. Riskə dəyər.

SUTÖKƏN - O qədər də uğurlu vaxt deyil. Ətrafınızda olanlar əsəblərinizi tarıma çəkməyə çalışacaq. Əgər bu maneələrdən qurtulmaq istəyirsinizsə, təmkin göstərin. "Hirsli başda ağıl olmur" axı.

BALIQLAR - Mistikaya qətiyyətlə varmayın. Xurafata uymaqdansa müqəddəs ziyarətgahlara baş çəkin. Hər hansı çilgünlük, risk və lazımsız adamların işinə müdaxilələr məsləhət deyil.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Elektroşok etdirin, pis xatirələrdən qurtulun

Hollandiyanın Radboud Universitetində aparılan araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, elektroşok müalicəsi ilə pis xatirələri silmək mümkündür. Depressiya xəstələri üzərində aparılan araşdırmalar göstərib ki, bu yolla insanların yaddaşından pis xatirələri silmək və onları psixoloji travmalardan uzaqlaşdırmaq üçün bu ən yaxşı vasitədir. Təcrübə zamanı 39 nəfər 4 qrupa bölünüb. Qruplardan ikisinin üzvlərinə avtomobil qəzasının videoları izlətdirilib. Sonra isə elektroşok dalgalarının köməyi ilə onların yaddaşından videonu izlədikləri anlar silinib. Mütəxəssislər depressiya xəstələrini dərmanla müalicə etməkdənsə, bu yolu seçməyin daha effektiv olduğunu deyirlər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100